

CONFESSIO^{nis}
CATHOLICÆ,

in qua

DOCTRINA
CATHOLICA ET
EVANGELICA, QVAM
ECCLESIAE AUGUSTANÆ CONFES-

sioni addictæ profitentur, ex Romano-
Catholicorum Scriptorum suffra-
giis confirmatur,

AUTORE

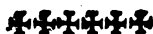
JOHANNES GERHARDO D.

LIBRI II. Specialis Pars prima,

continens Articulos,

- I. de VERBO DEI,
- II. de CHRISTO,
- III. de PONTIFICE ROMANO,
- IV. de CONCILIIS &
- V. de ECCLESIA.

ROYALTE
SOCIÉTÉ
MONCEY

Königliche
Bibliothek
MÜNCHEN

ILLUSTRISSIMIS AC CELSISSIMIS
PRINCIPIBUS AC DOMINIS,

DN. ALBERTO,
DN. ERNESTO &
DN. BERNHARTO

Saxoniae, Juliae, Cliviae ac Montium

Ducibus, Landgraviis Thuringiae, Marchionibus

Misniae, Comitibus in Marca & Ravensburg,

Dominis in Ravenstein,

Heroibus gloriosissimis,

Principibus ac Dominis suis clementissimis.

Gratiam & pacem à Deo Patre per Christum Jesum in

Spiritu sancto,

Llustrissimi ac Celsissi-
mi Principes, Heröes gloriosissimi, Prin-
cipes & Domini clementissimi. Saluta-

in scriptis suis hunc præcipuè sibi propositum atq; præfixum habeant scopum, ut *Romani Pontificis* infallibilitatem *ἀντιστοιχείω*, ac *Sedis*, quam ita vocant, *Apostolicæ Romanæ* successi-
nem nunquam interruptam, quibuscunq; possint modis, tueantur, inde quicquid alterutrum horum vel minimâ ex parte labefactare videtur, illud omne à cathedra Papali & ejus rectore Pontifice Romano summis amoliri viribus con-
nuntur. Johannam Papissam fœminam Sedi Romanæ præ-
fuisse, eandemq; partu meretricio contaminasse, uno ore Historici omnes, quotquot ante B. Lutheri tempora scripse-
runt, testantur; quin & publicæ picturæ ac staturæ, processio-
nes Pontificiæ ac sella porphyretica Romæ asservata, testimo-
nium huic Historiæ ferunt luculentissimum, ut in art. 3. cap. 4.
membr. 6. hujus scripti ex professo demonstratur. Quid ad
hoc Pontificii? Onuphrius Panvinus in annot. ad Platinam
de vitis Pontificum, Baronius Ann. 854. n. 9. Thomas Hardin-
gus in Confut. Apol. Anglic. part. 2. cap. 1. Bellarminus lib. 3.
de Rom. Pontif. cap. 24. &c. *fabule* nomine illud traducunt.
Zosimum Romanum Pontificem, Augusto Patri Augustino
~~σύμβουλον~~, Niceni Concilii acta corrupisse, ut primatum Roma-
næ Sedi vendicaret, constat ex Concilio Africano can. 101. &
seqq. ac Marcus Ephesi Archiepiscopus Græcorum nomine
in Concilio Florentino sess. 20. Pontifici Romano Euge-
nio IV. in faciem dicere non fuit veritus. *Nonne vides, Reve-
rende Pater, summum Pontificem (Zosimum) falsum decretum,
& non in Synodo promulgatum ad tantum Concilium pro re tam
magna misisse?* Quid ad hoc Hardingus? *Nemo probus aliquis,*
inquit in Confut. Apol. Anglic. part. 2. cap. 5. *unquam dixit. Ne-
mo id unquam dixit, præter Illyricum aut obscenum Balcanum. Ste-
phanum Romanum Pontificem in Formosi, proximi antese*

Papæ, cadaver læviſſe, illudque Pontificalibus veſtibus ſpo-
 liatum, dilaniatum, ac tribus digitis mutilatum in flumen
 projici juſſiſſe, autores ſunt Platina in vita Stephani, Mar-
 thæus Palmerius in Chronic. Abbas Urſpergenſis in Chro-
 nic. Luitprandus lib. 1. cap. 8. &c. Quid ad hoc Hardingus? *Hi-
 ſtoria*, inquit in Confut. Apolog. Angliæ. d. 1. cap. 3. *nullius talis
 laniena mentionem facit.* Sylveſtrum II. R. P. fuiſſe Magicis ar-
 tibus deditum, ac Diaboli operâ adjutum. Sedem Papalem
 conſcendiſſe, teſtes ſunt Martinus Polonus, Sigebertus, Gem-
 blacenſis, Hermannus Contractus in Chronic. Antoninus
 Archiepiſcopus Florentinus. part. 2. Hiſt. tit. 16. cap. 1. §. 18. Pla-
 tina in vita Sylveſtri, *Autor Oneris Eccleſiæ*, cap. 17. §. 19. &c.
 Quid ad hoc Bellarminus? *Sine dubio*, inquit lib. 4. de Rom.
 Pont. cap. 12. reſp. ad 30. *fabule ſunt, quæ narrantur de Magia &
 morte Sylveſtri II.* Et poſtea: *Occaſio fabulandi de Magia Sylve-
 ſtri fuit, quia erat Sylveſter peritiſſimus in Geometria, de qua etiam
 libros ſcripſit; ſeculo autem illo poſt natum Chriſtum nono, quo nul-
 lum fuit indoctius & infelicius, quæ Mathematicæ aut Philoſophiæ
 operam daret, à vulgo Magus putabatur.* Egregium verò Philo-
 ſophum in Satanae ludo literario inſtitutum! Clementem VI.
 Rom. Pont. imperaſſe Angelis, ut animas eorum, quos Indul-
 gentiarum cauſâ Romam peregrinantes in via moti contin-
 geret, rectâ in cælum transferrent, notum eſt ex Bulla Ponti-
 ficia in Anno Jubilæi Ann. 1350. publicè promulgata, quæ extat
 apud Balæum in vita Clementis VI. & Cornel. Agrippam lib.
 de vanit. ſcient. cap. 61. *Prorſus*, inquit Pontifex, *mandamus An-
 gelis Paradifi, quatenus animam à Purgatorio penitus abſolutam,
 in Paradifi gloriam introducant.* Quid ad hoc Adamus Conze-
 nius? *Mendacium eſt*, inquit in Præfat. ad Chronolog. Jubilæi
 Evang. *Papam imperare Angelis, ut animas Romipetarum egro-*

rum, si in via dent pecuniam, cælo inferant. Johannes XXIII. Pont. Rom. in Concilio Constantiensi sess. 11. tom. 4. Concil. edit. Venet. fol. 294. reus peractus fuit, quòd negaverit carnis resurrectionem & vitam æternam. *Sapè, inquit Patres illius Concilii, & sapius coram diversis Prelatis & aliis honestis ac probis viris, pertinaciter, Diabolo suadente, dixit, & asseruit, & dogmatizavit, vitam æternam non esse, neq. aliam post hanc vitam; dixit etiam, ac pertinaciter credidit, animam hominis cum corpore humano mori & extingui, adinstar animalium brutorum.* Quid ad hoc Bellarminus? *Probabile veheementer est, inquit lib. 4. de Rom. Pont. cap. 14. resp. ad 37. ac ferè certum est, errorem illum falsò Jobanni XXIII. tributum fuisse.* Plura hujus generis ex Jesuitarum scriptis colligere, operæ quidem fuerit non contemnendæ, sed tamen prolixioris.

In illorum censum meritò refertur, quòd magnus ille Annalium Ecclesiasticorum conditor, Nerei discipulus, Cæsar Baronius mendacii damnare ausus fuit, quod in Historia Alexandri III. Pont. Rom. memoratur, ipsum Venetiis Imperatoris Friderici collum pedibus suis supposuisse, ut vel hoc nomine Isaacus Casaubonus, vir eruditissimus, in Præfation. Exercitationum suarum meritò in querulam hanc erumpat vocem. *Dolendum est, virum sui seculi facile primarium in opere tam nobili, communi bodie multorum vitio, partium studio, ita licenter indulgisse, ut cujus πολυαναγκασία, πολυμάχια, atque industriam neq. mirari, neq. prædicare satis possumus, ejus fidem innu-meris in locis vel invitæ cogamur desiderare.* Historiæ series integra sic habet. Alexander III. metuens sibi ab Imperatoris Friderici I. (à barba ruffa Barbarossæ ab Italis cognominati) iterato in Italiâ adventu, Ann. Christi 1177. noctu aufugit Cajetam, deinde Beneventum, postremò in coqui sui habitu

biru Venetias venit, ubi in Monasterio delitescens, post aliquot menses agnitus, Senatu habito, Ducis Sebastiani jussu, maximo honore exceptus, Pontificali pompâ in templum D. Marci deducitur. Imperator, audiens Papam Venetiis esse, postulat à Venetis, ut hostem suum, hominem Reipubl. perniciosum, sibi tradant. Quibus negantibus, Ottonem filium cum armata classe immittit, cui tamen mandavit, ne quidquam armis pertentaret, priusquàm ipse cum reliquo exercitu præsens esset. Otto verò, juvenis Princeps, gloriæque cupidus, neglecto Patris mandato, cum Venetis congreditur, victus capitur, vinculisque inclusus Venetias deducitur. Inde Alexandro Pontifici crevère Spiritus, ut pacem cum Friderico inire noller, nisi priùs Venetias Imperator veniret, accepturus præscriptas pacis conditiones. Pater malæ fortunæ filii consulturus, pollicetur, se statuto tempore venturum. Dies dicta est, aderat Imperator, conveniunt de pacis conditionibus. Papa verò non priùs absolvit Imperatorem à banno, quò constriktus erat, quàm templum D. Marci accesserit, quò cum ventum esset, astante universo populo, Alexander mandat Imperatori, humi ut se prosternat & veniam petat. Imperator jussa facit. Tum verò Alexander prostrati Imperatoris collo pedem imponens, dicit: *Scriptum est, super aspidem & basiliscum ambulabis & conculcabis leonem & Draconem.* Princeps indignè ferens hanc contumeliam, respondet: *Non tibi, sed Petro.* At Papa rursus deprimens collum Principis; *Et mihi,* inquit, *& Petro.* Cæsar metuens aliquid subesse periculi, obmutuit, sicque tandem est absolutus & concordia redintegrata. Antichristianum huncce Alexandri factum graviter perstringunt non solùm Historici & Politici, utpote Udalricus ab Hutten Eques Francus im Bericht / wie die Pabste mit den Kays

ferri gehandelt lit. A. 111. Simon Schardius J Crus in lib. de perfectia Paparum erga Imperatores in Histor. Friderici I. Philippus Melanchthon in Chron. Carionis lib. 4. fol. 12. ubi addit, *Marchionem Misnie Ditricum accurrisse ac Imperatorem humi jacentem erexisse*; Martinus Crusius in Annal. Suevicis lib. 1. part. 2. pag. 462. Johannes Funccius in Chronol. Comment. Ann. 1176. Spangenbergius in Chronic. cap. 229. in Historia Anni 1177. Pantaleon part. 2. libri Heroum fol. 267. Dresserus Millen. 6. fol. 362. Osiander Cent. 12. lib. 3. cap. 1. pag. 278. & alii complures, sed etiam Jacobus Angliæ Rex in Confut. Torti fol. penult. & in Tortura Torti pag. 263. B. Lutherus in Præfatione libelli, cujus titulus, *Pabststreu Adriani IV. vnd Alexandri III. gegen Keyser Friderich Barbarossa geschet* edit. Ann. 1545. quæ extat tom. 8. Jen. Germ. f. 230. ac Theologi ad unum omnes, quotquot Papam Romanum esse Antichristum demonstrare sunt conati. Illud enim ut probatum dent, ejusmodi formant Syllogismum: Cui omnes ac singulæ notæ competunt, quas Daniel Propheta, Paulus & Johannes Apostoli Antichristo *ἰδιώτης* sic dicto tribuunt, ille est Antichristus *ἰδιώτης* sic dictus. Atqui Pontifici Romano post tempora Gregorii VII. Hildebrandi dicti, omnes ac singulæ notæ competunt, quas Daniel Propheta, Paulus & Johannes Apostoli Antichristo *ἰδιώτης* sic dicto tribuunt. Ergo &c. Assumptum probant enumeratione omnium ac singularum notarum in scriptis Prophetis & Apostolicis propositarum, inter quas etiam hæc est, quod Paulus de Antichristo prædixit 2. Thess. 2. v. 4. quod sit *ὑπεραιρόμενος* *ἢ πάντα λεγόμενος θεὸν ἢ εἰς αὐτόν*. Per *πάντα λεγόμενος θεὸν* non potest, nec debet intelligi verus ille Naturâ Deus, qui est *ἢ πάντων*, *benedictus in secula*; Rom. 9. v. 5. Cum nemo tam projectæ audaciæ ac superbiæ esse possit, ut

exer-

exertis verbis sese super illum efferat, cumque Apostolus non
 dicat, elevabit se super eum, qui est verus Naturâ Deus, sed su-
 per omnem *λογόμενος Θεός*. Verus ille Naturâ Deus unus est,
 nec de illo dicitur omnis, sed unus 1. Cor. 8. v. 5. *Quamvis sint*
λογόμενοι Θεοὶ sive in cælo, sive in terra, siquidem sunt Dii multi &
Domini multi, v. 6. nobis tamen unus Deus. Hic habemus ipsius
 Apostoli interpretationem, quinam per *πάντες λογόμενοι Θεοὶ* in-
 telligendi sint, videlicet illi, qui cum Naturâ non sunt Dii, ta-
 men nomen hoc ratione eminentiæ ac officii participant. Ire-
 næus scriptor antiquissimus libr. 3. advers. hæres. cap. 6. *Pater*
omnium Deus dicitur & est, & non super hunc extolletur Anti-
christus, sed super eos, qui dicuntur quidem, non autem sunt Dii,
 Tales *λογόμενοι Θεοὶ* in cælo sunt Angeli, Psal. 138. v. 1. Hebr. 2. v. 6,
 collato cum Psal. 8. v. 6. & Hebr. 1. v. 6. collato cum Psal. 97. v. 7.
 in terris Magistratus ac Principes Exod. 22. v. 28. Psalm. 82. v. 1.
 & 6. Johan. 10. v. 34. qui cum primis in hac loco Apostolico in-
 telliguntur, ut ex contextu patet. Per τὸ εἰσέλασμα hîc non acci-
 pienda est ipsa veneratio, cum nemo propriè dicatur venera-
 tio; sed venerationis objectum, non autem quodlibet, neque
 enim rei alicui, quam veneramur, hoc loco illud tribuitur, sed
 personæ, ut ex ipso loquendi modo apparet: sic enim ait Apo-
 stolus, *elevabit se super omnem, qui dicitur εἰσέλασμα*, proinde
εἰσέλασμα μετανοητικῆς, h. l. acceptum idem est quod εἰσελθὼς, hoc
 est, *Imperator Augustus*, in qua significatione hæc vocula non
 solum apud profanos Scriptores, sed in ipsis etiam sacris lite-
 ris usurpatur Act. 25. v. 21. & 25. Sensus igitur est, Antichristum
 non solum elaturum se supra omnes reliquos Principes &
 Magistratus, tanquam minorum gentium Deos, sed etiam
 supra augustam Imperatorum maiestatem, quæ in terris est
 summa, unde Tertullianus ad Scapulam cap. 2. Imperatore gn

vocat hominem à Deo secundum, solo Deo minorem. Hanc notam, ut Rom. Pontifici competere doceant, inter alia exempla adducunt Historiam Friderici Imperatoris, cujus collo Rom. Pontif. Alexander III. pedem imposuerit, eandemque idoneis Historicorum testimoniis confirmant. Sed omnibus illis Historicis, Politicis, Theologis mendacii dicam scribere ausus fuit Cardinalis Baronius. Postquam enim ex Actis, nescio quibus, MStis in Vaticana Biblica asservatis, Historiam Alexandri Pontif. Fridericum Imperatorem in gratiam recipientis exposuerat, subjungit tom. 12. Annal. Anno Christi 1177. n. 85. *His igitur, tanquam ad Lydium lapidem admotis, cuncta eodem argumento conscripta, vel picturis expressa, vel cuiusvis generis monumentis signata, quæ noveris ab iis discrepare, redargue.* num. 86. *Quorum illud cæteris magis indecorum, quo asseritur factum illud arrogans & penitus insuetum; & quod humiliatum ad pedes Pontificis caput Imperatoris pede ipse presserit atq; insultaverit, verbis illis ex Psalmo petitis: Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem & Draconem; & quod læsus Imperator in ipsum illud intorserit, Non tibi, sed Petro; cui responderit Alexander arrogantius dictum huiusmodi. Et mihi, & Petro. Abhorrens est quidem à tanti Christi Vicarii mansuetudine turgens fastu facinus, penitusq; alienum ab ipsius moribus tot actionibus probe notis. Quanta enim fuerit animi demissionis & moderationis, benignitatis, lenitatis, paternæq; caritatis ad alliciendos ad pœnitentiam peccatores, ad curandos ipsos pœnitentes, omni genere obsequii & indulgentiæ, cum facile sit ex scriptis & factis illius elicere, asserere & confirmare, notius planè & evidentius sit ex eo, quod Callistum Pseudopapam, pestem Ecclesiæ, ad se venientem pœnitentem, recepit.* num. 87. *Si quid enim huiusmodi per Alexandrum Papam fieri contigisset, quomodo referre*

prætermisissent. Scriptores illi, qui minima quæq; prosecuti sunt, quippe qui presentes cum essent, ea cuncta singulaq; summâ diligentia scriptis prodidère? Quomodo rem tantam sui magnitudinis mirandam, novitate singularem, indecentiâ monstruosam, etsi non ab aliis, certè amulorum aduersariorum tabis per strepitibus pervulgandam, reliquisse potuere silentio penitus obvolutam, ut quasi ex condito nullus eorum Scriptorum, reliqua cuncta scribentium, de his verbulum fecerit? Tu verò, prudens Lector, qui satis videris, quanto cum labore, industriâ, arte, patientiâ cum prudentiâ, tot annis in hoc ipsum laboraverit Alexander, ut vel aliquod saltem leve pœnitentiâ signum extorqueret ab obstantissimo persecutore, quomodo in animum induces, ut credas, jam ipsum ad hoc tanto labore inductum Imperatorem atq; suasum, eo modo exasperatum, factis & dictis inurbanis, inusitatis, duris, asperis per Pontificem, exacerbatum, ut, quantum in ipso fuit, cum à pœnitentiâ remedio procul abigeret, quem jam absolutum recepisset in Ecclesia pœnitentem? Stet igitur ipsa Historia candore suo nitens, atq; sinceritate & veritate ex testificatione eorum, qui interfuerunt, constans & firma in omnibus comprobata. Hactenus Baronius, qui in margine annotat. Mendacissima de Alexandri factu asserta, convincuntur. Urget ergo contra Historiæ veritatem. Primò, quòd testes autentici, videlicet Autor Actorum MStorum Alexandri, ut & Romualdus Archiepiscopus Salernitanus in Chronici MSti Codice Salernitano, Longobardico caractere exarato, nihil quidquam de hoc Alexandri facto memorent. Secundò, quòd non conveniat hoc factum mantuetudini Vicarii Christi. Tertiò, nec moderationi & lenitati Alexandri verbis & factis demonstratæ. Addi posset quartò, quòd non sit ullo modo verisimile; Fridericum Principem magnanimum eò usq; se demissurum, ac contumeliam hanc a quo

animo fuisse laturum, quippe quem Historici *malleum Italia* vocent, ex qua septies victor rediit: quod argumentum urget Lehmannus in Chronico Spirenſi libr. 5. cap. 56. Quintò, quòd nec Bartholomæus Platina, nec Carolus Sigonius, nec Gilbertus Genebrardus hujus facinoris ullam faciant mentionem.

Primus verò, quod ego quidem ſciam, eò audaciæ progreſſus eſt Annalium conditor, ut factum eſſe negaret, quod magno conſenſu Historici factum eſſe, nō dico, teſtantur, ſed clamant. Quamvis enim Hardingus part. 4. Apolog. cap. 8. ad quæſtionē in Anglicana Apologia propositam, *Quis cervices Imperatoris Friderici ſubjecit fœdum in modum pedibus ſuis, & quaſi id non eſſet ſatis, addidit etiam inſuper ex Pſalmis Davidicis, Super aſpidem & baſiliſcum ambulabis? &c.* initio reſponderit his verbis: *Percontamini illud, quis Imperatoris Friderici cervices pedibus ſuis ſubjecerit? Ego verò, quis fuerit, neſcio, ac ne vos quidem certò ſcire credo:* tamen animadvertens, ſine extrema impudentia negari illud minimè poſſe, ſequē ulterius, quàm par erat, progreſſum, pedem mox retulit, ſubjungens: *Verum, quid ſi in banc rem autores detis ſatis idoneos? Neminem, mos, quâ parte peccat, defendimus, licet fuerit Papa. Homines ſunt & ſi etiam Papa, nec ſemper Angelorum more ſe gerunt.* Sed Baro-nius majori audaciâ totam hanc Historiam *mendaciſſimorum aſſertorum* nomine traducere minimè dubitavit, cujus veritatem autores fidei ſatis probæ ac intemeratæ liquidò confirmant. Johannes Capilſtranus, qui floruit circa Annum 1385. & à Pontificibus Romanis, præſertim Nicolao V. ad varias functiones adhibitus fuit, in libro de Papæ & Concilii autoritate fol. 65. ad hanc Historiam digitum intendens, ſic loquitur: *Confiteantur Teutonici, Imperatorem debere cervicem ſub-*

D E D I C A T O R I A.

mittere pedibus summi Praefulus. Jacobus Philippus Forestus Bergomenfis, Monachus Ordinis sancti Augustini, qui floruit Anno 1490. in Supplemento Chronicorum Venetiis excuso per M. Bernhardinum Riccium de Novaria Anno à nativitate DOMINI 1492. ac postmodum Anno 1506. ibidem recuso, in Historia Anni 1160. eadem per omnia de Alexandro III. commemorat. Johannes Nauclerus Praepositus Ecclesiae Tubingensis & Academiae Cancellarius, qui floruit Anno 1500. volum. 2. Generat. 40. pag. 784. sic scribit: *Isto fœdere Alexander Pontifex inito, confestim ad januas templi D. Marci accessit, & ibidem universo astante populo Imperatori jussit, ut humi se prosterneret, ac veniam denuò postularet. At summus Pontifex Imperatoris collum pede comprimens, ait: Scriptum est, super aspidem & basiliscum ambulabis & conculcabis leonem & Draconem. At Fridericus, Non tibi, ait, sed Petro, cui Successores, pareo. Et Pontifex respondit, Et mihi, & Petro.* Marcus Antonius Coccius Sabellicus, Naucleri *vi. 7. Decad. 1. de rebus Venetiis* iisdem pene verbis Historiam hanc recenset. Johannes Stella Sacerdos Veneratus, cui ex patriae archivis de veritate hujus Historiae optimè constare potuit, in Vitis Pontificum Basileae per M. Jacobum de Pfortzheim Anno 1507. impressis, Bergomenfi, Nauclero, Sabellico hac in parte totus est *imò ψηφ.*, ac concludit suam Historiam universam sub finem hisce verbis: *Fateor, atq; Deum meum testor, me non falsa scripssisse.* Hi autores omnes monumenta Historiarum consignârunt, antequam Lutheri nomen in mundo auditum fuit, ne quis Jesuita veneno Lutherano eos infectos fuisse suspicetur. Sed & post Lutheri tempora quidam ex ipsis Pontificiis Scriptorib. tantum abest, ut de hoc Alexandri III. facto verecundentur, ut in eo potius

magnificè triumphent. Papyrius Massonius Gallus JCrus, vir peracris iudicii atque doctrinæ scripsit sex libros de vitis Episcoporum urbis Romæ, quos Parisiis edidit, at postea à sancta Sede Apostolica examinatis, decretum est, ut post hac non legantur, nisi qui ab eadem fuerint emendati cum approbatione Magistri sacri Palatii. Is, inquam, Papyrius Massonius lib. 5. in vita Alexandri III. brevibus quidem, sed emphaticis verbis rem totam retulit: *Fridericum Barbarossam*, inquit, *Alexander III. inclinatâ cervice collum pedi suo submittere, compulsi, dicens: Super aspidem & basiliscum ambulabis, concutabis leonem & Draconem. Respondit Imperator; Non tibi, sed Petro. Pontifex regessit; Et mihi & Petro.* Iisdem omninò verbis hanc Historiam recensuit Petrus Justinianus, Patricius Venetus, qui Historiam rerum Venetarum ab urbe condita usque ad annum 1575. contexuit, eandem que Gregorio XIII. Pont. Rom. in Epistola operi præfixa offerre non dubitavit, in qua Historia de Imperatoris Friderici collo pedibus Pontificis Alexandri subjecto extat lib. 2. pag. 27. ubi etiam Episcopos & Prælatos, qui Pontificis lateri eo tempore adhæserunt, nominatim recenset. Hujus Petri Justiniani testimonium in diversa quadam Historia de Francisco Dandalo Reipubl. Venetæ ad Pontificem Legato adducturus Hardingus, Theologus Pontificius, sic præfatur in Confutat. Apolog. Anglic. part. 4. cap. 7. *Autorem do Petrum Justinianum Venetum, summo loco natum, cujus Annalium maxima est apud Venetos autoritas.* Illius ergò testimonium etiam hac in re audiant. Franciscus Sansovinus, qui circa annum 1560. Historiam Italix & lib. 8. urbis Venetæ descripsit, memorat, extare (nella Sala grande del Palazzo) in Palatio Venetorum picturas de Friderici Barbarossa rebus gestis cum adscriptis Summariis, inter quas figure illi,

que

DEDICATORIA.

que est numero 21. argumentum additum sit ejusmodi. Pontifex ductus cum Imperatore in templum S. Marci, facta inter eos pace, advocatus ab ipso (gli mettèva il piede sul collo per segno di superiorità) ponebat pedem super collum ejus in signum supereminentie. Autor libri Italici (*Delle Cose Notabili che sono in Venetia,*) De rebus notabilibus, que sunt in Venetiis, editi Ann. 1565. Conspicitur, inquit, in conclavi Palatii, in quo habetur (il grande Consiglio) magnus Senatus, pictura, in qua Pontifex Alexander imponit pedes collo Friderici. Huic picturæ publicæ frustra obvertit Baronius Ann. 1177. num. 9. illud Horatianum:

Pictoribus atq; Poëtis

Quodlibet audendi semper fuit æqua potestas;

Neque enim ullo modo verisimile, nobilissimam illam Venerorum Rempublicam Tragœdiam hanc à se spectatam ad immortalem rei memoriam solenni & publicâ picturâ expressam omnium oculis exhibere voluisse, nisi ex actis fide ignis ejus veritatem probè haberet cognitam & perspectam; et alterutrius partis amore & odio usque adeò transversam esse actam, ut palam & publicè ejus rei monumentum staret, quam suspitione falsitatis laborare non ignoraret. Nec cessat inficias ire Baronius d. l. num. 2. & 5. in Codice Chrorum Cardinalis Bessarionis, qui summâ diligentia & hodie in Bibliotheca Veneta asservatur, pluteo decimo septimo (cujus fide etiam nititur Hieronymus Bardus, qui commissimè hac de re egit in libro Italico, ejus titulus. *Della guerra navale ottenuta della Republica Venetiana contra Ottobello di Friderigo Primo Imperatore, Gyrolami Bardi,*) Hanc hancce iisdem omninò verbis, quibus Papyrius Maffius, Petrus Justinianus ac Franciscus Sansovinus eam deunt, annotatam contineri. Sed nec illud Baronius ne-

gare potest d. l. num. 2. Historicorum illorum, qui Alexandro III. Imperialis colli suppressionem tribuunt, numerum esse longè majorem, quàm eorum, qui illam in Historiis suis prætermittunt. Hieronymus Bardus, inquit, *baud ita pridem copiosissimè in iis versatus est; utinam ita fructuose, sicut & opere, se! qui circumiens mare & aridam illa sola invenit, quibus in errorem manifestissimum duceretur, nec ad illa pervenit, quibus veritate certissimà informari potuisset, ne falleretur & sic alios ipse falleret. Quæ ut tu semper caveas, Lector, in delectu testium hic & ubiq; constitue in quacung; disputatione victoriam, non in numero, cò quod errantium infinitus est numerus, sed vera sapientium, sicut verè sapientum, admodum paucus. Atqui non tam numero, quàm pondere testimoniorum in assertionem hujus Historiæ nitimur. Quotquot enim testes produximus hactenus, illi vel ante B. Lutherum scripserunt, vel ex Reipubl. Venetæ archivis sua depromserunt, Pontificiæ certè religioni omnes fuere addicti, ut fidem eorum in dubium vocare jure quidem nemo possit. Meritò proinde cum Schellenbergio in Papæo dicimus:*

*Quàm bene, qui in cælo sedem sibi Papa locavit,
Cæsareo in collo suppedium reperit.*

Restat, ut Baronii argumenta, quibus fidem hujus Historiæ labefactare satagit, expendamus. Primùm, inquit, *testes autoris, Autor Actuum MStorum Alexandri III. Itemq; Romualdus Archiepiscopus Salernitanus, Regis Siciliæ Legatus, nihil tale de Alexandro commemorant. Atqui num Baronio excidit Jctorum regula, quòd plus valeant duo testes affirmantes, quàm decem, non dico, factum negantes, sed de eo tacentes? An ignotum ipsi, quid Augustinus Epist. 80. ad Helychium scripserit? Non discrepant rebus Evangelistæ, si alius aliquid dicit, quod alius tacet;*

cet; ac lib. 2. de cons. Evang. cap. 5. *Non ideo contrarium videri potest, quod vel hic Evangelista dicit, quæ ille prætermittit; vel ille commemorat, quæ iste non dicit.* Quid quod, Collega Baronii, Bellarminus, ne quidem ex sacris literis argumenta negantia formari posse asserat, sic differens lib. 1. de Missa cap. 24. in Resp. ad 2. argum. *Etiam si Evangelistæ non expressè dixerint, CHRISTUM se Patri in cœna obtulisse, tamen neq. expressè dixerunt, non se obtulisse &c.* Quare, si Lutherus ab exemplo CHRISTI probare cupit, Missam non esse Sacrificium, certum aliquod testimonium afferat, ubi legamus, CHRISTUM non se obtulisse in Cœna, nam illa argumenta negativa, *Non habetur in Scriptura*, ergo non est factum, iam ipsis etiam pueris ridicula sunt. Falsa quidem hæc est Bellarmini hypothesis, quod in dogmaticis non possimus negativè ex Scripturis argumentari (cùm ob Scripturæ in tradendis ad salutem necessariis sufficientiam rectè dictum sit ab Hieronymo in cap. 23. Matth. *Quicquid ex Scripturis non habet auctoritatem, eadem facilitate contemnitur, quâ asseritur*; & à Discipulo de tempore serm. 23. *In sacra Scriptura locus tenet ab auctoritate negativè*) interim Baronio eam meritò opponimus, qui in Historicis ex Alexandri Actis MSis argumentum negativum perquam arduè format, Nec illud de nihilo est, quod Baronius fatetur d. l. num. 84. *Acta illa MSa, ad quæ toties provocat, non esse integra, sed truncata & sine carere.* Quid si ergo in illa parte, quæ injuriâ temporis periit, illa ipsa de suppressione cervicis Imperatoris fuerint annotata? Quinimò illa ipsa Acta continent quippiam, quod indicium hujus rei minimè obscurum exhibet. In illis enim referente Baronio Anno 1170. num. 60. Alexander III. Episcopo Bambergensi, Friderici Imperatoris Legato, sic respondet: *Si inter oves, quas Deus Beato Petro pascendas*

commisit, vult numerari, quid amplius differt eidem Principi Apostolorum cervicem suam flectere & Catholicae se unitati aggregare? An non plusquam probabile, Pontificem, qui ab Imperatore postulavit, ut cervicem suam Principi Apostolorum Petro flecteret, postmodum collo ejus pedem imposuisse, additis verbis ejusmodi, Et mihi & Petro? De Romualdo Salernitano Archiepiscopo respondere possumus, ipsum fuisse juratum Alexandri III. mancipium, Imperatoris verò hostem manifestum, ut ex ipsius scriptis constat. Atqui, uti rectè docet Augustinus lib. 3. contra literas Petiliani cap. 10. Nec amico laudanti, nec inimico detrahenti credendum, & ut habet vulgata Juris Canonici regula c. Per tuas & ibi Glossa in verbo, Inimicitias capitales extr. de Simoniacis, c. Accusat & ibi Glossa caus. 3. quæst. 5. Testi, alteri parti inimico, non creditur. Sed nolumus justissimâ hac exceptione uti, quin potius dicimus, Romualdum illius rei indicium facere, quam Baronius ab eo prætermittam urget. Sic enim inter cætera loquitur apud ipsum Baroniū Ann. 1177. n. 68. Cum ad Papam appropinquasset Imperator, tactus divino Spiritu, Deum in Alexandro venerans, Imperiali dignitate postpositâ, rejecto pallio ad pedes Papæ totum se extenso corpore inclinavit. Quam verò promptum fuit Pontifici fastuoso collum Imperatoris, à quo graviter læsus fuerat, ad pedes suos toto corpore prostrati tangere, ac subjectionem illam testatam reddere, cujus signum Imperator edidit, quando eodem Romualdo recensente (apud Baronium d. l. num. 69.) die statim sequente & Ostiarii & Stratoris officio functus est. Imperator, inquit Romualdus, ut humilitatem, quam corde conceperat, opere demonstraret, sumto stratoris officio, pallium deposuit, manu virgam accepit, Laicos de choro expulit, & Papæ ad altare solenniter & processionaliter venienti

viam

am tanquam Ostiarius preparavit &c. Finita Missa, cum Papa
 suum Palatium vellet redire, Imperator dextram ejus accipiens,
 usque ad portas Ecclesiæ satis honestè deduxit: cumq; equum
 album de more vellet ascendere, Imperator ex alia parte ac-
 cedens, strevæ ejus tenuit, & postquam equum ascendit, ipsum
 quantum stratoris more per frenilora deduxit. Idem judi-
 um esto de aliis, qui suppressionem hancce colli Imperato-
 ri prætermisisse dicuntur, videlicet quod ipsi quoque indi-
 um ejus rei fecerint, quamvis ob facinoris indignitatem di-
 rtis verbis eam exprimere noluerint. Platina in vita Ale-
 andri III. dicit, Imperatorem pedes Pontificis in templo Marci
 sculatū fuisse. Genebrardus asserit lib. 4. Chronic. ad Ann.
 180. fol. 622. Fridericum Imperatorem ad pedes Alexandri III.
 petentem excommunicationis absolutionem procubuisse. Carolus
 Sigonius lib. 14. de regno Italiæ, de Alexandro III. memorat,
 quod inimicitias Friderici non tam moderatè exercuerit, quàm
 fortiter superaverit, quâ verborum lenitate facinus illud, quod
 exprimere noluit, innuere tamen voluisse haud immeritò
 censetur. Quinimò si vel maximè longè plures adduci pos-
 sent autores, qui hujus facti descriptionem prætermiserint,
 uno tamen verbo respondere possemus, quod de Johannæ
 Papissæ Historia à quibusdam prætermissa, jam olim ab aliis
 responsum. Propter deformitatem facti hæc Historia ab aliis est
 omissa, scribit Ranulphus in Polychronico lib. 5. cap. 32. Hujus
 Johanna nomen autores non ponunt, propter turpitudinem rei &
 muliebrem sexum, inquit Marianus Scotus in Chronic. circa
 Ann. 1086. collecto. Johanna non ponitur in Catalogo sanctorum
 Pontificum, tam propter muliebrem sexum, quàm propter deformi-
 tatem facti, inquit Martinus Polonus in Chronico circa An-
 num 1282. conscripto. Quam verò Vicarii CHRISTI mansue-

tudinem, lenitatem, & erga Imperatorem reverentiam nobis narrat Baronius, à qua cum factum illud penitus abhorreat, meritò tanquam fictum & falsum sit negandum? Probandum priùs erat, Alexandrum huncce tertium fuisse Christi in terris Vicarium, quod cum à nobis negari sciatur ac nihilo tamen minùs tanquam concessum assumat, fallaciam illam committit, quam τὸ ἐν δὲ χῆ λαμβάνει vocant Logici. De eodem Alexandro Pontifice Pápyrius Massonius in ipsius vita ex Benjamini Itinerario memorat, quòd *Judaici generis servos in familia sua habuerit*. Egregium verò Christi Vicarium, qui perduelles Christi in famulitium suum asciscere non dubitavit! Nescio, inquit Massonius, *an laudari debeat, quòd Judaici generis servos habeat Pontifex Christianus? Reges enim ac Pontifices sæpè miseri sunt, non tam suà culpâ, quàm quòd affectatorum suorum peccatis ac criminibus premuntur. Itaq; impure, damnataq; Secta & cælo quoq; ipsi invisos servos habere non debuit.* De eodem Alexandro Autor Vitæ Friderici Imperatoris Germanicè descriptæ (Johannes Adelphus) Z. iij. refert, quòd cum Imperator Fridericus in recuperanda terra sancta occupatus esset, metuens sibi ab eo Pontifex, si victor in Italiam rediret, de eo periendo cogitaverit. Vivâ itaq; imagine Friderici operâ pictoris cujusdam ad eam exprimendam destinati confectâ, eam ad Soldanum misit, cum hac commonefactione, ut, si quietus vivere velit, de Imperatore, cujus simulacrum acciperet, perdendo sollicitus esset, quas Pontificis literas Soldanus Friderico monstraverit, antequàm ex captivitate, in qua per annum integrum eum detinuerat, liberum dimiserit, obsidis loco Sacellano & hostiâ consecratâ relictis, quæ centum mille ducatis redemerit. Insignem verò erga Imperatorem reverentiam magis profectò detestandam, quàm quòd collo ejus pedem imposuerit! De eodem

Ale-

Alexandro literarum monumentis prodidit Matthæus Paris in Historia Anglica in Henrico II. quod *quamvis perpetuò protestatus fuerit Rex, se nec mandasse, nec voluisse, nec suo artificio perquisivisse necem Thome Bequeti, Archiepiscopi Cantuariensis, tamen quia ex eius verbis non satis circumspicere prolati interfectores ejus perimendi occasionem acceperant, exegit Pontificis Alexandri Legatus, ut Rex absolutionem petiturus, carnem suam nudam disciplina virgarum supponeret, & à singulis viris religiosis, quorum multitudo magna convenerat, ictus ternos vel quinos susciperet, quod ipsum Rex de facto, pharmacis illorum misere fasciatus, subiit.* Eximiam verò erga Regem poenitentem benignitatem, longè profectò crudeliorem, quàm quæ in Imperatorii colli suppressione sese exeruit! Baronius ex Actis Vaticanis hæc emollire conatur, τὰ σκληρὰ μαλακῶς sic exprimens Ann. 1172. num. 3. *Deduxerunt eum Legati Pontificij, ex propria Regis voluntate, extra ostium Ecclesie, ibiq; flexis genibus, non tamen exutis vestibus, neq; verberibus oppositis, absolutus est & in Ecclesiam introductus.* Sed Historico Anglicano de rebus Anglicanis aliquid publicè affirmanti major, credo, fides debetur quàm Actis Romanis in obscuro angulo hætenus assertatis. Alexandri III. Prædecessor fuit Hadrianus IV. quem Baronius æquè Vicarium Christi fuisse statuet, atque Alexandrum. Is verò, quantâ reverentiâ eundem Imperatorem Fridericum persecutus fuerit, ex Codice suo Vaticano nobis exponat Baronius. *Cùm Rex Fridericus, inquit Ann. 1155. num. 8. de more Papa stratoris officium non exhiberet, Cardinales turbati & valde perterriti abierunt retrorsum & in civitatem Castellanam se receperunt, relicto Pontifice in territorio Regis. Quocirca Dominus Papa turbatus, & quid sibi agendum foret, incertus, licet tristis, descendit, & in preparato sibi faldistorio sedit. Tunc Rex ad ejus*

ejus vestigia procidit, & de osculatis pedibus ad pacis osculum accedere voluit, cui idem Pontifex protinus locutus est in ista verba: Quandoquidem tu mihi illum consuetum & debitum honorem subtraxisti, quem Prædecessores tui, orthodoxi Imperatores, pro Apostolorum Petri & Pauli reverentia Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus exhibere usq. ad hæc tempora consueverunt, donec mihi satisfacias, ego te ad pacis osculum non recipiam. Rex autem respondit & dixit, se hoc facere non debere. Ea propter, remanente ibidem exercitu, totus sequens dies sub istius rei varia colloctione decurrit. Tandem requisitis antiquioribus Principibus, qui cum Rege Lotbario ad Innocentium Papam venerant, & præscâ consuetudine diligenter investigatâ, ex relatione illorum & veteribus monumentis judicio Principum decretum est, & communi favore totius Regalis Curie roboratum, quod idem Rex pro Apostolorum prædictorum reverentia prædicto Papæ Hadriano exhiberet stratoris officium & ejus strequam, suppedaneum scilicet, teneret ad conscendendum in equum. Aliâ igitur die Regis mota sunt castra & in territorium Nepefinum, juxta locum, qui dicitur Tabula, fuerunt translata, sicut à Principibus fuerat ordinatum, Rex Fridericus præcessit aliquantulum, & appropinquante Domino Papæ tentorio Regis, per aliam viam transiens descendit & occurrens Rex ei, quantum est jactus lapidis, in conspectu exercitus officium stratoris cum iacunditate implevit & strequam fortiter tenuit. Tum verò Pontifex eundem Regem ad pacis osculum primò recepit. Helmoldus lib. 1. Histor. Sclavorum cap. 81. paulò aliter hanc Historiam edisserit. Pontifici, inquit, Viterbium in occursum venienti Imp. Fridericus obviam progreditur, eumq. magnâ cum devotione & honorificentia excipit, sinistram sella strepam de jumento descendenti tenens, eumq. in tentorium Imperiale deducit. Cum in territorium ventum esset, Episcopus Bam-
ber-

bergensis nomine Imperatoris orationem exorsus, quanto Imperator desiderio colloquii Papalis fruendi flagrant, commemorat, & Deo Opt. Max. gratijs actis, qui ipsum voti sui compotem fecisset, suppliciter ac submisè petit, ut Fridericum, orbis Christiani supremum Principem & Ecclesie defensorem, solito more diademate, Imperiali insignire dignetur, causas, ob quas eo dignissimus sit, probe & eleganter adjiciens. Pontifex Bambergensis oratione finitâ, praeclare ea dicta fuisse profatur, sed rem orationi minimè congruere ait. Etsi enim leve atq; exile sit, de quo verba facturus esset, negari tamen non posse, quin, ut qui in minutioribus negligentior deprehendatur, ne talis quoq; in majoribus sit, justè timeatur. Ad hanc Pontificis orationem omnium auribus arrectis atq; animis sollicitis, quodnam peccatum esset, ille prosequitur; Descendenti, inquit, ex equo sinistram sellae strepam tenuit, id an in ludibrium nostrum vel aliâ de causâ fecerit, ignoramus; Siquidem si bonore nos efficere voluisset, dextra sellae strepa, eaq; manu dextrâ contrectanda fuisset. Caesar Pontificis oratione nonnihil commotus, paulumq; subridens respondit: Minimè se strepis apprehendendis studuisse. Tu, inquit, pater primus es, cui tali officio deservimus. Et hinc inter sermonem crescente, addit. Scire velim abs te, officij hoc genus an ex debito sit, an ex beneplacito? Quod si ex benevolentia descendit, quis causabitur culpam in spontaneo? sin ex debito, parum interesse putamus, quo latere accesserit, qui venerabundus accedit. Severius sic collocuti discedunt utrinq; non sine stomacho. Imperator tamen, Princeps prudentissimus, dissimulans illa omnia, die postero Pontificem ad colloquium revocat. Pontifici itaq; advenienti Imperator obviam it, atq; ex priore ejus objurgatione doctior factus, dextram sellae strepam apprehendit, ac in tentorium sanctissimum Patrem deducit. Esto & hoc insigne Papalis erga Imperatores reverentiae exemplum. Prædecessor Adriani IV. fuit

fuit Gregorius VII. quem Baronius itidem pro Vicario Christi nobis obtrudit. Illi reconciliandus Henricus IV. Imperator prope Canusium venit, ubi Gregorius cum Matilde Comitissa, quæ ab ejus latere rarò discedebat, tunc temporis agebat. Postquam Pontifex exegerat, ut coronam & reliqua regni insignia in argumentum veræ pœnitentiæ traderet, ac se post tantam contumaciâ regio nomine & honore posthac indignum profiteretur, Henricus propius, ac jussus erat, accedit atq; intra secundum murorum ambitum receptus, omni comitatu exterius relicto, Regium cultum abjicit, ac sine calceis sæviante hyeme jejunos usq; ad vesperam Gregorii responsum expectat. Verùm Pontifex in secundo illo ambitu, triplex enim urbi murus erat, ad vesperam usq; responsum frustra expectantem reliquit. Redit die secundo & tertio, idemq; experitur. Quarto demum partim constantiam hominis admiratus, partim aspera hominum adversus se convitia veritus, cum in conspectum admittit. Autores sunt, Martinus Polonus Papæ Secretarius in Chronic. Lambertus Schaffneburgensis Monachus Hirsfeldensis in Chronic. Abbas Urspergensis in Chronic. pag. 235 Helmoldus lib. 1. Histor. Slav. cap. 33. Sabellicus Ennead. 9. lib. 3. Baronius Ann. 1077. n. 10. ex Lamberto Schaffneburgensi & alii. Addit Helmoldus, sortem Imperatoris miseratus. Legimus, quia multi peccaverunt, quibus tamen subventum est pœnitentiæ remedio. Certè David peccans & pœnitens Rex & Prophetæ permansit. Rex autem Henricus ad vestigia Apostolorum jacens, orans ac pœnitens gratis pessundatus est, nec invenit tempore gratiæ, quod ille obtinuit duro legis tempore. Refertur ergò & hoc inter exempla mansuetudinis & reverentiæ Imperatoribus à Vicariis Christi scilicet exhibitæ. Successit Alexandro III. mediantibus aliis quatuor Pontificibus Cælestinus III. Is cum Henrico VI. Imperatori coronam utroq;

pede

pede imposuisset, mox altero eam decussit, innuens, *sibi potestatem competere, Imperatorem constituendi, eundemq; exautorandi*, uti referunt Rogerius Hovedenus (ipsius Baronii ore laudatus Anno 1170. num. 45.) in Historia Anglic. in Richardo I. & Ranulphus in Polychronic. lib. 7. cap. 26. Quod si Cœlestinus ille III. coronam Imperialem pedibus ex Imperatoris capite decutere non fuit veritus, quâ religione Alexander III. prohibitus fuerit Imperatoris collo pedem imponere? Franciscum Dandalum, inclutæ Reipublicæ Venetæ Legatum, *canis in morem catenâ collo injectâ sub Clementis V. Pape mensa jacuisse, ut graviter offensum Papæ animum tam demissâ humilitate deliniret, patriamq; suam in gratiam illius restitueret*, ne ipse quidem Hardingus negare potest, etiamsi moneat in Confutat. Anglican. part. 4. cap. 7. *Dandalum nondum tunc temporis fuisse Venetorum Ducem, vel Cypri Regem; nec jussu Pontificis, sed suâ sponte catenam gestasse, nec socios canes sub mensa habuisse*, quod flagitiosum facinus multis verbis perstringit Sabellicus Ennead. 9. lib. 7. *ut immoderatam Tyrannidem & superbiam minimè ferendam, ac flagitiosissimam in majestatem Principum contumeliam*. At si Clemens Reipubl. Venetæ Legatum catenâ collo injectâ sub mensa jacentem æquo animo intueri potuit, utique etiam Alexander III. pedem Imperatoris collo sine scrupulo potuit imponere. Nemini quoque mirum videri debet, Alexandrum III. ad factum suum accommodasse dictum Psalmographi: *Super aspidem & basiliscum ambulabis, conculcabis leonem & Draconem*. Baronius enim non semel Fridericum confert cum Pharaone, atrocissimo illo Ecclesiæ persecutore. Anno 1160. num. 35. in margine annotat. *Fridericus Imperator instar Pha-*

raonis in Ecclesia positus. Anno 1167. num. 15. *Fridericus novus Pharao*. Jam verò Ecclesiæ persecutores in Scripturis conferuntur *aspidibus, serpentibus, leonibus & Draconibus*. Esai. 11. v. 8. cap. 27. v. 1. Matth. 23. v. 33. Psal. 35. v. 17. Psalm. 57. v. 5. 2. Timoth. 4. v. 17. Psal. 74. v. 13. Esai. 51. v. 9. Ezechiel. 29. v. 3. Quinimò si Alexander III. Baronium præceptorem habuisset, ab eo sic concludere didicisset. Promissum est Ecclesiæ, quòd persecutorum & hostium suorum capita sit conculcatura. Cùm enim Jos. 10. v. 25. Dux Josua invitaret Principes exercitus Israëlitici, ut super colla quinque Regum à se debellatorum pedes ponerent, dicebat eis: *Confortamini & estote robusti, sic enim faciet DOMINUS cunctis hostibus vestris, adversum quos dimicabitis*. Jam verò Fridericus, novus ille Pharao, est Ecclesiæ persecutor & hostis. Ergò Pontifex, Ecclesiæ caput, pedibus suis eum sibi debet subjicere. Et, quod magis stupendum, Baronius 1177. num. 88. ad Fridericum Imperatorem accommodat, quod Job. 41. v. 25. sub figura Leviathan de ipso Diabolo pronunciatum extat. *Ipse est Rex super omnes filios superbie*. Potuit igitur Alexander III. à Baronio ita edoctus, concludere: *Diabolus conterendus est sub pedibus fidelium*, Rom. 16. v. 20. Friderico Imperatori competunt, quæ de Diabolo prædicantur. Ergò, si non caput, tamen collum illius conculcandum. Unicus adhuc restat scrupulus, nemini scilicet facile persuaderi posse, *Fridericum, magnanimum illum Principem, tam serviliter sese subjicere ac contumeliam hanc equo animo ferre voluisse*. Sed scrupulus hic est, non scopulus. Imperator prudentissimus ac fortissimus non quadam animi imbecillitate aut victoriæ desperatione fractus, sed partim filii captivi φιλοτινίας, partim cupiditate pacis in Europa constituen-

de adductus, Venetias ad Pontificem sese contulit ac ignominiosum huncce fastum in universi populi oculis patienter pertulit, pejora à Venetis metuens, qui Pontifici, à quo magna beneficia acceperant, tum temporis adhærebant. Quid quod generosus Imperatoris animus in hoc ipso actu ostenderit, se indignitate rei moveri, quando Pontifici masculè respondit, *Non tibi, sed Petro*, significans se supplicem esse factum, non Papali Tyrannidi, sed Apostolicæ autoritati. *Vicit optimum Principem*, inquit Philippus Melanchthon in Chron. Carion. lib. 4 p. 747. *opinio religionis, cujus in animis hominum magna vis est, præsertim si superstitio accedat, quæ tunc regnabat. Cessit etiam utilitati publicæ, ut constitutâ firmâ concordia in Europa, latrocinia Mahometica in Asia facilius reprimi possent. Stet igitur, ut Bâronii verba faciamus nostra, ipsa Historia candore suo nitens atq; sinceritate & veritate eorum, qui sine ulla falsitatis suspicione eam annotârunt, constans & firma in omnibus comprobata.* Liberentur nostrarum partium Theologi & Historici ab intentato mendacii crimine, coërceatur impudentia Jesuitica, negans etiam ea, quæ in Solis mensa posita sunt, ac Antichristianus Romani Pontificis fastus, supremi Magistratus contemptus ac Tyrannis prius non audita indicio sit, quòd Antichristus ille iudicatus sic dictus in Sede Romana apostatica, non in Babylone Utopica, sit quærendus. Quod ipsum in hac prima libri specialis parte cap. 6. articuli 3. pluribus datur confirmatum.

Hanc verò qualem cunq; meam opellam V. Celsitudinibus, Illustrissimi ac Celsissimi Principes, Heroes gloriosissimi, Evergetæ & Domini clementissimi humiliter inscribere volui imò debui, causis adductus longè gravissimis.

Primum quidem, ut pro beneficiis longè plurimis, quæ Vest. Celsit. toto isthac octodecim annorum decursu, quo docendi munere in hac Vestrarum Celsit. Academia fungor, in me *πρόσωπόν* contulerunt, aliquam subjectissimè grati animi significationem ederem. Non semel atque iterum, sed plurimis omninò vicibus Celsit. Vestræ mensæ Principali me admovent, ad Colloquium familiare admiserunt & congiariis supra meritum honorarunt, nec unquam à Vestrarum Celsit. conspectu tristis discessi. Cum primis verò hoc nomine æternas Vestris Celsit. à me deberi gratias agnosco, quòd Academiæ Jenensis foundationem ac dotationem non ita pridem cum immortalis Inclutæ Domus Saxonicae laude & gloria factam, suo suffragio, autoritate & consilio promoverunt, quo beneficio me ejusdem proxenetam & pararium tam arctis sibi obstrinxerunt vinculis, ut perpetuū Vestrarum Celsit. debitorem me fore lubens agnoscam & publicà voce profitear. Deinde etiam isthac opellæ meæ inscriptione omnibus, in quorum manus ea deveniet, notam facere volui pietatem Vestrarum Celsit. eximiam, serium orthodoxæ religionis zelum, inviolatum justitiæ studium, amorem erga subditos & virtutes reliquas Christianis Principibus dignas, ob quas jam pridem Celsit. Vestræ publicum totius orbis præconium meruere. Vestram Celsit. Illustrissime Princeps ac Domine, DN. ALBERTE, Domine clementissime, quisquis *vivum antiquæ virtutis & fidei Saxonicae exemplum* dixerit, nihil aliud profectò, quàm quod res est, dixerit. Ex ipso vultu candor, probitas & majestas elucent, quæ in sui amore & admirationem rapiunt quosvis intuentes. Vestram Celsit. Illustrissime Princeps ac Domine, DN. ERNESTE,

NESTE, Domine clementissime, quisquis *singularem Ecclesiarum & Scholarum Nutritium* dixerit, nihil aliud quàm quod in templo veritatis ad aram fidei liquido juramento confirmare poterit, dixisse censendus erit. Cura boni publici, ac studium promovendi Ecclesiarum ~~fortitudo~~ subditorum pietatem, juventutis Scholasticæ comoda, utramque apud Cels. V. faciunt paginam & omnem ejus sollicitudinem unice sibi vendicant. Vestram Celsi Illustrissime Princeps ac Domine, DN. BERNHARTE, quisquis *Germania Achillem* dixerit, nihil aliud profecto, quàm quod totius Europæ testificatione confirmatum extat, dixisse judicare debet. Quantâ namque cum prudentiâ, dexteritate, animi robore & felicitate hætenus bella gesserit, quàm præclara illustrium victoriarum trophæa ubivis erexerit, quàm amplam laudis & gloriæ materiam posteritati reliquerit, de eo præstat silere, quàm pauca duntaxat in medium afferre.

BERNHARTUS, bellifulmen, post secula vivet;

Vivet Saxonica gloria, fama, domus.

Denique ex fulgentissimo illo, quo Vestræ Cels. ob virtutes ac res præclare gestas in toto terrarum orbe radiant, splendore stricturam aliquam lucis mutuari, & in hoc opusculum meum derivare hac ipsa inscriptione volui, ut primo gloriosissimi nominis vestri in frontispicio positi intuitu & boni ad lectionem ejus invitentur, & Zoili ab ejus insectatione arceantur.

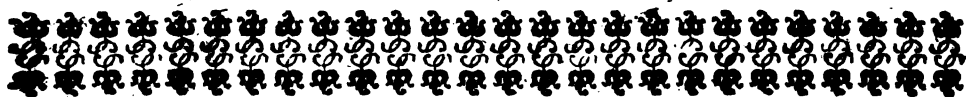
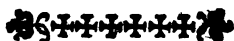
Suscipite ergo, Illustrissimi ac Celsissimi Principes ac Domini, Domini clementissimi, chartaceum hocce munusculum, favore & gratiâ eâ, quâ Illustr. Vestræ Cels. me fuere hætenus prosecutæ, Admittite in conspectum vestrum tenue

hoc subiectissimè grati animi documentum, profectum ab eo, qui multa, imò omnia Celsi, Vestris se debere fatetur, exigua tamen imò nulla sese solvere posse conqueritur. Dirigite clementiæ vestræ oculos non ad ipsum munus oblatum, sed ad offerentis animum, qui pro Vestrarum Celsit. incolumitate, longævitate, sanitate & omnigena prosperitate serias ad DEUM preces se quotidie ablegaturum, nec in hoc solùm seculo transitorio, sed etiam in die pantocritico beneficia Vestrarum Celsit. sese prædicaturum pollicetur. Perscriptum
Jenæ Calend. Septemb, Ann. M. DC. XXXIV,

Illustrissimarum Vestrarum Celsit.

subiectiss.

JOH. GERHARD D.

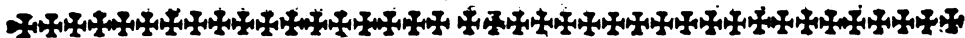

AD AUTOREM.

*Alvator quoties vel respondere Sophistis,
Vel dictis voluit conciliare fidem;
Arma dedere hostes. Parili sic arte retorques
Semper in autores tela, GERHARDE, suos.
Scilicet hec ratio pugnandi est optima: Qualem
Nec presens atas, nec prior ulla tulit.
Ergo nihil superest, nisi quod, me iudice, leges
Olim in Confessum constituere Reum.
Nunc quoq, vel nunquam divini oracula vatis
Impleantur: βασιλὴν κάππειν ἢ μεγάλη.*

Bernhartus Bertramus JC, Cancellarius Saxonicus.

*Ot cum iudicio legere & disponere, quot Tu
Libro uno exponis, Magne Gerbarde, libros,
Humani non est animi labor ille, sed ille
Divini labor est maximus Ingenii.
Quod si, non fuit; aut simile baud opus esse futurum,
Dixero, dum stetit, aut stabit hoc orbis opus:
Dixero, quod res est, & dixero Te tamen unum
Authorem tanti, Magne Gerbarde, libri.*

*Caspar Facius Consiliarius
Saxonicus.*

Serva

*S*ervo servorum natus servire ROBERTUS
atque loqui quicquid Dis Latialis ait,
ut malè rem gessit! namq; hostibus arma ministrat,
Romanæq; patet proditor esse rei.

*Sic faber in cippo, quem fecerat; ire securus
sic nempè in sylvas, exiit unde, redit.*

Triste patrocinium, stultumque, ROBERTE, colorem.

Si per patronum cui sua causa perit!

Ista DEI vis est, qui velcis toxica mutat,

Inque bonum mandat cedere cuncta bonis.

Bos olim visâ scuticâ, τέμνεται ἰμάθῳ λη

ἐξ ἡμῶν, nostris cedimur, beu! coris,

dixerat: & visò plorabit ROMA GERHARDO:

ὦ πόλει! ἐξ ἡμῶν ὈΤΤΟΣ ἰμάν' ἔτεμε:

*Nec gravius pote, nec brevius; LUTHERE triumphas
jure merens: veri testis ab hoste venit.*

*Perge ejus generis plures GERHARDE pbalanges
in sacra sub signis ducere bella DEO:*

*be faciem feriunt & si qua est reliqua frontem;
pugnantum imbellis cætera turba fuit.*

*Tu dextrè pugnas omnes retrò super, omnes
ergò super retrò clarus ovator eris.*

*ἐν Φημῶν Altenburgo ,
mittit*

**Thomas Reinecius D.
Physicus Reipubl.**

Invi-

Nvicta veri vis. Stygii haut Dei,
 haut Antichristi, Romulei Patris,
 haut Purpurati atque Infulati
 ordinis, haut hominis sagacis
 cujusq; acumen, calliditas, dolus,
 ars docta, prompta crenave, lingvæ
 potentia roburve aperta,
 insidiisve malis aperta,
 id tollere & subvertere quit. Labor
 inanis omnis. Numine veritas
 Stat, firma divino, prematur
 quamlibet, opprimier potest non,
 Vel profiteri cogitur hostium
 grex ipse, eam, atque conscius inscius,
 nolens volens defensor, illi
 ferre patrocinium peramplum,
 Sic quam tuetur Codicis ex Sacri
 Oraculis Ecclesia, Præsulis
 erepta Romani superbo
 imperio, studio Lutheri
 Confessionem, non Monachum domus,
 Scholasticorum non cathedra, haut rubra
 quos mitra Patres cingit, hautque
 pestilis ista cohors, lesu
 mentita nomen nomine de sacro,
 suffragiorum destituunt suis
 punctis. Sacra vis veritatis
 hostibus in mediis triumphat,

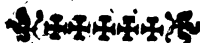
Prælustre diæ Theologiæ decus,
 GER HARDE, nostræ sidus amabile
 Icholæ, laborem industriamque
 præmia quæné tuam manebunt;
 Collecta puncta ex innumeris libris
 hæc dum foràs das? Hostibus hinc rubor,
 Ecclesiæ hinc augmenta surgent
 maxima, quâ patet omnis orbis.
 At Te quadrigis purpureis bona
 quam fama dudum liderei pepli
 ad texta vexit, grata in oculis
 posteritas feret atque in ore.
 fac.

*M. Philippus Norst Brunsvigæ Philof.
 Pract. Prof. Publ.*

*Vet quos doctorem manus unquam scripta revolvit,
 queis ruit Ausonix gensq; caputq; domûs;
 cunctorum superas conatus atq; labores,
 cum tumidum proprio destruis ense Papam.
 Laus sua, pro meritis, est quemq; secuta; sed harum
 cunctorum laudes solus & unus habes.
 Posteritas (quacumq; sis) admiranda videbis
 scripta Gerhardiadz, dices &: ille vir est.
 Post aliquot tandem redit orbi secula Phoenix;
 salus at æternum non rediturus eris.*

*M. Joh. Michael Dillert
 Prof. P.*

SCHEMATISMUS

PARTIS I. LIBRI II.

SPECIALIS.

ARTICULI I. DE VERBO DEI.

CAP. I. de librorum Canonicorum & Apocryphorum in V.T. discrimine. pag. 2.

SECTIO prior, de libris V.T. Canonicis & Apocryphis in genere. p.ead.

Thesis. p.ead.

Enchir. p.ead.

Antithesis. p.ead.

Nostre sententiae confirmatio. p. 1.

Idem suffragatur 1. quod discrimen illud non solum in Ecclesia primitiva, sed etiam posterioribus Ecclesiae temporibus usque ad Lutheri aetatem diligenter fuerit observatum. p. 1.

2. quod ab aetate Lutheri non solum ante, sed etiam post Concilium Tridentinum quidam ex adversarii discrimen hoc observandum esse docuerint.

3. quod Adversarii concedant, Israeliticam Ecclesiam ante Christi adventum eloquia divina sibi concedita fideliter conservasse. p. 10.

4. quod Bellarminus statuit, Esdras constituisse Canonem Hebraeorum, quem annuerat Prophetis. p. 12.

quod referendum 1. quod idem Scripturam distribuit in libros Propheticos & Apostolicos. 2. quod agnoscit libros V.T. Canonicos conscriptos esse lingua Hebraea. p. 13.

5. quod Hieronymi sententiam in discer-

nendi Ecclesiastici scripti Romana Ecclesia sequitur. p. 14.

6. quod Prologus galeatus Hieronymi omnibus Bibliorum editionibus Latinis praefigitur. p. ead.

7. quod idem argumenti, quibus Adversarii probant, quosdam V. T. libros pro Apocryphis habendos, probari etiam potest, controversos illos libros pro Apocryphis censendos esse. p. ead.

8. quod primitivae Ecclesiae, Apostolorum temporibus vicina suffragium nobis largiuntur. p. 16.

9. quod controversos illos libros minoris auctoritatis esse agnoscunt, quod illos, qui sunt in Canone Hebraeorum. p. 19.

10. quod non consentiunt, quo tempore Canon sit constitutus. p. 23.

Exceptiones Adversariorum. p. ead.

1. Tempore eo, quo Patres nobiscum facientes vixerunt, nondum fuisse Canonem publico Ecclesiae iudicio definitum. p. ead.

2. Patres, qui controversos illos libros & Canone excludunt, loqui de Canone Hebraeorum, non Christi norum. p. 24.

3. Duplicem vel etiam triplicem fuisse Judaeorum Canonem. p. ead.

4. Concilium Laodicenum non quidem re-

- cepisse controverfos illos libros, non tamen eos repudiâsse. p.25.
5. Concilium Carthagenense esse majoris autoritatis quàm Lapidicenum. p.26.
- Argumenta Adversariorum. p.27.
1. Patres antiquissimi controverfos hosce libros vocant sacros, divinos & Canonicos. p.ead.
2. Patres controverfos illos libros allegant. p.28.
3. In controverfis illi libri quidam articuli fidei egregie confirmantur. p.31.
4. Controverfi illi libri publicè olim legabantur in Ecclesia. p.ead.
5. Concilium Catthagenense III. controverfos illos libros in Canonem recepit. p.33.
6. Augustinus controverfos illos libros vocat Canonicos & inter Hagiographa eos recenset. p.34.
7. Concilium Tridentinum controverfos illos libros in Canonem recepit. 35.
- SECTIO posterior de libri V.T. Apocryphi in specie. 36.
- Thesis prima. Septem postrema capita libri Estheri non sunt Canonica. p.ead.
- Exhibet. p.ead.
- Antithesis. p.ead.
- Nostre sententia confirmatio. p.ead.
- Eidem suffragatur 1. quod quidam disertis verbis hoc Supplementum e Canone remonent. ead.
2. quod quidam agnoscunt, autorem hujus Supplementi non fuisse Prophetam. 38.
3. quod suffragium primitiva Ecclesie in hac quaestione nobis largiuntur. ead.
4. quod Bellarminus Canonicam ejus auctoritatem frigide probat. 39.
- Argumenta Bellarmini. ead.

1. Concilia & Patres, quando librum Esther in Canonem referunt, de eo volumine sunt locuti, quo tum ipsi, tum Ecclesia universa eotempore utebatur. ead.
2. Origenes in Epist. ad Julium Africanum hanc ipsam partem libri Esther, quæ in Hebræorum voluminibus non habetur, sacram & Canonicam esse demonstrat. 40.
- Thesis secunda. Liber Baruch non est Canonicus. 41.
- Exhibet. p.ead.
- Antithesis. p.ead.
- Nostre sententia confirmatio. p.ead.
- Eidem suffragatur, 1. quod quidam disertis verbis ex Canone eum remonent. ead.
2. quod quidam de Canonica eius auctoritate dubitant. ead.
- Thesis tertia. Additamenta Danieli, videlicet Oratio Azaria, Hymnus trium puerorum, Historia Susanna, Historia Belii & Draconis non sunt Canonica. 42.
- Antithesis. ead.
- Nostre sententia confirmatio. ead.
- Eidem suffragatur; 1. quod quidam hac Additamenta disertè repudiant. 43.
2. quod suffragium veterum nobis largiuntur. 44.
3. quod Bellarminus concedit, Daniele, cujus mentio fit in Additamentis, esse alium ab eo, cujus mentio fit in Canonico Danieli libro. 46.
4. quod fateri coguntur, hac Additamenta non haberi in Hebræo. ead.
- Exceptio Adversariorum. Quando Hieronymus ista capitula vocat fabulas, loquitur ex opinione Judæorum, ac nomine fabularum non res fictas, sed veras narrationes intelligit. 47.

PART. I. LIBRI II. SPECIALIS.

Thesis quarta. Liber Tobia non est Canonicus.

48.

Antithesis. ead.

Nostre sententia confirmatio. ead.

Eidem suffragatur. 1. quod quidam e Canone eum excludunt. ead.

2. quod magni se involvunt difficultatibus, qui variari per omnia conformia in hoc libro contineri asserunt. 49.

3. quod primitiva Ecclesia suffragium nobis largiuntur. 50.

4. quod Ecclesia Israelitica suffragium nobis largiuntur. 51.

5. quod versio Latina multis in locis pugnat cum editione Græcæ. ead.

Argum. Adversar. Hieronymus docet, hunc librum inter Hagiographa a Judæis numerari. ead.

Thesis quinta. Liber Judith non est Canonicus. 53.

Antithesis. ead.

Nostre sententia confirmatio. ead.

Eidem suffragatur. 1. quod quidam e Canone eum excludunt. ead.

2. quod de tempore, quo hæc Historia contigerit, plurimum discrepant. ead.

3. quod Græcam hujus libri editionem modo approbant & modo reprobant. 54.

4. quod concedunt veteres temporibus Apostolorum vicinos, nobiscum in hac questione idem sensisse. ead.

Argum. Advers. Hieronymus testatur, librum Judith egregium testimonium habere in Synodo Nicæna. ead.

Thesis sexta. Liber Sapientia non est Canonicus. 56.

Eadem. ead.

Antithesis. ead.

Nostre sententia confirmatio. 57.

Eidem suffragatur. 1. quod quidam e Canone hunc librum excludunt. ead.

2. quod Adversariis, autorem hujus libri esse Prophetam, indubitato asserere non possunt. ead.

Argum. Adversar. 1. Salomonem esse hujus libri autorem, patet ex cap. 9. 59.

2. Citatur hic liber nomine Salemonis a Patribus. ead.

3. Melito hunc librum in Catalogo SS. Scripturarum posuit. ead.

4. Concilium Sardicense ex eo probat, Filium Dei esse rerum omnium effectorem. 60.

5. Paulus Rom. 11. & Hebr. 11. ex hoc libro sententias allegat. ead.

Thesis septima. Liber Siracidis non est in Canone. ead.

Antithesis. 61.

Nostre sententia confirmatio. ead.

Eidem suffragatur. 1. quod quidam hunc librum e Canone excludunt. ead.

2. quod quidam agnoscunt, autorem hujus libri esse Siracidem. ead.

3. quod agnoscere coguntur, quædam in hoc libro contineri, quæ veritati fidei minus congruant. 62.

4. quod Ecclesia primitiva suffragium nobis largiuntur. ead.

Arg. Advers. 1. Multi ex veteribus hanc librum Salomoni tribuunt. ead.

2. Petrus & Jacobus cap. 1. suarum Epistolarum ex cap. 14. Ecclesiastici testimonio proferunt. ead.

Thesis octava. Liber primus & secundus Maccæeorum non sunt Canonici. 63.

Eadem. ead.

Antithesis. ead.

Nostre sententia confirmatio. ead.

- Eidem suffragatur. 1. quod quidam hosce libros e Canone excludunt.* p. 64.
 2. quod fatentur, Esdram constituisse V. T. Canonem. p. 65.
 3. quod agnoscunt, non posse de autore horum librorum affirmari, ipsum fuisse Prophetam. p. ead.
 4. quod quorundam veterum Ecclesie Doctorum suffragia nobis largiuntur. p. ead.
 5. quod tales proferunt hypotheses, ex quibus Canonica horum librorum autoritas labefactatur. p. ead.
 6. quod in asserenda Canonica horum librorum autoritate sibi ipsos invicem non consent. p. 63.

- Exceptiones Adversariorum 1. autorem non srratorum, sed minus polita orationis veniam petere.* p. 68.
 2. non esse eundem Antiochum, de quo primus & secundus liber agunt. p. 69.
 3. annos supputari non more Græcorum, sed Hebræorum. p. 70.
 4. bis factam fuisse templi purgationem. p. ead.

CAPUT II. de variis Scripturarum editionibus. p. 71.

Thesis prima. Hebraica V. T. editio in conflagratione templi & urbis Hierosolymæ & Chaldæi. excitata non fuit incendio consumpta, ut ab Esdra per miraculum eam restitui necessesse fuerit. p. ead.

- Eudem.* p. ead.
Antithesis. p. ead.
Nostre sententia confirmatio. p. ead.
Eidem suffragantur multi ex ipsis Adversariis. p. 72.

Thesis secunda. Hebraica librorum V. T. editio non est corrupta. p. 77.

Eudem. p. ead.

- Antithesis.* p. ead.
Nostre sententia confirmatio. p. 80.
Eidem suffragantur 1. qui fontium integritatem nobiscum quidam agnoscunt. p. 81.
Huc pertinet 1. quod multorum Pontificiorum suffragium nobis largiuntur. p. 86.
 2. quod Patrum suffragium nobis largiuntur. p. ead.
 3. quod loca illa, quæ Pontificii quidam corrupta statuunt, alii à corruptelâ libera esse pronuntiant. p. 87.
 4. quod Masoretarum diligentiam in conservanda Scriptura autoritate commendant. p. ead.
 5. quod agnoscunt, Ecclesia necessarias esse Scripturas incorruptas. p. 88.
 2. qui ad fontes Hebræos in V. & Græcos in N. T. provocari posse agnoscunt. p. 89.

Argum. Adversar. 1. Multi ex veteribus statuunt, Judæos quedam erasse ex Hebræis Codicibus, quedam in odium Christianorum corripisse. p. ead.

2. Judæi passim affirmant, multa à quibusdam suis Sapientibus mutata esse in sacri libri, quas mutationes vocant *Tikkun Sophrim*. p. ead.
 3. Post Hieronymi ætatem Scripturas depravatas esse, Hieronymus, si viveret, non negaret. p. 90.

4. *Varia corruptionum exempla occurrunt.* p. ead.
 1. *Genes 8. Corvus non revertebatur.* p. ead.
 2. *Psal. 13. Desunt octo versculi.* p. 91.
 3. *Esa. 9. Vocabis legitur, pro vocabitur.* p. ead.
 4. *Jerem. 23. Vocabis in singulari pro plurali.* p. ead.
 5. *Psal.*

5. Psal. 22. tanquam leo. p. 92.
6. Psal. 17. linea eorum. p. ead.
7. Exod. 2. deest integra sententia. p. 93.
8. Dictum Hebr. 1. Adorent eum Angeli, missum extat in Hebr. co. p. ead.
9. Genes. 4. desunt verba. Egrediamur foras. p. ead.
10. Gen. 6. Non contendet Spiritus meus. p. 94.
11. Gen. 49. Qui mittendus est. p. 95.
12. Dent. 23. expunctum integer versiculus. p. 96.
13. Jos. 21. itidem deest versiculus. p. ead.
14. Jud. 18. Gerson filius Moysi. p. ead.
15. Judic. 19. Fornicata contra illum. p. ead.
16. 2. Sam. 5. desunt duo verba. p. 97.
17. 2. Paral. 21. Josaphat Rex Israël. p. ead.
18. 2. Paral. 26. duæ literæ transpositæ. p. ead.
19. Psal. 37. desunt illa verba, Injusti perniciuntur. p. ead.
20. Psalm. 96. deest, regnavit à ligno. p. 98.
21. Esai. 40. omisum est, salutare Dei. p. ead.
22. Esai. 53. illi legitur pro illi. p. ead.
23. Hof. 9. Caro mea ex ipsis. p. ead.
24. Zachar. 9. Salvatum pro Salvatore. p. 99.
25. ibid. Emisisti vinctos tuos. p. ead.
3. In Codices Hebraeos negligentia & ignorantia librariorum irrepserunt quidam errores. p. ead.
6. In Codices Hebraeos ignorantia Rabinorum, qui puncta addiderunt, errores irrepserunt. p. 100.
7. Rabini, qui Masoram scripserunt, post obitum Hieronymi, sive ex ignorantia,

sive ex malitia in quibusdam locis corruerunt genuinas voces Hebraeos. p. 101.

Coronidis loco ostenditur, quomodo Adversarii in hac quaestione sese mutuo oppugnent. p. 102.

Thesis tertia. Græca N.T. librorum editio non est corrupta. p. 104.

Antithesis. p. ead.

Nostre sententiæ confirmatio. p. 104.

Eidem suffragantur. 1. qui textus Græci integritatem nobiscum agnoscunt. p. 105.

2. qui ad Græcos fontes recurrere posse agnoscunt. p. 109.

3. suffragatur & hoc nostre sententiæ, quod ex traditionibus defectum restituere possunt. p. ead.

Argum. Advers. 1. Negligentiâ librariorum aliqui errores in Græcos Codices irrepserunt. p. ead.

2. Multi ex veteribus testantur, Græcos Codd. ab hæreticis esse corruptos ac Latinos Codices esse Græci emendatiores. p. 111.

3. Dantur exempla quædam corruptionis in textu Græco. p. ead.

1. In plerisque exemplaribus deest clausula Rom. 16. v. 25. p. ead.

2. 1. Cor. 15. v. 47. legendum, secundus homo de celo caelesti. p. 112.

3. 1. Corin. 7. v. 33. legendum, quomodo placeas uxori, & divisum est. p. 113.

4. Rom. 12. v. 11. legendum, Domino servientes. p. 114.

5. In plurimis Codd. Græcis desunt multæ vera Scripturæ partes, ut Historia adultera, Joh. 8. v. 1. ultimum caput Marci & testimonium Trinitatis, 1. Joh. 5. v. 7. p. 115.

6. Con-

6. Constat, quadam in omnibus Codicibus Graeci inveniri, quae non sunt partes divinae Scripturae, ut Matth. 6 v. 13. clausula orationis Dominicae. 117.
7. Luc. 1. v. 35. omittuntur verba, *en cū.* 119.
8. Job. 7 v. 39. legendum, Nondum erat Spiritus datus. ead.
9. Johan. 8. v. ult. adduntur superflua. 120.
10. Rom. 11. v. 6. redundant, *id est iherosolymis.* ead.
11. 1. Cor. 15. v. 49. legendum, portemus. ead.
12. 1. Corinth. 15. v. 51. legendum, Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur. 121.
13. 1. Joh. 4. v. 3. legendum, Omnis Spiritus, qui solvit Jesum, ex Deo non est. ead.
- Thesis quarta.* Graeca V. Test. versio, quae LXX. Interpretibus tribuitur, non est authentica, nec certo constat, an, quae hodie extat, sit illa ipsa LXX. Interpp. versio. 123.
- Exdior.* ead.
- Antithesis.* 124.
- Nostra sententiae confirmatio.* 125.
- Eidem suffragatur, 1. quod ipsimet Pontificii LXX. Interpp. erroris & discessionis à textu Hebraeo arguunt.* ead.
2. quod statuunt, Iudeos post aliquot ab assumpto in cœlum Christo annos editionem LXX. Interpp. depravasse. 127.
3. quod agnoscunt, LXX. non habuisse immediatam Spiritus sancti assistentiam, 128.
4. quod agnoscunt, versionem LXX. Interpp. hodie non nisi corruptam extare. ead.
5. quod Hieronymianam translationem ei preferunt. 129.
- Thesis quinta.* Autor Latinae versionis vulgatae non est Hieronymus. 130.
- Exdior.* ead.
- Antithesis.* ead.
- Nostra sententiae confirmatio.* 131.
- Eidem suffragatur quidam ex Pontificiis.* ead.
- Thesis sexta.* Vulgata versio Latina non est authentica. 135.
- Exdior.* ead.
- Antithesis.* ead.
- Nostra sententiae confirmatio.* 138.
- Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt, solum textum Hebraicum in V. & Graecum in N. T. esse authenticum.* 139.
2. quod quidam Codd. Latinos ex Hebraeo in Vet. & in N. Testam. ex Graeco corrigunt. 147.
3. quod quidam agnoscunt, versionem Latinam esse corruptam & multum modis depravatam, eandem à fontibus discedere ac disfidere. 151.
- Exempla corruptionis specialia.* 155.
4. quod egs laudant ac commendant, qui ex fontibus Scripturam in Latinum sermonem transtulerunt, quamvis versiones illae non verbis solum, sed etiam sensu à vulgata Latina discrepent. 160.
5. quod res ipsa testetur, vulgatam versionem errorum hereticorum opinionibus fomentum suppeditare. 161.
6. quod agnoscunt, eam non esse satis Latinam. 163.
7. quod de autoritate vulgatae editionis non consentiunt. ead.
8. quadam hypothesi Adversariorum. ead.

- Argum. Bellarm. 1.** *Vulgata illa editio longo malorum seculorum usu in Ecclesia probata est, à tempore enim Gregorii per annos fere mille omnis Ecclesia Latina hac unà odignè usa est.* 168.
- 2.** *Hoc vulgata versio aut est Hieronymi vel antiqua illa communis, quam Augustinus vocat Italiam. Si est illa antiqua, magnum habet testimonium ab Augustino. Si est Hieronymi, habet testimonium omnium veterum, qui eam videre potuerunt.* 169.
- 3.** *Hebraei & Graeci habuerunt authenticam Scripturam, æquum igitur fuit, ut Latina Ecclesia haberet etiam suam linguam authenticam Scripturam.* 170.
- 4.** *In Conciliis generalibus aut paucissimis aut interdum nulli inveniuntur Hebraica linguæ periti.* ead.
- 5.** *Heretici diversis & inter se dissentientibus editionibus cudent, ut nihil certi ex illis haberi possit.* ead.
- Thesis septima.** *Expedio, divinarum Scripturarum usum communem esse in lingua vulgari & propria uniuscujusque regionis.* 171.
- Adversus.** ead.
- Ansiresis.** ead.
- Nostre sententia confirmatio.** 173.
- Eidem suffragatur, 1.** *quod quidam Laici Scriptura lectionem concedendam esse statuunt.* 174.
- 2.** *quod prohibitionem translationum quidam improbant.* ead.
- 3.** *quod translationes illas certâ ratione approbandas esse, ex propriis hypothese-
bus convinci possunt.* 175.
- 4.** *quod quidam agnoscunt, in Ecclesia primitiva varias Scripturæ translationes in linguis vernaculis extitisse.* 177.

- Argum. Bellarm. 1.** *À temporibus Esdræ desit in populo Dei lingua Hebraica esse vulgari. & tamen Hebraicè solum Scripturæ in templo aut Synagogâ publicè legebant.* 180.
- 2.** *Apostoli per totum orbem prædicarunt Evangelium & Ecclesias constituerunt, & tamen non scripserunt Evangelia, aut Epistolas linguæ earum gentium, quibus prædicabant, sed tantum Hebraicè & Græcè, & ut quidam volunt, Latine.* 182.
- 3.** *Universa Ecclesia semper his tantum linguæ, Hebræâ, Græcâ & Latinâ usa est in conuincti & publico usu Scripturarum, cum tamen jamdudum desierint esse vulgares.* 183.
- 4.** *Conuenit unitati Ecclesiæ, ut Scripturarum usus publicus esset in lingua communissima, alioqui communicatio Ecclesiarum tolleretur.* 184.
- Thesis octava.** *Laici non solum à Scripturæ lectione non sunt arcendi, sed etiam ad eam inuisandi.* ead.
- Adversus.** ead.
- Antithesis.** ead.
- Nostre sententia confirmatio.** 187.
- Eidem suffragatur, 1.** *quod quidam disertis verbis docent, Laicos à Scripturæ lectione minime arcendos vel prohibendos esse, eosq; ad lectionem Scripturæ hortantur.* 188.
- 2.** *quod agnoscant, Prophetas & Apostolos omnibus scripsisse.* 192.
- 3.** *Prophetas & Apostolos, Itemq; primitivæ Ecclesiæ Patres, omnes hortari ad Scripturas legendas & studium Scripturarum etiam in Laicis approbare.* 194.
- 4.** *lectionem Scripturæ esse utilem ac salutarem.* f. rare

tarem, contra verò lectionis neglectum
existialem. 197.

1. Laicos de doctrina Pastorum suorum ju-
diciū ferre & posse & debere. 200.

6. lectionem Scripturæ fuisse Christianis
in Israelitica & primitiva Christiana
Ecclesia familiarem & quotidianam.
201.

7. quædam hypotheses Adversariorum.
202.

Exceptiones Adversariorum. 204.

1. ad locum Job. 5. v. 39. verba illa accipien-
da in modo indicativo. ead.

2. ad locum Act. 17. v. 11. fuisse illos viros ex-
cellentes & primarios. ead.

3. ad locum Coloss. 3. v. 16. agi ibi de reco-
gnoscenda & ruminanda verbi prædi-
catione. ead.

4. ad locum 2. Petr. 1. v. 19. attendi Scriptu-
rā, quando per vocem prædicantū Ec-
clesia exponuntur. ead.

Argument. Adversar. 1. Populus non intelli-
git. Scripturas, si vel maximè eas legat.
205.

2. Ex Scripturā malè intellectū populus
facile incidit in errores fidei. ead.

3. Ex Scripturā malè intellectū populus
facile occasionem acciperet errandi in
præceptū fidei ac morum. 207.

CAPUT III. de Scriptura perspicuitate & in-
terpretatione. 209.

Thesis prima. Articuli fidei ad salutem omni-
bus scitu necessari & præcepta morum
perspicue in Scriptura sacra exponuntur.
ead.

Exdior. ead.

Antithesis. 210.

Nostre sententiæ confirmatio. 211.

Eidem suffragatur, quod agnoscunt, 1. Scri-
pturam esse lucernam. ead.

2. dogmata fidei ad salutem omnibus sci-
tu necessaria & præcepta vita sa-
tū perspicue in Scripturā proponi.
213.

3. Deum in Scripturā de negotio salutis
perspicue nos informare & voluisse &
potuisse. 214.

4. ea, quæ in uno Scriptura loco obscurius
proponuntur, in altero manifestius ex-
plicari. ead.

5. Scripturas ita comparatas esse, ut etiam
rudes & Laici ea, quæ sunt necessaria
ad salutem intelligere & discere ex illis
possint. 215.

6. Scripturas ex eventu accidentario in-
necessariū ad salutem fieri quibusdam
obscuras. 216.

7. quædam hypotheses Adversariorum.
218.

Exceptiones Adversariorum. ead.

1. ad locum Psal. 19. v. 9. agi ibi tantum de
præceptū Dominicū. ead.

2. ad locum Psal. 119. v. 105. eodem modo ex-
cipiant. ead.

3. ad locum Matth. 5. v. 14. agi ibi de luce
exemplorum. ead.

4. ad locum 2. Corinth. 4. v. 3. agi de cogni-
tione & fide in Christum, quam Aposto-
li prædicabant. 219.

Argument. Adversar. 1. Psal. 119. v. 34. orat David,
Da mihi intellectum &c. ead.

2. Osea 14. v. 10. Quis sapiens & intelliget
ista? ead.

3. 2. Petr. 3. v. 16. in quibus sunt quædam dif-
ficultia intellectu. ead.

Rationes Adversariorum 1. de mysteriorum,
quæ in Scripturā traduntur, sublimitate.
220.

2. de Scriptura dignitate. 221.

3. de commentariorum copia. ead.

4. &c.

4. ex controversa Scriptura interpretatione. ead.
- Thesis secunda.** Scriptura sensus ex ipsa Scriptura eruendus, & optima Scriptura interpretatio ea est, quae ex ipsa Scriptura petitur. ead.
- Ratio.** ead.
- Antithesis.** 222.
- Nostre sententiae confirmatio.** 223.
- Eidem suffragatur,** quod agnoscunt, i.e.a, quae in uno Scriptura loco obscurius proponuntur, in alio clarius exponi. 225.
2. Scripturam esse ex Scriptura explicandam. ead.
3. Scripturam sine alieno lumine seipsam interpretari. 227.
4. ex literali Scriptura sensu in fidei articulis efficacia argumenta duci. 228.
5. Scripturam sacram non tantum ratione litera, sed etiam ratione sensus considerandam esse. 229.
6. Scripturam non esse aliter intelligendam, quam sensus Spiritus S. in Scripturis loquentis postulat. 230.
- Argum. Adversar.** Si sensus Scripturae non est ab Ecclesia petendus, deducuntur homines ad iudicium Spiritus privati. 231.
- Thesis tertia.** Unum tantum est cuiusque loci Bibliici sensus literalis. 232.
- Ratio.** ead.
- Antithesis.** 233.
- Nostre sententiae confirmatio.** 234.
- Eidem suffragantur** 1. quidam ex Scholasticis. 235.
2. quidam ex recentioribus. ead.
3. oblique & timidiuscule idem nobiscum statuit Decanus. 237.
4. definitio sensus literali ab Adversariis tradita. ead.
- Argum. Adversar.** 1. Autor Scriptura Deus est, qui iisdem verbis, eodemque tempore diversa nobis potest significare. 238.
2. Patres unum eundemque Scriptura locum diversimode, etiam respectu sensus literalis, interpretantur. ead.
3. Multa sunt Scripturae testimonia, in quibus plures sensus literales dantur, utpote
1. 1. Paral. 17. v. 13. Ego ero ei in Patrem. ead.
2. Psal. 2. v. 7. Ego hodie genui te. 239.
3. Esai. 53. v. 4. Verè languores nostros ipse tulit. 240.
4. Esai. 53. v. 8. Generationem ejus qui enarrabit? ead.
5. Dan. 9. v. 27. Erit in templo abominatio desolationis. ead.
6. Jehan. 11. v. 50. Expedit nobis, ut unus moriatur pro populo. 241.
7. Hab. 2. v. 3. Si moram fecerit Dominus, expecta. ead.
8. Psal. 61. v. 12. Semel locutus est Deus, duo haec audiui. 242.
- Thesis quarta.** Ex solo sensu Scripturae literali ducuntur firma & efficacia argumenta. ead.
- Ratio.** ead.
- Antithesis.** 243.
- Nostre sententiae confirmatio.** 245.
- Eidem suffragantur** quidam ex Adversariis. ead.
- Argum. Adversar.** Apostoli non solum ex literalis, sed etiam mystico Scriptura sensu argumenta ducunt. 250.
- Thesis quinta.** In fidei articulis etiam consequentia ex Scriptura sacra deducta sunt admittenda. ead.

Exhibitis.	ead.	5. Judai quaedam perdiderunt, quaedam incenderunt.	ead.
Antithesis.	251.	6. Ex N. Test. perit Epistola ad Laodice- ses.	ead.
Nostre sententia confirmatio.	ead.	7. Epistola prima ad Corinthios.	265.
Eidem suffragantur quidam ex Adversariis.	253.	Thesis secunda. Evangelista & Apostoli man- datum scribendi divinitus acceperunt.	266.
CAPUT IV. de Scriptura Canonica integri- tate.	254.	Exhibitis.	ead.
Thesis prima. Libri à Prophetis & Apostolis in Canonem relati & ab Ecclesia in Cano- nem recepti adhuc omnes extant.	ead.	Antithesis.	ead.
Exhibitis.	ead.	Nostre sententia confirmatio.	267.
Antithesis.	ead.	Eidem suffragatur, quod agnoscant, 1. Chri- stum per Evangelistas & Apostolos, tan- quam suos & Spiritus S. amanuenses, scri- psisse.	268.
Nostre sententia confirmatio.	256.	2. Evangelistas & Apostolos ex inspiratio- ne & impulsu divino scripsisse.	270.
Eidem suffragatur, 1. quod quidam disertis verbis docent, nullos libros Canonicos pro- prie & specificè sic dictos periisse.	ead.	3. quaedam hypotheses Adversariorum nobis suffragantur.	251.
2. quod iudicium de libris illis deperditis suspendere jubent.	259.	Argum. Adversar. 1. Apostoli ad scribendum non nisi necessitate quadam coacti ani- mum applicuerunt.	ead.
3. quod agnoscunt, Hebraicam Mosai- corum & Prophetarum scriptorum editionem in conflagratione templi & ur- bis, à Chaldeis extitâtâ, non fuisse in- cendio consumptam.	ead.	2. Epistola ab Apostolis scripta hanc habebat scopum, ut extirparent errores contra traditionem ortos & pro parti- culari necessitate Ecclesiarum vel per- sonarum, non autem ut omnia comple- terentur.	272.
4. quod agnoscunt, Ecclesiam Israëliticam fuisse fidelem custodem eloquiorum di- vinorum sibi conceditorum.	ead.	3. 2. Cor. 3. v. 3. Epistola nostra vos estis, scri- pta in tabulis cordis.	ead.
5. quod probant, Codd. Hebræos non esse in universum & omnino corruptos.	ead.	CAPUT V. de Scriptura autoritate.	273.
6. quod consequens foret, nec ipsos Pontifi- cios perfectum fidei Canonem habere.	ead.	Thesis. Autoritas Scriptura non pendet ab autoritate Ecclesie & proinde non est ma- ior autoritas Ecclesie quam Scriptura sa- cra.	ead.
Argum. Advers. constans enumeratione libro- rum, qui videntur à Canone deperditi.	ead.	Exhibitis.	ead.
utpote 1. liber Justorum.	ead.	Antithesis.	275.
2. liber bellorum Domini.	260.	Nostre sententia confirmatio.	279.
3. Gesta Davidis, Salomonis, Abia Regis & Josaphati.	261.	Eidem suffragatur, quod agnoscunt, 1. Scri- pturam	
4. Parabola Salomonis.	262.		

pturam esse in se ac per se divinam, autimo
 280

2. majorem esse Scripturam quàm Ecclesia
 auctoritatem. 285.

3. Ecclesiam tantum manifestare Scriptu-
 ra auctoritatem ac de ea testari, non aucto-
 ritatem Scriptura auctoritatem conferre.
 289.

4. quòd negant, fidem nostram ultimo res
 solvi in auctoritatem Ecclesie. 291.

5. quòd agnoscunt, in testificatione de au-
 toritate Scriptura majorem esse primi-
 tivam quàm presentis Ecclesie auctori-
 tatem. 294.

6. quòd admittunt, ex sola Ecclesia aucto-
 ritate non posse probari Scriptura au-
 toritatem. 296.

7. quòd agnoscunt, testimonium Ecclesie
 non esse absolute & simpliciter necessa-
 rium ad Scriptura auctoritatem nobis
 persuadendam. ead.

8. Scripturam sacram esse primum & sum-
 mum principium scientificum in reli-
 gione Christiana. 297.

9. quòd auctoritatem Ecclesia probant ex
 dictis Scriptura, Matth. 18. v. 17. Tim. 3.
 v. 15. ead.

Exceptiones Adversar. 1. Scriptura pendet ab
 Ecclesia, quoad explicationem & quoad
 nos. ead.

2. nomine Prophetarum Eph. 2. v. 20. intelli-
 gi Prophetas N. T. 298.

Argum. Advers. 1. Propter solum & unicum
 Ecclesie testimonium credimus Scriptura.
 299.

2. Ecclesia est notior Scripturis. 300.

3. Augustinus dicit contra Epist. Fundam.
 cap. 5. Evangelio non crederem, nisi me
 Ecclesia moveret auctoritas. ead.

Appendix hujus articuli. 306.

I. Querele.

ead.

Conqueruntur sibi tribui 1. Papam posse pro
 suo arbitrio librum Canonicum facere de
 non Canonico. ead.

2. quòd Scripturam sine Ecclesie auctori-
 te comparent fabulæ Esopi. 307.

3. quòd idem versionem vulgatam defen-
 dant, quia ipsorum erroribus faveat.
 308.

4. Ecclesiam Roman. prohibere vulgares
 translationes. 309.

5. quòd Scripturam statuunt literam mu-
 tam & mortuam. 311.

6. quòd Scripturam vocent nasum ce-
 reum. 312.

7. quòd Scripturam subijciant Conciliis.
 313.

8. quòd statuunt, Evangelistas potuisse me-
 moriam labi & falli. ead.

9. quòd traditiones praeferant Scriptura.
 314.

10. quòd Laici Scriptura lectione interdi-
 cant. ead.

II. Calumnia. 315.
1. Generales. ead.

1. quòd Protestantes librum Ruth e Cano-
 ne sacro traserint. ead.

2. quòd librum Esther e Canone exclu-
 dant. ead.

3. quòd solam Lutheri versionem habeant
 authenticam. ead.

4. quòd Laici permittant Scripturas im-
 periose tractare. ead.

5. quòd statuunt, Scripturam totam à
 quovis rudi & simplici homunculo in-
 telligi posse. 316.

6. quòd statuunt, expresse in verbo DEI
 scripto omnia necessaria contineri. 317.

7. quòd parvi faciant argumenta ab alle-
 goria ducta. ead.

8. quod in Origenem propter usum allegiarum debacchantur. 318.
9. quod cum Arianis traditiones rejiciant. 319.
10. quod omnes omnino traditiones rejiciant. ead.
11. quod Moſen non agnoſcant, nec Maccabæos recipiant. ead.
12. quod ſint Scripturarii, Bibliſtæ, Theologi atramentales, Verbi Dei ſtæ. ead.
13. quod odio vulgata verſionis nimium tribuant editioni Hebræica, 320.
14. quod originale authenticum Scriptura ſc. cre ſe habere jactitent. ead.
15. quod libros doctrine ſuæ repugnantes habeant pro reſectitiis. 321.
16. quod cum Judæi Canonem Eccleſiæ Iſraelitica ſequantur. ead.
17. quod circulum committant, probantes ſenſum Scriptura ex Spiritu cuiuslibet fidelis & rursus hunc ex illa. ead.
18. quod Eccleſiæ reſtiſicationem de Scriptura autoritate repudient. ead.
19. quod cum Marcione eorundem Scripturarum confecerint. 322.
2. Speciales. ead.
1. quod Lutherus Chriſtum opponat Scripturæ. ead.
2. quod negaverit, Moſen & Moſaica ſcripta eſſe ſumma autoritatis. 323.
3. quod Canonica autoritati libri Job detrabat. ead.
4. quod Canonica autoritati Eccleſiaſtæ detrabat. 324.
5. quod neget Cantici Canticorum Canonicam autoritatem. 325.
6. quod nullum Evangeliftam agnoſcat præter unum Johannem. ead.
7. quod Biblia peſimâ fide converterit. 326.
8. quod pro omnibus Conciliis & Patribus, imò pro omnibus divinis literis haberi voluerit. 327.
9. quod neget conſequentias ex Scriptura deductas. ead.
- III. Aſſertiones erroneæ, falſæ & abſurdæ. ead.
1. Recipiendum eſſe in Canonem tertium Maccabæorum. ead.
2. Duos poſteriores Eſdra libros in Canonem recipiendos. 328.
3. Sacrorum librorum reverentiam id requirere, ne paſſim omnibus legende tradantur. 329.
4. Medium intelligendi Scripturam eſſe fidem præviam. ead.
5. Multa loca ab Evangeliftis aſſerti per quandam applicationem. ead.
6. Omnem Scriptura locum myſtico conſtare ſenſu. 330.
7. Quercum, in qua pependit Abſolon fuiſſe crucis Dominicæ figuram. 331.
8. Falſum eſſe, quod parabola non ſint ſubtilius interpretande. ead.
9. Scripturas eſſe ad tempus adaptatas & variè intellectas. 332.
10. Scripturam tum demum eſſe Dei vocem, quando Eccleſia illam loquitur. ead.
11. Determinationem Eccleſiæ appellari Evangelium. 333.
12. Non eſſe ullum argumentum collectum ex Actû Apoſtolorum. ead.
13. Niſi Evangeliftæ adhibuiſſent omnem diligentiam, non aſſiſſe illi Spiritum ſanctum. ead.
14. Paulum præ timore, ne à veritatis linea aberraret, viſſe ad conferendum cum Petro. ead.
15. Ut Alcorano ita Scriptura de ſe teſtificantem non adhiberi fidem. 334.
16. Suf-

16. Sufficere in confessione, si quis dicat, se
esse Catholicum. ead.
17. Institutionem Catechetica in lingua
Latina approbandam. ead.
18. Statuta Patrum indifferenter reci-
pienda. ead.
19. Scripturam secundum litteram occide-
re. ead.
20. Absq. Ecclesie auctoritate dubitari
posse, an Marcus & Lucas sint testes in-
fallibiles. ead.
21. Si vera & antiqua fides esset, qua in
sacris Bibliis comprehenditur, tunc o-
mnes hereses & superstitiones esse ve-
ram fidem. 335.
22. Verbum scriptum esse tantum obje-
ctum & materiam, non causam fidei.
ead.
23. Apostolorum scripta non praeesse fi-
dei, sed religioni, sed potius subesse. ead.
24. Ecclesiam presentem librum Hermæ
sive Psalterii posse in Canonem recipere.
336.
25. Scriptum verbum, si verè & pro-
priè loqui volumus, non esse verbum.
337.
26. Verbi Evangelici Naturam à scripto
abhorre. ead.
27. Christum noluisse, Ecclesiam pendere à
chartaceo scripto. 338.
28. Scripturam esse litteram mortuam &
mortuam. ead.
29. Ecclesiam habere potestatem super
Scripturam. ead.
30. Scriptura in corde Ecclesie exarata
prostantiam multis partibus superare
Scripturas, quas in membranis Apostoli
nobis reliquerunt. 339.
31. Synonyma esse, Ecclesiam, fidem Eccle-
sia, prædicationem Ecclesie, verbum
Dei ab Ecclesia prædicatum, veritatem
Dei ab Ecclesia propositam. 340.
32. Germanica Lutheri Biblia esse exuron-
da. ead.
33. Ex verbis Christi, Vobis datum est
nosse mysteria &c. probari posse, Lai-
cis non dari intelligentiam Scripturæ.
ead.
34. Verba Psalmi 109. contra aliquem pro-
nuntiata interitum ei asserre. 341.
35. Scripturam esse materiam litte-
ræ. ead.
36. Verba Johan. 21. v. 24. Hic est discipulus
&c. in dubium vocari posse. ead.
37. Libros Regum ratione Chronologia
esse corruptos. ead.
38. Caput 16. Marci non esse Canonicum.
ead.
39. Historiam de Angelo Christum confor-
tante Luc. 22. non esse partem Canoni-
cæ Scripturæ. ead.
40. Historiam adultera Job. 8. esse Apocry-
ham. 342.
41. Lucam unam generationem superfluum
adjecisse cap. 3. v. 36. ead.
42. A LXX. Interpp. versione non posse di-
scedi. ead.
43. Marcum Evangelicam suam Historiam
scripsisse Latine. ead.
44. Gen. 3. v. 15. legendum ipsa in fœminis.
343.
45. Scripturæ locum habere tantum mo-
dò testis, non iudicis. 344.
46. Per fermentum Phariseorum Matth.
16. non intelligi falsam eorum doctri-
nam. ead.
47. Ecclesiam sine Scripturâ posse consi-
stere, non autem sine traditionibus.
ead.

48. Novatianum, Sabellium, Arium &c. esse hereticos, non quia Scripturam non credunt, sed quia non credunt Ecclesia. 345.
49. Matthaeum Evangelium suum scripsisse Hebraice. ead.
50. Magna arcana in numeru latere. ead.
51. Paulum praedicasse Evangelium secundum literam, non secundum spirituales intelligentiam. 346.
52. Dictum Eliphazi Job. 5. v. 13. a Paulo adductum 1. Cor. 3. v. 19. esse hominis insipientis sapiens dictum. ead.
53. Ecclesiam recipere nova dogmata. ead.
54. Pauciores haereses fuisse exorturas, si nulla extitisset Scriptura. 347.
55. Aquam benedictam & lectione Evangelii Johannis Satanam fugari. ead.
56. S. Lucam ex discipulorum solum relatione scripsisse. ead.
57. posse doctrinam caelestem purius conservari per traditionem, quam per Scripturam. ead.
58. Scripturam contineri partim in Bibliis sacris, partim in Epistolis Decretalibus Pontificum. ead.
59. Quod in Deuteronomio decernitur, non debere in Nov. Testam. observari. 348.
60. Gracas literas non requiri necessario ad dogmata intelligenda vel dijudicanda. ead.
61. Recte dictum esse a Cusano, alio modo Scripturas pro temporaria ratione posse accipi. ead.
62. Petrum 2. Epist. l. v. 35. memoria lapsum esse. ead.
- Coronidi loco adducuntur quaedam exempla supina negligentiae in citandi & applicandi Scriptura dictu in Adversariorum scriptu occurrentia. ead.

ARTICULUS II.

DE CHRISTO.

CAPUT I. de communicatione divinarum idiomatum Christo secundum humanam Naturam facta. 351.

SECTIO PRIOR, de communicatione divinarum idiomatum in genere. ead.

Thesis. Christo secundum humanam Naturam vi unionis personalis & exaltationis ad Dei dextram dona vere divina & infinita, Itemq; majestas & gloria vere divina & infinita, vere ac realiter sunt communicata. ead.

Enduris. ead.

Antithesis. ead.

Nostra sententia confirmatio. 352.

Eidem suffragatur, 1. quod Episcopi Romani Christum secundum humanam Naturam exaltatum esse, agnoscunt. 354.

2. quod Bernhardus idem docet. 355.

3. quod tempore exhibitae Conf. Augustan. Pontificii in nostra de persona & officio Christi doctrina nihil desiderabant. ead.

4. quod statuunt, unionem hypostaticam consistere in communicatione substantiae verbi. 356.

5. quod Bellarminus concedit, ex unionem hypostaticam sequi communicationem idiomatum. ead.

6. quod

6. quod idem statuit, Christum in ipsa conceptione fuisse Spiritu sancto un-
ctum. 357.
7. quod agnoscunt, Christum secundum
humanam Naturam gloriâ verè divi-
vinâ & infinitâ glorificatum. 358.
8. quod agnoscunt, ea, quæ Christo in tem-
pere data dicuntur, secundum huma-
nam Naturam ipsi esse data. 359.
9. quod quorundam Pontificiorum suffra-
gium in hac questione nobis largiun-
tur. 360.
10. quod statuunt, Christi humanitatem
esse causam efficientem Physicam & in-
strumentalem gratiæ nostræ sanctifi-
canti. ead.
- Argum. Bellarm. 1. Ex communicatione idio-
matum sequitur, vel Nestorianismus, vel
Eutychianismus. ead.
2. Ex eadem sequitur, duo esse in mundo
omnipotentia, immensa & infinita.
ead.
3. Si idiomatica communicantur, non sunt
amplius proprietates. 361.
4. Ut ratio est reciproca, ita quoque com-
municatio. Jam verò reciproca com-
municatio locum tantum habet in
conceptu, sive in persona, non autem in
Naturâ. ead.
- SECTIO POSTERIOR de communicatione
divinorum idiomatum in specie. 362.
- Thesis prima. Christo homini, sive secundum
humanam Naturam, data est potentia ve-
rè divina & infinita. ead.
- Antithesis. ead.
- Nostre sententiæ confirmatio. 363.
- Eidem suffragatur, quod agnoscunt 1. Christo
datum esse dominium omnium. ead.
2. Christo homini omnem potestatem in
cælo ac terrâ esse datam. ead.
3. Christum secundum Naturam assu-
ptam heredem & dominum univer-
sorum factum esse. 364.
4. humanitatem Christi esse inefficacem & efficacem
divinarum actionum. 365.
5. Christo, ut homini, omnia à Patre in-
manus data esse. ead.
6. quod Mariæ Virgini & Sanctis in cælo
tribuunt summam in cælo ac terrâ
potestatem. 366.
- Thesis secunda. Christo homini, sive secundum
humanam Naturam data est verè divina
& infinita scientia sive omniscientia.
ead.
- Antithesis. ead.
- Nostre sententiæ confirmatio. ead.
- Eidem suffragatur, 1. quod Gregorius Episco-
pus Rom. agnoscit refellit. ead.
2. quod quidam agnoscunt, Christum ho-
minem omnia scire per communicationem
sibi omniscientiam. 367.
- Thesis tertia. Christo homini, sive juxta
humanam Naturam, data est potestas
operum sive miracula faciendi; vi-
vificandi sive vivificandi; vi-
vificandi à peccatâ, ac potestas
judicii faciendi. 368.
- Antithesis. ead.
- Nostre sententiæ confirmatio. 369.
- Eidem suffragatur, quod quidam agnoscunt,
1. Christo datam esse potestatem operum
sive miracula. 370.
2. Christo datam esse potestatem vivificandi
sive vivificandi. 371.
3. Christo datam esse potestatem vivificandi
sive vivificandi à peccatâ, eademque re-
mittendi. 373.
4. Christo datam esse potestatem judicii
sive judicii. ead.

Thesis quarta. Christo homini, sive juxta humanam Naturam data est omnipresens, hoc est, præsens ac potens in celo ac terra dominium, insuper etiam illud humane ipsius Natura datum, ut vi unionis personalis & exaltationis ad dextram Dei possit esse simul in pluribus locis præsens. 375.

Exduo. ead. 375.

Antithesis. ead. 375.

Nostre sententia confirmatio. 376.

Eidem suffragatur, quod agnoscunt, humanitatem Christi non esse à divinitate post factam unionem separandam. 377.

2. Christum suo corpore simul & semel in pluribus, imò in omnibus locis præsentem esse posse. 378.

3. Christum per suam in celos ascensionem præsentiā humanā suā Natura non ponitē subtraxisse. 382.

4. Christum suo corpore & sanguine vere ac realiter in sacra Cœna, simul pluribus in locis administrata, esse præsentem. 383.

5. quod sanctes defunctes statuunt pluribus in locis simul præsentes. ead. 383.

6. quod Christum secundum humanam Naturam ad dextram Dei erectum esse contendunt, eamq; definiunt per potentiam & dominium super omnia. 384.

7. quod Pontificii in Comitii Augustini Ann. 1530. approbârunt tertium August. Confessionis articulum. 387.

8. quod unionem hypostaticam sic describunt, ut adiunctio carnis ad Animam & Animam ad carnem præsentiā, quam vocant omnipræsentiā hypostaticam, negare non possint. 389.

9. quod quidam agnoscunt, non involvere

contradictionem, si dicatur, posse unum corpus in pluribus locis esse præsens. 390.

Argum. Adversar. 1. Verum humanum corpus salvâ essentia suâ veritate non potest esse in omnibus locis præsens. ead. 390.

2. sequeretur ex omnipræsentiā, Christi corpus & sanguinem in Eucharistiā ad distributionem moveri non posse. 391.

3. negari per eam veritatem mortuū Christi. ead. 391.

4. sequeretur, nos non egere Eucharistiā, ut corpus Domini habeamus. 392.

5. Job. 12. v. 8. inquit Christum, nos non semper habebitū. ead. 392.

Thesis quinta. Christo homini competit cultus religiose adorationis. 393.

Exduo. ead. 393.

Antithesis. 394.

Nostre sententia confirmatio. ead. 394.

Eidem suffragatur, 1. quod ab obsecro adorationis assumptam Christi Naturam, quatenus est Animæ unita, non esse excludendam agnoscunt. 395.

2. quod de adoratione Christo homini deferenda invicem non consentiunt. 400.

3. quod imaginem Christi cultu rationis adorandam esse statuunt. 402.

CAPUT II. de scientia anime Christi. 403.

Thesis. Anima Christi in naturali & habituali scientia Animæ & verè proficit, cum à Animæ & omniscium divinam suam omniscientiam assumpta Natura verè & realiter in primo conceptionis momento communicatam in statu exanimationis non perpetuè ac semper per assumptam humanam Naturam exeruerit, sed ratione plamarum usum retraxerit. ead. 403.

Exduo.

- Exhonor.* ead.
Antithesis. ead.
Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt, Christum verè in diebus carnis suæ scientiâ profecisse. 405.
 2. quod acquisitam scientiam in anima Christi statuunt. 407.
 3. quod agnoscunt, infusam illam scientiam, quam Christo à primo conceptionis momento tribuunt, non esse divinam parem. ead.
 4. quod fatentur, quosdam ex Patribus statuere, Christum in scientia verè profecisse. 408.
Argumenta Adversarj. Agnoëta baretisii doceant, Christum ignorasse diem judicii. ead.
 2. Christum aliquâ ignorantia laborasse, idem est, ac si diceret, eum originis vitio sordidatum fuisse. 409.
 3. *Esai. 45. Act. 4. & 10.* docetur, Christi animam ab ipsa sua creatione ita repletam fuisse scientiâ & gratiâ, ut nihil postea didicerit, quod antea nesciverit. ead.
 4. Christum accepit gratiam sine mensura. 410.
 5. Patres ita docent. ead.

CAPUT III. de descensu Christi ad inferos.
 ead.

Thesis prima. Metaphoricus Christi ad inferos descensum in eo consistit, quod Christus tempore passionis suæ dolores verè infernales in sanctissima sua anima senserit, ead.

- Exhonor.* ead.
Antithesis. 411.
Nostre sententia confirmatio. 412.
Eidem suffragatur, quod quidam agnoscunt,
 1. Christum irâ Patri celestis, peccati humani generis debitor, ipse suscepisse, nec

- solum mortem, sed etiam infernales dolores persequisse. 413.
 2. Christum non solum in inferiore, sed etiam superiore anima parte tristitiam sensisse. 416.
 3. Christi tristitiam & dolorem fuisse omnium maximum. ead.
 4. Christum sensisse se à Deo derelictum. 417.
 5. Christum in parte anima inferiore nullam sensisse consolationem, nec à parte anima superiore, nec à Deo. 418.
Argum. Adversarj. 1. Si Christus ad expianda peccata nostra dolores infernales sustinere debuit, tum in æternum gehenna cruciatus & infinitum penarum numerum sustinere debuisset. 419.
 2. Si Christus dolores inferni sensisset, aut desperasset, aut affectionum inordinationem sensisset. ead.
 3. Patres describunt descensum Christi ad inferos, ut descensum victorij & triumphatorum, non ut rei. 429.
Thesis secunda. Christus non descendit eo fine ad inferos, ut Patrum sanctorum animas ex limbo liberaret, sed ut se victorem ac triumphatorem maligni Spiritibus potenter demonstraret. ead.
Exhonor. ead.
Antithesis. 421.
Nostre sententia confirmatio. ead.
Eidem suffragatur, 1. quod quidam agnoscunt, limbum destitui Scriptura suffragio. 422.
 2. omnes aequaliter à Christo esse redemptos. 423.
 3. Sanctos V. Test. aquè ac nos fide in Christum fuisse justificatos. ead.
 4. animas iustorum ante Christi ad inferos descensum demortuorum non fuisse sub Diaboli potestate. ead.

5. pios etiam in V. Test. statim à morte ad Deum & in cælum venire. 424.
6. Augustinum de limbo. non fuisse certum. 425.
7. quedam hypothesès Adversariorum. 426.
8. quòd agnoscunt, recentiorum duntaxat Theologorum, non veterum Ecclesie Doctorum sententiam esse, quòd finis Abrahæ, per quem limbum adrelligunt, sit intra terram. 427.
9. quòd articulum 17. Aug. Confess. approbant. ead.
- Argumenta Adversar. 1. Genes. 15. v. 15. ibi ad Patres tuos. ead.
2. Genes. 37. v. 35. Descendam lugens ad filium meum in infernum. 428.
3. 1. Sam. 28. v. 13. anima Sauli de terra ascendere visa est. 429.
4. Psal. 24. v. 7. Attollite portas, Principes, vestra. ead.
5. Osee 13. v. 14. De manu inferni liberabo eos. 430.
6. Zachar. 9. v. 11. Eduxisti sanguine Testamenti tui victos de lacu. ead.
7. Eccles. 24. Penetrabo omnes inferiores partes terre. 431.
8. Matth. 11. v. 3. Tunc es, qui venturus es? ead.
9. Matth. 12. v. 39. Filius hominis in corde terra. 432.
10. Luc. 16. v. 26. Chasma inter nos firmatum. 433.
11. Luc. 16. v. 22. per finem Abrahæ intelligitur limbus Patrum. 434.
12. Luc. 23. v. 43. Hodie mecum eris in Paradiso, hoc est, in limbo. 435.
13. Johan. 12. v. 32. Cum exaltatus fuero à terra, omnes traham ad meipsum. ead.
14. Act. 2. v. 27. David non ascendit in cælum. 436.
15. Rom. 10. v. 7. Qui descendet in abyssum? 437.
16. Ephes. 4. v. 8. Ascendens in altum captivam duxit captivitatem. 438.
17. Eph. 4. v. 9. Descendit in inferiores partes terre. 439.
18. Ephes. 4. v. 10. ut impleret omnia. Phil. 2. v. 10. ut stocketur omne genu. ead.
19. Coloss. 2. v. 15. Expolians Principatus & potestates. 440.
20. Hebr. 6. v. 20. Usq; ad interiora velaminis, ubi præcursor noster pro nobis introit Iesus. 441.
21. Hebr. 9. v. 8. Nondum propalata fuit via Sanctorum. 442.
22. Hebr. 11. v. 39. Non sunt consecrati promissiones, ut non sine nobis consummarentur. 443.
23. 1. Petr. 3. v. 19. Christus predicavit illis, qui in carcere erant, Spiritibus. 445.
24. 1. Petr. 4. v. 6. Etiam mortuorum Evangelizatum est. 447.
25. Patres docent, Christum idem ad infernum descendisse, ut Patriarchas V. T. ex eo liberaret. ead.
26. Sicut Paradisus terrestris fuit clausus Patribus, Patrumq; posteris post lapsum: sic & cælum usq; ad ascensionem ejus, qui vocatur Cævi David. 448.

CAPUT IV. de officio Christi Mediatoris.

ead.

Thesis prima: Christus est Mediator noster secundum utramq; Naturam divinam & humanam. ead.

Eidem. ead.

Antithesis. 449.

Nostra sententia confirmatio. ead.

Eidem

Eidem suffragatur, i. quod quidam agnoscunt,
in operibus officii Mediatoris Christum
secundum utramque Naturam agere. 471.

2. solius Naturae humanae actiones & passionibus non potuisse esse satisfactorias pro totius mundi peccatis, ac meritorias bonorum caelestium humano generi impetrandum. 456.

3. Christum Mediatorem esse Deum & hominem, non tantum ratione personae, sed etiam ratione officii. 458.

4. Patres Christum secundum utramque Naturam Mediatorem statuere. 459.

5. quod in hac controversia inter se non conveniunt. ead.

6. quod agnoscere coguntur, esse Nestorianum errorem, si Christus tantum secundum humanam Naturam Mediator statuatur. 460.

Exceptio Bellarm. Christus est Mediator, per substantialis mediationem, non per operationem. ead.

Argum. Bellarm. i. ex Scriptura 1. Tim. 2. Unus Deus, unus Mediator Dei & hominum, homo Christus Jesus. ead.

2. ex Patribus, Cyrillus, Chrysostomus, Augustinus & Fulgentius Christum secundum humanam Naturam tantum Mediatorem statuunt. 461.

3. ex rationibus, i. ex definitione & conditionibus Mediatoris. 462.

2. Si Christus esset Mediator secundum utramque Naturam, esset Mediator sui ipsius. ead.

3. Omnes tres personae Deitatis essent Mediatores. 463.

4. Sacrificare non potest Christo convenire secundum divinitatem. ead.

5. Sequeretur confusio operationum &

consequenter Naturarum. 465.

Thesis secunda. Christus solus est noster Mediator apud Deum. ead.

Extrins. ead.

Antithesis. 466.

Nostre sententiae confirmatio. 467.

Eidem suffragatur, i. quod quidam agnoscunt, soli Christo Mediatori nomen in N. T. tribui. 468.

2. quod talem Mediatoris definitionem proponunt, qua soli Christo competit. 470.

3. quod agnoscunt, Patres Christum solum vocare Mediatorem. 471.

4. quod de nomine Mediatoris se nolle disceptare dicunt, an soli Christo tribuendum sit. 473.

5. quaedam hypotheses Adversariorum. ead.

6. quod in hac questione sibi contradicunt. 474.

Argum. Adversar. 1. Apoc. 8. v. 3. Angeli preces nostras Deo offerunt. 475.

2. Gal. 3. v. 19. Moses vocatur Mediator inter Deum & populum Israeliticum. ead.

Thesis tertia. Christus non sibi, sed nobis glorificationem est promeritus. 476.

Extrins. ead.

Antithesis. ead.

Nostre sententiae confirmatio. 477.

Eidem suffragatur, i. quod quidam negant, Christum sibi aliquid promeruisse. 478.

2. quod Lyranus per ipsam unionem Christum super omnem creaturam constitutum esse agnoscit. ead.

3. quod Catechesis Tridentina solius meriti pro nobis, nullius pro Christo meminit. ead.

4. quod

4. quòd de illà, quæ Christu sibi meruit, non consentiant. ead.
- Argum. Adversar. 1. Philip. 2. v. 9. propterea Deus ipsum superexaltavit.* 479.
2. Hebr. 2. v. 9. Videmus Jesum propter passionem mortis glorià coronatum. 481.
3. Melius est ceteris paribus habere aliquid ex merito, quàm sine merito. ead.
- Thesis quarta. Sine cognitione Christi & fide ipsius meritum amplectente nullus unquam ullo tempore fuit salvatus, proinde gentilibus extra Ecclesiam salus tribui nonquit.* ead.
- Exhor.* ead.
- Antithesis.* 482.
- Nostre sententia confirmatio.* 485.
- Eidem suffragatur. 1. quòd quidam gentilibus extra Ecclesiam disertis verbis salutem derogam.* 486.
2. quòd tales afferunt hypotheses, ex quibus inferri potest, gentilibus extra Ecclesiam salutem esse derogandam
1. afferunt, absq; vera in Christum fide nemini salutem contingere. 488.
2. extra Christum & gratiam Christi nemini contingere salutem. 490.
3. extra Ecclesiam nemini contingere salutem. 491.
4. opera, quæ non sunt ex fide, Deo non placere, ead.
5. negant, gentilibus extra Ecclesiam veras virtutes tribui posse. 493.
6. agnoscunt, gentiles verà & salvificà veri Dei cognitione fuisse destitutos. ead.
- CAPUT V. de fine incarnationis.** 494.
- Thesis. Si homo non fuisset lapsus, Filius Dei non fuisset incarnatus.* ead.
- Antithesis.* ead.
- Nostre sententia confirmatio.* ead.
- Eidem suffragatur. 1. quidam Episcopi Romani.* ead.
2. quidam ex Scholasticis. 495.
3. Glossa ordinaria. ead.
4. quidam ex recentiorib. Pontificiis. ead.
- Appendix hujus articuli.* 496.
- I. Querela. Conqueruntur falso tribui, quòd sinceritatem articuli de Trinitate personarum in divinis labefactent.** ead.
2. quòd doceant, Christum tantum pro peccato originali salvificasse. ead.
3. quòd dignitatem meriti Christi labefactent. ead.
4. quòd statuât, articulū de descensu Christi non posse probari ex Scriptura. ead.
5. quòd negent, solum Christum esse Mediatorem nostrum. 497.
- II. Calumnia.** ead.
1. in articulo de Deo. ead.
1. *Generales. Tribuunt nobis 1. hæresin Serveti & Samosatensium.* ead.
2. hæresin Arianorum. 498.
3. quòd statuamus esse duas essentias divinas. ead.
2. *Speciales contra Lutherum, 1. quòd scripserit, Anima mea odit verbum quibuscumque.* 499.
2. quòd displicuerit illi nomen Trinitatis. 500.
3. quòd in gratiam Arianorū submoverit ex Bibliū 1. Job. 5. v. 9. Tres sūt &c. 501.
4. quòd Esai. 9. v. 6. *IN* reddiderit per *RA*stiff. ead.
2. *In articulo de Christo.* 502.
1. *Generales. Accusant nos 1. quòd propter doctrinā de communicatione idiomatū simus vel Eutychiani, vel Nestoriani.* ead.
2. quòd confundamus humanam Christi Naturam cum divinitate. ead.
3. quòd

PART. I. LIBRI II. SPECIAL.

3. quòd destruamus Christi divinitatem per doctrinam de officio Christi Mediatoris. ead.
4. quòd humanitatem Christi evertamus, eam extra creaturas collocando. 503.
5. quòd fingamus, Christum non vere, sed simulate esse passum. ead.
6. quòd Physicam idiomatum communicationem in Christo statuamus. ead.
7. quòd carnem Christi statuamus esse immensam. ead.
8. quòd negemus realem Christi ad inferos descensum. ead.
2. Speciales contra Lutherū & Brentium. Lutherū 1. Eutyebianismi accusant, propterea quòd scripserit, divinitatem esse passam. 504.
2. quòd docuerit, Christi animam apud inferos penā damnatorum exolvisse. ead.
3. quòd gentilibus cognitione Christi salutem tribuerit. ead.
4. Brentium Nestorianismi accusant, quòd scripserit, Filium Dei assumisse Filium homini. 505.
5. quòd scripserit, descendere ad inferos esse penitus interire. 506.
- XII. Opiniones absurde & erronee. 507.
2. in articulo de Deo, negant, mysterium Trinitatis ex solis sacris literis demonstrari posse. ead.
3. absolutam & simplicissimam personarum Trinitatis aequalitatem oblique labefaciunt. 508.
3. Deum sub genus Logicum reducunt. 509.
4. Spiritum sanctum dicunt sedere ad Patris sinistram. ead.
5. Trinitatem exprimunt hac figura, ut uni corpore addantur tres facies sese invicem respicientes. 510.
6. negant, Dei nomen esse Deo proprium. ead.
7. nomen Jehovah etiam creaturis in Scriptura tribui asserunt. ead.
8. negant, radiioribus notitiam mysterii de Trinitate esse necessariam. ead.
9. negāt, ex Joh. 10. v. 30. quòd apodictice probari posse. ead.
10. negant, ex voce Elobim pluralitatem in divini probari posse. ead.
11. perstringunt modum loquendi. Sit Deo nostro gratia. 511.
2. in articulo de Christo. 1. Fundamenta Deitatis CHRISTI oblique labefaciunt, ead.
1. corruptelā loci Johan. 1. v. 2. etiam apud Deum, hoc est, refertur ad Deum. ead.
2. docendo, Christum à Deo diminutum fuisse secundum esse substantiale. ead.
2. de unionis personalis mysteria nimis tenuiter sentiant. ead.
1. docendo, carnem existere in Verbo, ut brachiam in corpore, ut ramum inseritur arbori &c. ead.
2. propositiones personales minus recte explicando. 512.
3. statuendo, Deum posse sibi suppositum lapidem, asnum &c. ead.
4. negando recte dici, quòd Deus sit passus. ead.
5. negando, quòd igni penetret totum ferrum per seipsum. ead.
6. docendo, unionem factam per communicationem solius substantie. ead.
3. justitiam Christi habitalem & actualem labefaciunt. 513.
7. derogando Christo iustitiam originalem. ead.
2. statuendo, non repugnare, Deum peccare per assumptam Naturam. ead.

3. in appetitu Christi sensitivo fuisse fomitem peccati. ead.
4. De actionibus & passionibus CHRISTI tractatu minus commodè loquuntur. ead.
1. Christinativitatem ex Genethliacū divinationibus prædici potuisse. ead.
2. Gesta Christi ab anno duodecimo ad Baptismum usque sciri non posse, probant ex Prov. 30. Viam viri in adolescentia. ead.
3. Luc. 4. v. 30. tantum significari, Christum securum sine fuga per medios hostes transisse. ead.
4. Luc. 22. v. 43. Angelum ideo missum, ut fortitudinem Christi laudaret. 514.
5. Unum myrrhatum cōmiserationis causā Christo fuisse datum. ead.
6. Corpus Christi mortui vocant cadaver. ead.
7. Articulum de descensu Christi ad inferos ab alio esse Symbolo adjectum. ead.
8. Christum non realiter, sed tantum quoad effectum ad inferos descendisse. 515.
9. Christum ut minorem & inferiorem ad dextram Dei sedere. ead.
10. in phraſi, sedere ad Dei dextram, nullum esse tropum. ead.
11. Christum nunquam in propria & naturali forma e cælo descendisse. 516.
12. non ipsam Christum, sed Angelum Paulò apparuisse. ead.
5. de merito & satisfactione Christi, adeoque de Sacerdotali Christi officio incommode loquuntur & erroneas ferunt opiniones. ead.
1. Christo in opere Redemptionis, Mediationis ac Salvationis adjungunt B. Mariam Virginem. ead.
2. Contritionem capiti serpentini B. Virgini tribuunt. 518.
3. Negant, Christi satisfactionem simpliciter ad redemptionem & salutem nostram fuisse necessariam. ead.
4. Precium satisfactionis à Christo præstitū in nuda Patrii acceptatione statuunt. 519.
5. negant, Christi meritum esse perfectam satisfactionem. 521.
6. negant, passionem Christi esse solam & totalem causam nostræ iustificationis & salutis. ead.
7. Christum non solum hominem, sed etiam Angelarum Mediatorem & Redemptorem statuunt. 522.
8. negant, Christum in cælo pro nobis orare. ead.
6. Contra Propheticum Christi officium docent, Christum non fuisse Prælatum. ead.
7. Contra Regium Christi officium statuunt, Christum nondum plenam ac perfectam gloriæ possessionem adisse. ead.

ARTICULUS III.

DE PONTIFICE ROMANO.

CAPUT I. de Monarchico Ecclesiæ regimine.

523.

Thesis. Nassiam in N. Test. vel à Christo, vel ab Apostolis est institutum, ut Monarchicum.

tatius Ecclesiæ regimen ac summus Principatus sit penes unum hominem in his terris, qui sit ejusdem visibile caput & authenticum controversiarum iudex. ead.

Badius.

PART. I. LIBRI II. SPECIALIS.

<i>Barbar.</i>	ead.	<i>Ecclesie Monarcha, nec pro eo sese gerit.</i>	
<i>Antithesis.</i>	ead.	ead.	
<i>Nostre sententia confirmatio.</i>	524.	<i>Barbar.</i>	ead.
<i>Eidem suffragatur, 1. quod quidam Episcopi Romani Monarchicum Ecclesie dominatum repudiaverunt.</i>	525.	<i>Antithesis.</i>	ead.
<i>2. quod Primatus in quibusdam Canonibus citatus à Gratiano improbat.</i>	532.	<i>Nostre sententia confirmatio.</i>	ead.
<i>3. quod solum Christum Universalis Ecclesie caput esse agnoscunt, ac talia munia Ecclesie capiti assignant, quae nemini nisi soli Christo competunt.</i>	533.	<i>Eidem suffragatur, 1. quod quidam Petro Primatum & dominatum Monarchicum derogant.</i>	546.
<i>4. quod agnoscunt, Monarchicum Papa dominatum non nisi jure divino.</i>	537.	<i>2. quod agnoscunt, Paulum Apostolum non fuisse Petro inferiorem.</i>	549.
<i>5. quod tales formant hypotheses, ex quibus inferri potest, Monarchicum Ecclesie dominatum non esse alicui prae Christum divinitus commissum.</i>	ead.	<i>3. quod tales ponunt hypotheses, quae cum Monarchico Petri Primatu conciliari non possunt.</i>	551.
<i>6. quod agnoscunt, Universalem & Monarchicum totius Ecclesie dominatum esse uni homini, qui est natus & nudus homo, impossibilem.</i>	ead.	<i>4. quod in asserendo Petri Primatum non consentiunt.</i>	555.
<i>Argum. Adversar. 1. Optimum regimen est Monarchicum. At Christus Ecclesie regimen voluit esse optimum.</i>	538.	<i>5. quod agnoscunt, Petram recte à Paulo fuisse reprehensam.</i>	556.
<i>2. Synagoga fuit umbra Ecclesiae. At illa habuit unum caput.</i>	539.	<i>Argum. Adversar. 1. Matth. 16. v. 18. Super hanc petram aedificabo Ecclesiam.</i>	557.
<i>3. Unitas Ecclesiae non potest consistere absque visibili aliquo capite.</i>	541.	<i>2. Joh. 21. v. 17. Pasce oves meas.</i>	569.
<i>4. Inter Angelos praeter Deum est unus, qui alios omnibus praest.</i>	ead.	<i>3. Luc. 22. v. 31. Ego rogavi pro te, ne desiciat fides tua.</i>	572.
<i>5. Ecclesia comparatur exercitui ordinato, mulieri speciosa, regno, ovili, domui, arca Noe. Ergo in ea debet esse unum caput.</i>	542.	<i>4. Primatum Petri probant varia eiusdem prerogative.</i>	573.
<i>6. Ephes. 2. v. 20. Super aedificati sumus super fundamentum Prophetarum & Apostolorum.</i>	543.	<i>1. mutatur ei nomen.</i>	574.
<i>CAPUT II. de Primatu Petri.</i>	544.	<i>2. semper primo loco ponitur.</i>	575.
<i>Thesis. Petrum non fuit à Christo constitutus</i>		<i>3. solus cum Domino ambulat super aquas.</i>	576.
		<i>4. soli Petro facta peculiaris revelatio, Matth. 16.</i>	ead.
		<i>5. specialiter ipsi promissum, Sedem ejus non ruituram.</i>	577.
		<i>6. Dominus jubet, solvi tributum pro se & Petro, Matth. 17.</i>	ead.
		<i>7. in utroque, Navi Luc. 5. & Joh. 21. Petrus princeps invenitur.</i>	578.
		<i>8. Christum peculiariter pro fide Petri rogavit.</i>	ead.
		<i>9. Christum post resurrectionem primo omnium apparuit Petro.</i>	ead.

10. Petrus primus fuit, cui Dominus pedes lavit. ead.
11. Christus soli Petro mortem crucis pradixit. 579.
12. Petrus tanquam Paterfamilias in unum colligit cœtum discipulorum, Act. 1. ead.
13. Primus post acceptum Spiritum sanctum promulgat Evangelium, Act. 2. 580.
14. Petrus primum miraculum edidit. ead.
15. Tanquam divinus iudex agnovit Ananiam hypocritin, Act. 5. ead.
16. Transiit per omnes Ecclesias, Act. 9. ead.
17. Primus gentilibus pradiavit, Act. 10. ead.
18. Insigni miraculo ex carcere liberatus est, Act. 12. 581.
19. In Concilio primus loquitur, Act. 15. ead.
20. Paulus Hierosolymam ascendit, videre Petrum, Gal. 1. 582.
21. Christus sui manibus solum Petrum baptizavit. ead.
22. Solum Petrus à Christo ordinatus fuit Episcopus. ead.
23. Primum haresiarcham Simonem detexit. 583.
24. Roma potissimum Sedem divino jussu collocavit. ead.
25. Sub finem vite Christum, ipsi apparuit. 584.
26. Sole illa Ecclesia Patriarchales habita, quas Petrus fundavit. ead.
27. Publicè celebratur festum in honorem cathedra Petri. ead.
28. In literis formati antiqui post nomen Patris & Filii & Spiritus sancti nomen Apostolorum Principis adjungebant. ead.
5. Alia Petri prerogativa præter superiores à Bellarmino abasas. 585.
1. Christus de præstantiori caritate eum interrogat, Joh. 21. ead.
2. Dominus Petrum sibi primum Apostolum eligebat. ead.
3. Soli Petro dictum, Tibi dabo claves regni cœlorum. 586.
4. Petrus Paulo dedit licentiam prædicandi. ead.

CAPUT III. de Sede Papali Roma à Petro erecta. 587.

Thesis. B. Petrum Apostolum Roma Papalem Sedem erexisse, eandemq; per viginti quinque annos rexisse, grati dicitur. ead.

Enchir. ead.

Antithesis. ead.

Nostre sententia confirmatio. 588.

Eidem suffragatur, 1. quod quidam negant, Petrum fuisse Ecclesie Monarcham. ead.

2. quod negant, Petrum per 25. annos Romæ Episcopum egisse. ead.

3. quod agnoscant, Apostolatam ab Episcopatu differre. 595.

4. quod in asserendo Romano Petri Episcopatu ac in assignando tempore, quo Petrus Romam venerit, non consentiant. ead.

5. quod agnoscant, Episcopos Romanos non solum Petri, sed etiam Pauli Successores esse. 596.

Argum. Adversar. 1. Romana Ecclesia semper habita est prima & præcipua omnium aliarum. 597.

2. Si non fuit Petrus Episcopus Romæ usq; ad mortem, exponant adversarii, ubi Petrus sederit ab eo tempore, quo reliquit Antiochiam. 598.

CAPUT IV. de successione in Sede Petri.
ead.

Thesis. Pontifex Romanus non est verus Petri
Successor. ead.

Exdieu. ead.

Antithesis. 599.

Nostra sententia confirmatio. ead.

Eidem suffragatur, 1. quod quidam agnoscunt,
successionem personalem & localem nihil
valere absq; successione doctrinali. 602.

2. quod quidam agnoscant, Pontifices Ro-
manos nec in doctrina puritate, nec in
vita sanctitate Petro vere succedere.
604.

3. quod fatentur, Episcopum Rom. Petro in
Sede Papali non succedere jure divino,
nec posse illam successionem ex Scriptu-
ri probari, nec praerminentiam illam
Sedi Romanae esse precise alligatam. 611.

4. quod agnoscant, de proximi Petri in
Sede Romana Successoribus nihil certi
constare. 617.

5. quod agnoscere cogantur, successionem
illam saepius fuisse interruptam, & qui-
dem 1. per diuturnam vacationem. 619.

2. per AntiPapatum disensionem. 620.

3. per haeticam a vera fide discesio-
nem. 621.

4. per illegitimam occupationem. ead.

aspote 1. per Simoniacam largitionem. 623.

2. per vim & factiones. 625.

3. per fraudes ac dolos. 627.

4. per artes Magicas. 628.

5. per operam meretricum. ead.

6. quod agnoscere cogantur, successionem
per Johannem Papissam turpiter de-
formatam. 629.

7. quod quidam agnoscunt, Petrum nec
primum, nec solum Episcopum Roman.
fuisse. 630.

8. quod ex hypothesis concedunt, Petrum
non fuisse Romae mortuum. 637.

9. quod fatentur, successioni ordinem non
certo constare ex Historicis. 638.

Argumenta Adversar. 1. Petrus Domino ju-
bente Romam venit & Martyrium ibi
pertulit. ead.

2. Nemo gessit se pro successore Petri, nisi
Episcopus Romanus. 639.

**CAPUT V. de Ecclesiastico Romani Pontificis
Principatu.** 641.

Thesis. Pontifex Romanus de jure divino non
habet Monarchicam potestatem in uni-
versam Ecclesiam. ead.

Exdieu. ead.

Antithesis. ead.

Nostra sententia confirmatio. 643.

Eidem suffragatur, 1. quod quidam ex ipsis
Romanis Episcopis agnoscunt, jure divino
sibi non competere Universalem ac Mo-
narchicam in totam Ecclesiam potesta-
tem. ead.

2. quod in iure Canonico citantur decre-
ta quorundam Conciliorum, in quibus
Monarchica potestas Romani Episcopi
derogatur. 645.

3. quod quidam agnoscunt, Monarchicam
illam Papa potestatem esse sacris liti-
ris & ordinationi divinae adversam,
vel certe non esse de jure divino.
649.

4. quod fatentur, ante Constantini tem-
pora Romanos non habuisse Primatum.
656.

5. quod quorundam Conciliorum & Pa-
trum suffragium nobis in hac questione
largiuntur. 658.

6. quod agnoscant, Constantinum Sylve-
stro, Photam Bonifacio Primatum de-
disse. 659.

h 2 7. quod

7. quod agnoscunt, Primatum Pontifici ab Ecclesiis quibundam jam olim fuisse contradictum. 660.
8. quod tales proferunt hypotheses, ex quibus Primatus Monarchica potestatis Pontificie everti potest. 662.
9. quod agnoscunt, nuppiam in N. T. vel à Christo vel ab Apostoli institutum esse, ut Monarchicum totius Ecclesie regimen ac summus Principatus sit penes unum hominem in hiis terris. 666.
20. quod negant, esse de fide, credere Romanum Pontificem esse caput Ecclesie. ead.
21. quod tales concedunt hypotheses, ex quibus inferri potest, Papam non esse caput Ecclesie. ead.
22. quod obedientiam Romano Pontifici præstandam concedunt esse mutabilem. 667.
- Argum. Adversar.* 1. Esai. 28. v. 16. Ecce ponam in fundamentis Sion lapidem in fundamento fundatum. 668.
2. Ezech. 37. v. 21. Rex unus erit omnibus imperans. 669.
3. Ose. 1. v. ult. Ponent sibi caput unum. 670.
4. Matth. 16. v. 18. Tu es Petrus & super hanc petram edificabo Ecclesiam. 671.
5. Luc. 12. v. 42. Qui putas est fidelis servus &c. ead.
6. Ecclesia est unum ovile & in ea unus Pastor, Joh. 10. 673.
7. Job. 21. v. 17. Pasce oves meas. 674.
8. 1. Cor. 12. v. 21. Non potest dicere caput pedibus, non est in mihi necessarii. ead.
9. Philip. 4. v. 3. Rogo te germane compar. 675.
10. 2. Petr. 1. v. 15. Dabo operam & frequenter habere vos post obitum meum. 676.
11. Concilium Nisenum Romano Pontifici Primatum tribuit. ead.
12. Concilium Sardicense statuit, unicuique Episcopo licere provocare ad Pont. Rom. 677.
13. Primatum Romani Pontifici confirmant testimonia primorum Romane Ecclesie Episcoporum. 678.
14. Ad potestatem Romani Pontifici omnes Patres confugebant. ead.
15. Episcopus Romanus jam olim confirmavit reliquos Episcopos. 679.
16. Quicumque non consensit olim cum Rom. Episcopo, non fuit habitus Catholicus. 680.
17. Papa tribuuntur talia nomina, quæ Monarchicum ejus Primatum arguunt. ead.
- Vocatur enim* 1. Papa. ead.
2. Pater patrum. 682.
3. Princeps Sacerdotum. 683.
4. Rector domus Dei. ead.
5. Pater sanctus. ead.
6. Universalis. 684.
7. Pontifex & Doctor omnium Christianorum. 685.
8. Christi Vicarius. 686.
9. Ecclesie Sponsus. ead.
10. Munus Rom. Episcopi vocatur Apostolatus. 687.
11. Sanctitas Rom. Episcopi caput omnium Ecclesiarum dicitur. ead.
- CAPUT VI. de Antichristo.** ead.
- Thesis.* Pontifex Romanus post factam apostasiam est Antichristus ille magnus, de quo Daniel, Paulus & Johannes fuerunt averticinati. ead.
- Ratio.* ead.

- Antichristi.* 689.
Nostre sententia confirmatio. ead.
Eidem suffragantur, 1. Sibyllarum oracula,
qua Bellarmin. Prophetici equiparat.
 694.
 2. *Gregorius Magnus, qui titulum Univer-*
sali Episcopi, quo Pontifex Romanus
hodie gloriatur, pro Antichristiano
habet. 697.
 3. *quidam Imperatores, Reges, Principes,*
Scriptores Historici ac Politici; quin
& Episcopi ac Theologi ante Lutherum.
 699.
 4. *qui tempore Lutheri & post Lutheri*
tempora docuerunt, in regno Papali
Antichristianos errores & impia-
tem dominari, ac per Babylonem in
Apocalypsi intelligendam esse Romanam
Papalem. 727.
Exceptiones Adversariorum contra
hec testimonia. 730.
 5. *suffragatur & hoc nostre sententia,*
quod talia tribuant Antichristo, qua
Romano Pontifici competunt. 732.
 6. *quod in doctrina de Antichristo variis*
sententiarum divortii invicem pu-
gnant. 736.
utpote 1. in definienda Antichristi con-
ceptione. ead.
 2. *ratione loci, in quo nascetur Anti-*
christus. 737.
 3. *ratione miraculorum.* 738.
 4. *ratione praeiorum.* 739.
 5. *ratione interitum.* ead.
Argum. Bellarmin. 1. Antichristi nomen signifi-
cat deum & amicum Christi. Romanus
autem Pontifex se Christi famulum &
Christo in omnibus subiectum facit.
 740.
 2. *Antichristus erit una sanctae persona.*

- Pontifices autem multi fuerunt & e-*
runt. 750.
probatum antecedens 1. ex Joh. 5. v. 43.
Si alius venerit in nomine suo, illum
accipietis. 753.
 2. *ex 2. Thess. 2. v. 3. Nisi prius reveletur*
homo peccati. 754.
 3. *Antichristus nondum venit. Pontifex*
jamdudum venit. Ergo non est Anti-
christus. ead.
probatum antecedens. 1. Evangelium
nondum est in toto mundo predica-
tum. 756.
 2. *Nondum facta est omnimoda Impe-*
rii desolatio. 761.
 3. *Enoch & Elias nondum redierunt.*
 769.
 4. *Nondum cessarunt omnes publicae re-*
ligionis Ceremoniae. 777.
 5. *Papa regnavit in Ecclesia pluraquam*
mille quingenti annis. 780.
 6. *Papa regnavit diu ante mundi fi-*
nem. 784.
 4. *Si Antichristus venisset, & esset Roma-*
nus Pontifex, certo constaret de ejus no-
mine à Johanne predicto. At de nomi-
ne Antichristi adhuc maxima contro-
versia est. ead.
 5. *Character, qui tribuitur Antichri-*
sto, non competit Romano Pontifici.
 787.
 6. *Antichristus nascetur ex Judaeis, videli-*
cet ex tribu Dan, Gen. 49. v. 26. Jerem. 8.
v. 16. Apoc. 7. circumcidetur, observabit
Sabbatum, à Judaeis pro Messia recipie-
tur, Joh. 5. At hac non conveniunt Ro-
mano Pontifici. 789.
 7. *Antichristi Sedes erit templum Hiero-*
solymitanum, 2. Thess. 2. v. 4. Pontificis
Sedes est Roma. 796.

8. Antichristus negabit Jesum esse Christum, & proinde oppugnet omnia Salvatoris nostri instituta, docebit, nondum cessasse circumcisionem & alias legum Ceremonias 1. Joh. 2. afferet, se esse verum Christum in lege & Prophetis promissum, Joh. 5. affirmabit, se Deum esse & pro Deo coli velit, 2. Thess. 2. ac se non solum Deum, sed etiam solum se Deum esse dicet, & oppugnet omnes alios Deos. At hac non conveniunt Rom. Pontifici. 807.
9. Antichristus & ejus ministri facient miracula, Matth. 24. 2. Thess. 2. Apoc. 13. sed mendacia, 2. Thess. 2. ignem de celo faciet descendere, faciet, ut imago bestie loquatur, ac finget se mori & resurgere, Apoc. 13. At hac non conveniunt Rom. Pontifici. 899.
10. Antichristus ex humili loco prodiens, per fraudes & dolos regnum Judaeorum est adepturus, Dan. 11. pugnaturus cum tribus Regibus, nimirum Aegypti, Lybie atq; Aethiopiae & eorum regna illi devictis occupaturus, Dan. 7. subacturus sibi alios Reges & eo modo Monarcha totius orbis evasurus, Apoc. 17. cum innumerable exercitu toto orbe Christianos persecuturus, Apoc. 20. At nihil horum convenit in Rom. Pontificem. 812.
11. Patres alium Antichristum agnoscant, quam Rom. Pontificem. 813.
- CAPUT VII. de potestate Papa & Praetorum in ferendis legibus Ecclesiasticis.**
819.
- Thesis.* Pontifex Rom. & Episcopi non sunt tales Principes Ecclesiastici, qui possint sua autoritate etiam sine plebis consensu, vel Presbyterorum consilio leges ferre, quae in conscientia obligent, ead.
- Ratio.* ead.
- Antithesis.* 820.
- Nostra sententiae confirmatio.* 821.
- Eidem suffragatur, 1. quod quidam agnoscunt, Pontifici non competere Monarchicum in Ecclesiam universam dominatum.* 822.
2. quod quidam conqueruntur, Ecclesiam copiam & varietate inutilium, imo noxiarum, traditionum & constitutionum gravari. 823.
3. quod quidam Canones negant praeter id, quod in Scripturis continetur, esse aliquid vel precipiendum vel prohibendum. ead.
4. quod agnoscunt, Apostoli non fuisse datam potestatem novarum legum ferendarum. 824.
5. quod conqueruntur de multitudine festorum. ead.
6. quod agnoscunt, fideles non debere fieri servos hominum. ead.
7. quod negant, transgressionem legum Ecclesiasticarum, si absit contemptus, esse peccatum mortale. ead.
- Argum. Adversar. 1. Deut. 17. v. 12. Qui superbiert, nolens obedire imperio Sacerdoti, morietur.* ead.
2. Prov. 6. v. 20. Ne dimittas legem matris tuae. 825.
3. Matth. 16. v. 19. Quodcumq; ligaveris super terram, erit ligatum in caelis. ead.
4. Joh. 20. v. 21. Sicut misit me Pater, & ego mitto vos. 826.
5. Joh. 21. v. 15. Pasce agnos meos. 827.
6. Act. 15. v. 29. Apostoli novam legem condunt. ead.
7. Rom. 13. v. 1. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. 828.
8. 1. Corint. 4. v. 21. Quid vultis in virga venire ad vos? 829.
- CAPUT VIII. de jurisdictione Episcoporum** an

- an à Papa descendat.* 830.
- Thesis. Christus jurisdictionem Ecclesiasticam non ita immediate soli Pontifici Romano concessit, ut omni Episcoporum jurisdictione à Papa descendat.* ead.
- Antithesis.* ead.
- Nostre sententia confirmatio.* ead.
- Eidem suffragatur, 1. quod quidam negant, omnem Episcoporum jurisdictionem à Pontifice descendere.* 831.
- 2. quod quidam agnoscunt, primū Ecclesie temporibus nondum fuisse à Romano Pontifice omnia Ecclesiarum jura usurpata.* 836.
- 3. quod agnoscunt, Apostolos omnem jurisdictionem à Christo immediate accepisse.* 837.
- 4. quod jus civile docet, jus Patriarchatus esse ab Imperatoribus & Conciliis.* 838.
- 5. quod Pontificii in hac questione non consentiunt.* ead.
- CAPUT IX. de potestate Pontificis in temporalibus.** 840.
- Thesis. Pontifici Romano non competit summum dominium temporale in Imperatorem, Reges & Principes; nec convenit Ecclesiasticis personis, ut talibus, jure divino politice jurisdictione.* ead.
- Bibet.* ead.
- Antithesis.* 843.
- Nostre sententia confirmatio.* 851.
- Eidem suffragantur, 1. Quidam ex Pontificibus & Episcopis Romanis.* 852.
- 2. quedam etiam posteriorum Synodorum decreta.* 858.
- 3. Jm Canoniam, Gratianus & Glossator.* 859.
- 4. Bernardus, qui in mediū Papatus tenebris floruit.* 861.
- 5. quidam ex Scholasticis.* 862.
- 6. Imperatores & Reges sub Papatu.* 864.
- 7. Episcopi & Theologi.* 877.
- 8. Jurisconsulti ac Politici.* 904.
- 9. Historici, Philosophi, Poeta.* 912.
- 10. quedam hypotheses Adversariorum.* 917.
- Argum. Adversar. 1. Luc. 22. dicit Christus, Ecce duo gladii hic.* 919.
- 2. Joh. 18. v. 11. Christus dicit Petro. Reconde gladium tuum in vaginam.* 921.
- 3. Pro potestate deponendi Principes & solio & subditos à juramento absolvendi adducunt dictum Christi, Matth. 16. v. 19. Quodcumq; solveris &c.* 922.
- 4. Vicarius Christi habet potestatem eam, quam Christus. Papa est Christi Vicarius.* 923.
- 5. Si propter lepram corporalem poterat olim Sacerdos Regem judicare & regno privare, utiq; etiam propter lepram spiritualem, hoc est, haresin Pont. Rom. idem hodie poterit.* 925.
- Arg. Bellarm. quib. probare conatur, indirectā Pontifici in temporalibus potestatem.* ead.
- 1. Potestas civilis subiecta est spirituali. Ergo potest Princeps spirituali imperare Principibus temporalibus & disponere de rebus temporalibus in ordine ad bonum spirituale.* ead.
- 2. Resp. Ecclesiastica debet esse perfecta & sibi sufficiens in ordine ad suum finem. Ergo debet habere omnem potestatem necessariam ad finem suum consequendum.* 926.
- 3. Non licet Christianis tolerare Regem infidelem aut hareticum, si ille conetur subditos pertrahere ad haresin vel infidelitatem.* 927.
- 4. Quando Reges & Principes ad Ecclesiam veniunt, ut Christiani fiant, recipiuntur cum pacto expresso vel tacito, ut*

- sceptra sua subiciant Christo & polliceantur se fidem Christi servaturos, etiam sub pena regni perdendi. ead.
5. Cum Petro dictum est, Pasci oves meas, Job. 21, data est illi facultas omni, qua ad tuendum gregem Pastori est necessaria. ead.
6. Pontifices saepe deposuerunt Imperatores. 828.
7. Leo III. Imperium à Gracis ad Romanos transtulit. ead.
8. Gregorius V. sanctionem edidit de Imperatore eligendo per septem Germanie Principes. 932.
- Argum. Bellarmin. quibus probare conatur, quòd non pugnet cum verbo Dei, ut unus homo sit Princeps Ecclesiasticus & Politicus simul. 934.
1. Praesto sunt exempla sanctorum, qui fuerunt simul Principes & Pontifices, ut Melchisedec, primogeniti V. Test. Moses, Heli, Maccabaei. ead.
2. Potestas Ecclesiastica & Politica non sunt contraria, sed utraq; bona, utraq; à Deo, utraq; laudabilis & una alteri servit. 935.
3. Qui donaverunt Episcopo Romano aliq; Episcopis Principatus temporales, pii homines fuerunt &c. ead. ubi de donatione Constantini ex professo agitur. ead.
4. Esti absolute fortè praestaret, Pontifices tractare solum spiritualia, tamen propter malitiam temporum experientia clamat, non solum utiliter, sed etiam necessario & ex singulari Dei providentia donatos fuisse Pontifici aliq; Episcopis temporales aliquos Principatus. 943.
5. Si vel maxime nullo alio, tamen praescriptionis jure, Pontifex Romanus illa regna & provincias, quibus dominatur obtinet. ead.
- Appendix hujus articuli. ead.
- I. Querela. ead. Conqueruntur sibi tribui
1. quòd omni religio dependeat ex autoritate Papae. ead.
2. quòd Papa succedat Christo in tota potentia. ead.
3. quòd Papa requirat ab Imperatore servitium intendo stapede. 944.
4. quòd Papa instigarit Henricum V. filium adversus Henricum IV. Imp. patrem. 945.
5. quòd Pontifices non curent Evangelium. 946.
6. quòd Pontificum auctoritatem & decreta verbo Dei praefrant. ead.
7. quòd ex Caipha exemplo infallibilitatem Pontificum Romani colligant. 947.
8. quòd Pontifici liberam potestatem relaxandi juramenta tribuant. ead.
9. quòd Papa Alexander III. collo Imperatorum Friderici I. pedem imposuerit. ead.
10. quòd Pontifici vendicent potestatem condendi novos fidei articulos. 948.
11. quòd Papa imperet Angelis, ut animas Romipetarum caelo inferant. ead.
12. quòd Zozimus Papa corruerit acta Nicaeni Concilii. ead.
- II. Calumnia. 949. Tribuunt nobis,
1. quòd Imperatorem nostrum de Sede sua disturbare moliamur. ead.
2. quòd negemus, Germaniam ante Lutherum habuisse Imperatores & Principes Christianos. ead.
3. quòd Papam esse Antichristum, ut fidei articulum propugnemus. 950.

PART. I. LIBRI II. SPECIALIS.

III. Opiniones absurde & erroneæ. 951.

1. Pontifici creati licere mutare nomen. ead.
2. Papam esse caput Ecclesiæ secundarium. ead.
3. Papam esse judicem infallibilem & tamen non semper habere assistentem Spiritum S. ead.
4. Pontificem vocandum esse sanctissimum. ead.
5. Pontificem Canonice electum meritis Petri indubitanter effici sanctum. ead.
6. Christum fuisse Papam. 952.
7. Sacrilegiū instar esse, disputare de facto Papa. ead.
8. Qui donationem Constantini negant, ut hereticos, igne cremandos esse. ead.
9. Primatum Sylvestro Pont. à Constantino fuisse datum. 953.
10. Qui negat, donationem Constantini esse de jure validam, etiamsi de facto veram esse credat, reum esse hæreseos. ead.
11. Totam Academiam Canonistarum & Legistarum pro validitate donationis sentire. ead.
12. Instrumentum donationis Constantini esse indubitatum. ead.
13. Restitutionem per Principes Francorum Rom. Ecclesiæ factam esse. 954.
14. Imperatores esse mala fidei possessores. ead.
15. Imperatores & Reges precariam duntaxat possessionem regnorum suorum obtinere. ead.
Donationem Constantini fuisse à Spiritu Sinuatum & predictam, Paral. ult. 955.
16. Caipham verū iudicium protulisse. ead.

17. Papam posse novos fidei articulos condere. ead.
18. Deasculationem pedum Pontificiorum, probari ex Esai. 61. ead.
19. Penes Pontificem esse auctoritatem dispensandi contra jus naturale. 957.
20. Potestatem Pontificis supremam in temporalibus probari ex Jerem. 1. v. 10. ead.
21. Non convenire, ut Pontifex interfici Concilio extra Romam celebrati, quia non convenit, ut caput sequatur membra. 958.
22. Pontificem se non posse submittere Concilio, quia præstet agrum caput habere quàm nullum. ead.
23. Papam etiam in casu intolerabili erroris non esse publicè reprehendendum. ead.
24. Indirectam Pontifici in temporalibus potestatem competere. 959.
25. Pontificem esse Apostolorum heredem. ead.
26. Christum non fuisse satū discretum, nisi unicum post se reliquisset Vicarium. ead.
27. Petrum nominasse Clementem Successorem, sed Clementem recusasse. ead.
28. Aërium fuisse hereticum habitum, propterea quod negaverit Pontificis Primatum. 960.
29. Papam posse mutare materiam juris naturalis. ead.
30. Pontificem humeri hominum circumferendum. ead.
31. Ordinem pompæ à Samosateno acceptum non improbandum. ead.
32. Ab executione contra Lutheranos tanquam lese Majestatis reos procedendum. ead.

33. Capitali supplicio afficiendos esse, qui
Papam Antichristum vocant. 961.
34. Papam esse Universali Ecclesia Spon-
sum. 962.

35. Verba Christi, fiet unū ovile & unus Pa-
stor, de Pont. Rom. esse accipiendū. 963.
36. Capellanos Pontificū esse loco quatuor
Patriarcharum. ead.

ARTICULUS IV. DE CONCILIIIS.

CAPUT I. de auctoritate indicendi Conci- lium. 965.

Thesis. Jus atq; auctoritas indicendi Concilia
generalia sive œcumenica non est penes
Pontificem, sed penes Imperatorem. ead.

Ædior. ead.

Antithesis. ead.

Nostre sententiæ confirmatio. 966.

Eidem suffragatur, 1. quod Episcopi Romani
ab Imperatoribus petierint, Synodos illo-
rum potestate & auctoritate congregari.

970.

2. quod Episcopi Romani, se Imperatoribus
Romani in temporalibus subiectos esse,
confessi fuerunt. 972.

3. quod agnoscunt, prima quatuor œcu-
menica, atq; insuper etiam alia Conci-
lia potestate & auctoritate Imperato-
rum esse congregata. 973.

4. quod fatentur, potestatem convocandi
Concilia ad Imperatores, Reges & Prin-
cipes pertinere, eosq; etiam invito Pon-
tificem, Concilia convocare posse. 977.

5. quod Imperatores Romana Ecclesiæ ad-
dicti potestatem convocandi Concilia
sibi vendicaverunt. 978.

6. quod quidam agnoscunt, ad Politicos
Magistratus curam Ecclesiæ & rerum
Ecclesiasticarum pertinere. 981.

7. quod tales cōcedunt hypothesen, ex quib.
nostre sententiæ confirmari possent. ead.

Argum. Adversar. 1. Concilium Ecclesiæ non
est legitimum, nisi congregetur in nomine
Christi, Matth. 18. Congregari autem in no-
mine Christi est congregari ab eo, qui ha-
bet auctoritatem congregandi à Christo,
h. e. à Pont. Rom. 982.

2. Eius est Concilia generalia congregare,
qui potest omnes cogere. At Imperator
non potest omnes cogere. 984.

3. Epistola Decretales Pontificum idem
probant. ead.

4. Sylvester suo mandato coëgit Concilium
Nicum, & Damasus Constantinopoli-
tanum. ead.

CAPUT II. de Assessoribus Concilii. 985.

Thesis. Non soli Episcopi & Prælati jus habent
definiendi in Conciliū, sed ex quovis homi-
num ordine pie eruditi eligi possunt, qui ad
Concilium mittantur, ac suam in eo libere
pronuncient sententiam. ead.

Ædior. ead.

Antithesis. ead.

Nostre sententiæ confirmatio. 987.

Eidem suffragatur, 1. quod quidam agnoscunt,
Synodū etiam Imperatores & Magistratus
Politicos interfuisse & interesse debere.
988.

2. præter Episcopos etiam Presbyteros &
Laicos ad Concilium admittendos esse.
989.

3. quod ejusmodi ponant hypothesen, ex quib.
bm

PART. I. LIBRI II. SPECIALIS.

bus inferri potest, Laicos non esse simpli-
titer à Concilio excludendos. 992.

Arg. Advers. Definire in Concilio ea, quae sunt
credenda, vel agenda proprium est Pastorum
manus. At Pastores sunt soli Episcopi. 996.

Exceptio Advers. Ex aliis Clericis, præter Epi-
scopos, aliqui viri docti interdum ad Con-
cilium vocantur, qui in disputando, non in
judicando juvent, interim soli Episcopi ha-
bent vocem decisivam. 997.

CAPUT III. de Praeside Concilii. 998.

Thesis. Praeses Concilii non est necessarius Epi-
scopus Romanus, vel ejus Legatus, sed is, qui
per suffragia Episcoporum ad illud eligi-
tur. ead.

Ex hoc. ead.

Antithesis. 999.

Nostre sententiae confirmatio. 1000.

Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt Imperato-
res quibusdam Concilio non solum inter-
fuisse, sed etiam praefuisse. 1004.

2. quibusdam Concilio non praefuisse Rom.
Pontificem nec per se, nec per Legatos,
sed alios potius Episcopos. 1008.

3. in Concilio Apostolico Act. 15, non praes-
disse Petrum, Papali auctoritate & Mo-
narchica potestate. 1009.

4. quod tales concedunt hypotheses, ex
quibus inferri potest jus praesidendi in
Concilio per absolutam quandam neces-
sitate non competere Rom. Pont. 1010.

Argum. Bellarm. 1. Summus Pontifex est Pa-
stor & Pater Ecclesiae universae, adeo ut
etiam Episcopi & Principes omnes respec-
tu summi Pontificis oves & filii dicantur.
Sed Patres filii & Pastores ovibus praesi-
dere debent. 1013.

2. In Concilio Apostolico Act. 15, praesedit
Petrus. ead.

3. In Concilio Oecumenico praesedit Pon-

tifex Romanus. ead.

CAPUT IV. de auctoritate Concilii supra
Papam. ead.

Thesis. Concilium est supra Pont. Rom. ead.

Ex hoc. ead.

Antithesis. ead.

Nostre sententiae confirmatio. 1018.

Eidem suffragatur, 1. quod quidam disertum ver-
bum asserunt, Concilium esse supra Papam. 1019.

2. quod quidam ex ipsis Pontificibus se Con-
cilio subiectos agnoverunt. 1033.

3. quod Concilia superioritatem in Pontif.
Rom. exercuerint. 1036.

4. quod in nullo Concilio adhuc definitum
sit, Papam esse supra Concilium, contra-
rium vero, videlicet Concilium esse su-
pra Papam, in tribus Conciliis Papisticis
Pisano, Constantiensi & Basiliensi defi-
nitum fuit. 1040.

5. quod tales ponunt hypotheses, ex quibus
inferri potest, Concilium esse supra Pa-
pam. ead.

6. quod in asserenda Pontificis potestate
supra Concilium sibi non consent, sed
variis modis dissentiant. 1044.

Appendix huius articuli. 1045.

I. Quærela. p. ead. 1. Conqueruntur sibi tribui,
1. quod Scripturam subjiciant Concilio. ead.

2. quod Concilium Tridentinum non fuerit
liberum. ead.

II. Calumnia. 1050.

1. Generales. p. ead. Tribuunt nobis,
1. quod Ecclesiastica judicia fugiamus &
Conciliorum auctoritatem vilipenda-
mus. ead.

2. quod statuamus, ex omni hominum ge-
nere Concilio debere interesse eos, qui
truditi sunt & omnes debere esse judi-
ces. 1052.

3. quod in variis Conventibus & Synodis non potuerit pax inter nos sanctiri. ead.
4. quod per pios & doctos viros ad Concilium mittendos, non nisi nostra Secta homines intelligamus. ead.
5. quod frustra tot Concilia olim coacta fuisse statuamus. 1053.
2. Speciales. p. ead. Luthero tribuunt
 1. quod omnium Conciliorum auctoritatem abjecerit. ead.
 2. quod videatur reprehendere Concilium Apostolicum, Act. 15. ead.
 3. Brentio tribuunt, quod statuerit, Concilium non nisi ex vere pii & electi constare debere. 1054.
- III. Opiniones absurde & erroneae. ead.
 1. Unius ac solius Pontificis decisionem Conciliorum decisioni preferendam. ead.
 2. Episcopos in Concilio ad amicum sequi debere sententiam Romani Pontificis. ead.
 3. Pontificem, ut Principem Ecclesiae, posse

- tractare iudicium majoris partis in Concilio. 1055.
4. Sententiam in Concilio Pharisaeorum & Sacerdotum contra Christum prolatam fuisse veram. ead.
5. Spiritum S. adesse Concilio illorum Episcoporum, qui sunt corde haeretici. 1056.
6. Iniquam esse conditionem, ut in Concilio ex Scriptura divina sententia ferantur, non ex traditionibus aut canonibus. ead.
7. Concilium Apostolicum, Act. 15. non fuisse Oecumenicum. 1057.
8. Verbum Ecclesiae, hoc est, Concilii vel Pontificis, docentis ex cathedra, non esse omnino verbum hominis, sed aliquo modo verbum Dei. ead.
9. Credendum quatuor Concilio, quemadmodum quatuor Evangelii. ead.
10. Concilium Chalcedonense non sine fraude & absentibus Legatis Romanis decretum de Episcopo Constantinopolitano exagando Romano fuisse. 1058.

ARTICULUS V. DE ECCLESIA.

- CAPUT I. de materia Ecclesiae, hoc est, de illis, ex quibus constat Ecclesia.** 1059.
- Thesis generalis.** Ecclesia proprie est congregatio Sanctorum. ead.
- Endis.** ead.
- Antithesis.** 1060.
- Nostra sententia confirmatio.** 1061.
- Eidem suffragantur, 1. Gregorius Episcopus Romanus.** 1063.
- 2. Bernhardus.** ead.
- 3. Quidam Canones & capitula fusi Canonici.** ead.

4. quaedam pronuntiata Scholasticorum. 1064.
 5. quaedam Conciliorum, etiam recentiorum pronuntiata. 1065.
 6. quorundam recentiorum Scriptorum, qui non solum ante, sed etiam post Lutherum doctuerunt, pronuntiata. ead.
- Argum. Adversar. 1. 1. Cor. 10. v. 17. unus panis, unum corpus multi sumus.** 1073.
2. Ecclesia, quam Paulus persequabatur, erat vera Ecclesia. ead.

Ex-

Exceptio Bellarm. Membra considerari possunt, 1. ut sunt res quadam secundum se, sive secundum essentiam ac substantiam suam. 2. ut sunt instrumenta operativa. 1074.

Thesis specialis prima. Catechumeni verà fide præditi etiam ante Baptismum perceptum sunt vera & viva Ecclesie membra. ead.

Exhibet. ead.

Antithesis. 1075.

Nostra sententia confirmatio. ead.

Eidem suffragatur quedam hypotheses Adversariorum. 1076.

1. Catechumenos esse de Ecclesia Catholica, quæ comprehendit omnes fideles. ead.

2. Catechumenos esse de anima Ecclesie, & unitos Christo capiti interiori. ead.

3. Alphonsum à Castro nobis esse quædam. ead.

4. Catechumenos, si cum contritione & voto Baptismi obierint, salvari. 1077.

5. Catechumenos esse in Ecclesia potentia. ead.

Argum. Bellarmin. Catechumeni non habent jus ad illa Sacramenta, neq. ad alia, quæ sunt communia universæ Ecclesie. Ergo non sunt actu & proprie de Ecclesia. ead.

Thesis specialis secunda. Heretici occulti, antequam per obstinationem & pertinaciam ab Ecclesia separentur, sunt adhuc in Ecclesia visibili. 1078.

Exhibet. ead.

Antithesis. ead.

Nostra sententia confirmatio. ead.

Eidem suffragatur quedam hypotheses Adversariorum. 1079.

1. Hereticos esse partes & membra Ecclesie. ead.

2. hereticos quadam ratione ad Ecclesiam pertinere. ead.

3. Ecclesiam esse cæterum hominum ejusdem fidei Christiana professione & eorundem Sacramentorum communione colligatum &c. ead.

4. hereticos in conspectu Dei ab Ecclesia separari. 1081.

5. hereticos externo quodam modo in Ecclesia societate existere. ead.

6. baptizatos ab hereticis non esse rebaptizandos. ead.

Thesis specialis tertia. Schismatici ab hereticis Episcopi, vel ipso etiam Romano Pontifice in hæresin prolapsi, secessionem facientes non desinunt esse membra Ecclesie, modo in Christi fide perseverent. ead.

Exhibet. ead.

Antithesis. ead.

Nostra sententia confirmatio. ead.

Eidem suffragatur, 1. quod fatentur, quosdam Catholicos idem nobiscum affirmare. 1082.

2. quod Gloriamus scribit, sectatores schismatici ad Ecclesiam pertinere. ead.

3. quod Jus Canonicum docet, Ecclesiam illam deserendam esse, quæ veram fidem deseruit. ead.

4. quod quidam concedunt, Papam posse in hæresin insidere. ead.

5. quod concedunt, licitum esse quandoq. Pontifici vi & armis resistere. 1083.

Thesis specialis quarta. Injuste excommunicati non desinunt esse membra Catholica Ecclesie, etiam si visibili & particulari Ecclesie ejiciantur. ead.

Exhibet. ead.

Antithesis. ead.

Nostra sententia confirmatio. ead.

Eidem suffragatur, quidam Canonici. 1084.

1. 3. 2. Lom.

2. Lombardus. ead.
 3. quaedam hypotheses Bellarmini. 1085,
 Thesis specialis quinta. Infideles & heretici
 occulti sunt in Ecclesia, non autem de Ec-
 clesia; Sunt in Ecclesia particularibus, sed
 ad Ecclesiam Catholicam uocatis & propriis
 sic dictam non pertinent, 1086.
 "Ead. ead.
 Antithesis. ead.
 Nostra sententia confirmatio. 1087.
 Eadem suffragantur, 1. quidam ex Pontifici-
 ciis. ead.
 2. quaedam hypotheses Bellarmini. ead.
 CAPUT II. de distinctione inter Ecclesiam
 visibilem & invisibilem. 1088.
 Thesis. Ecclesia recte in visibilem & invisibi-
 lem distinguitur. ead.
 "Ead. ead.
 Antithesis. 1090.
 Nostra sententia confirmatio. 1091.
 Eadem suffragatur, 1. qui agnoscunt, Ecclesiam
 proprie dictam esse congregationem san-
 ctorum. 1092.
 2. qui fatentur, Ecclesiam certo respectu
 posse dici invisibilem. 1093.
 3. quaedam hypotheses Bellarmini. 1094.
 4. quaedam hypotheses aliorum Pontificio-
 rum. 1097.
 Argum. Adversar. 1. Non potest proferri, vel
 unicus locus, ubi nomen Ecclesiae tribuatur
 congregationi invisibili. ead.
 2. Psal. 19. v. 5. In sole posuit tabernaculum
 suum. 1098.
 3. Esai. 2. v. 1. Dan. 2. v. 35. Mich. 4. v. 1. Ecce-
 sia comparatur monti magno & con-
 spicuo, qui nullo modo potest latere. 1099.
 4. Matth. 5. v. 14. Non potest civitas abscon-
 di supra montem posita. 1100.
 5. Parabola Evangelica de arca, de reti, de

- ovili, de convivio &c. omnes ostendunt,
 Ecclesiam veram, quae est regnum celo-
 rum, esse visibilem. 1101.
 Item tenemur omnes, sub periculo ater-
 nae mortis verae Ecclesiae nos adungere.
 At hoc fieri non potest, si Ecclesia est in-
 visible. ead.
 CAPUT III. de questione, an Ecclesia possit
 deficere. 1102.
 Thesis. Ecclesia potest deficere. ead.
 "Ead. ead.
 Antithesis. 1103.
 Nostra sententia confirmatio. ead.
 Eadem suffragatur, 1. quod quidam agnoscunt,
 Ecclesiam certo modo deficere posse. 1106.
 2. quod Ecclesiae statum variabilem cum
 phasibus Luna conferunt. 1107.
 3. quod agnoscunt, Ecclesiam V. T. deficere
 potuisse. ead.
 4. quod fatentur, Ecclesiam Israeliticam
 tempore V. T. cum primis temporibus Re-
 gum Israel defecisse. ead.
 5. quod agnoscunt, Ecclesiam tempore pas-
 sionis Dominicae defecisse. 1109.
 6. Ecclesiam tempore decem persecutio-
 num defecisse. 1110.
 7. Ecclesiam tempore dominantis Ariani-
 smi defecisse. ead.
 8. quod de corrupto Ecclesiae suorum tem-
 porum statu complures fuere conquesti. 1112.
 9. quod agnoscunt, ante finem mundi tem-
 pore Antichristi Ecclesiam desolationem
 vel maxime passuram. 1113.
 10. quod reliquas Ecclesias particulares om-
 nes deficere posse concedunt, Roma-
 nam vero Ecclesiam solam deficere posse
 negant. 1116.
 Arg. Advers. 1. Matth. 26. v. 18. Porta inferorum
 non prevalebunt adversus Ecclesiam. 1117.
 2. 1. Tim.

2. 1. Tim. 3. v. 13. Ecclesia est columna & firmamentum veritatis. 1118.
 3. Matth. 28. v. ult. Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi. ead.
 4. Eph. 4. v. 12. Dedit quosdam Apostolos &c. ad consummationem sanctorum. 1119.
 5. Esai. 61. v. 8. Fecimus perpetuum sermone cum eis &c. 1120.
 6. Si aliquando sola maneret in mundo Ecclesia invisibilis, aliquando etiam salus esset impossibilis in, qui sunt extra Ecclesiam. ead.
 7. Homines illi occulti, si non profitentur fidem, non sunt Ecclesia. 1121.
 8. Si aliqua fuisset Lutheranorum Ecclesia ante Lutherum, predicante Lutero mox cognoscere socios suos & ad eos currere debuissent, etiam non vocati. At non ita factum est. 1122.
- CAPIT. IV. de notis Ecclesia. ead.
- Thesis generalis prima. Nota vera Ecclesia sunt pura verbi predicatio & legitima Sacramentorum administratio. ead.
- Exdum. ead.
- Antithesis. 1124.
- Nostra sententia confirmatio. 1125.
- Eidem suffragatur, 1. quod quidam concedunt, puram verbi predicationem & legitimum Sacramentorum usum esse veras & proprias vera Ecclesia notas. ead.
2. quod agnoscunt, Ecclesiam Apostolicam ex his notis pro vera Ecclesia fuisse agnitam. 1127.
3. quod quidam concedunt, ex Scripturis discendum, quam sit vera Ecclesia. ead.
4. quod agnoscunt, fidei veritatem & rectum Sacramentorum usum esse propria & inseparabilia Ecclesia bona. 1130.
5. doctrina falsitatem esse notam false Ecclesia. 1132.
6. veros Ecclesia Doctores a falsis Doctoribus per sanam & incorruptam doctrinam distinguendos esse. 1133.
7. Judaeos ex Scripturis & potuisse & debuisse Christum Ecclesia caput cognoscere. 1134.
8. Ecclesiam esse unam unitate fidei. 1135.
- Argum. Adversar. 1. Nota debent esse propriae, non communes. Sed sincera verbi predicatio est communissima omnibus Sectis, saltem opinione earum. ead.
2. Nota debent esse notiores ea re, cujus sunt nota. Jam vero pura verbi predicatio non est notior Ecclesia. ead.
3. Vera nota sunt inseparabiles a vera Ecclesia. Sed Ecclesia Corinthiorum & Galatarum, ad quas scribebat Apostolus, vera Ecclesia erant, & tamen non erat ibi aliqua pura predicatio verbi. 1136.
- Thesis generalis secunda. Nota Ecclesia a Perversis assignata sunt notae, fallaces & incertae. 1137.
- Exdum. ead.
- Antithesis. ead.
- Nostra sententia confirmatio. ead.
- Eidem suffragatur, 1. quod Adversarii non consentiunt in assignandis vera Ecclesia notis. ead.
2. quod agnoscere coguntur, eas non esse proprias, certas, adequatas, perpetuas & infallibiles, adeoque essentielles vera Ecclesia notas. 1139.
3. quod agnoscunt, notas illas non omnes necessario & semper Ecclesia convenire. 1141.
- Thesis specialis prima. Nomen Catholicum non est genuina & infallibilis Ecclesia nota. ead.
- Exdum.

- Exdicit.** ead.
Antithesis. 1142.
Nostra sententiae confirmatio. ead.
Eidem suffragatur, 1. quod quidam agnoscunt, nomen Catholicum & Christianum etiam ceteris haeticorum sibi arrogasse. 1143.
2. Orthodoxi nomen Catholicum ab haeticis fuisse derogatum. 1144.
3. nomen sine re nihil valere. ead.
4. cum nomine Catholico fidei Catholicae veritatem conjungi oportere, si debeat esse genuina & propria Ecclesiae nota. 1145.
5. Ecclesiam Christianam à Patribus dictam fuisse Catholicam, ut distingueretur à Synagoga Iudeorum, & ab illis haeticis, qui Ecclesiam uni loco affixam esse putarunt. 1146.
6. quod tales afferunt hypotheses, ex quibus inferre possumus, nomen Catholicum non posse Ecclesiae nostrae derogari. 1147.
Argum. Bellarmin. 1. Cum in aliquam urbem veneris, ubi varia Secta conveniunt, quaerās, ubi sit Ecclesia Catholica, nullus haeticus suam Ecclesiam ostendet. 1150.
2. ex 1. Cor. 12. cap. 3. v. 4. apparet, schismaticos tempore Pauli nomina ab hominibus sumfisse. ead.
Thesis specialis secunda. Antiquitas non est genuina & infallibilis Ecclesiae nota. 1152.
Exdicit. ead.
Antithesis. ead.
Nostra sententiae confirmatio. ead.
Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt, consuetudinem Scripturae ac veritatis suffragio destitutam nihil quicquam in rebus fidei & cultu divino valere. 1153.
2. gentiles ab antiquitate ad fidei & Ecclesiae veritatem falso argumentari. ead.
3. Samaritanos & Phariseos ad antiquitatem provocasse. 1154.
4. Antiquitatem sacrarum Scripturarum suffragio destitutam nihil valere, neque quidquam veritati derogare. ead.
5. novitatis crimen doctrinae Christi & Apostolorum obiectum fuisse. 1155.
6. Ecclesiam Christianam aliquando non fuisse antequam, utpote tempore infantiae. ead.
7. Ecclesiam Romanam non esse antiquissimam, sed esse aliam eam antiquiorem. 1156.
8. in Ecclesia Rom. multa esse nova, quae ab antiquitate Ecclesiae & fidei Apostolicae degenerant. ead.
9. doctrinam Ecclesiarum nostrarum non esse novam, proinde etiam Ecclesiam ipsam non esse novam. 1158.
10. quaedam ex Iudaismo & Ethnicismo in Ecclesiam Rom. esse translata. 1159.
11. quod nostras Ecclesias accusant, in eas antiquas haeses propugnari. ead.
12. quod antiquitas non fundata in ipsa origine per decreta Romanorum Pontificum ex Ecclesia proscribatur. 1160.
Argum. Bellarmin. In omni insigni mutatione religionis demonstrari possunt. 1. autor. 2. dogma aliquod novum. 3. tempus. 4. locus. 5. qui eam oppugnaverit. 6. exiguum aliquis cœtus, unde paulatim alius accedentibus cœpit. At nihil horum de Papistica Ecclesia post tempora Apostolorum demonstrari potest. ead.
Thesis specialis tertia. Duratio diuturna non est genuina & infallibilis Ecclesiae nota. 1162.
Exdicit.

Exdicit. ead.
Antithesis. ead.
Nostre sententia confirmatio. ead.
Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt, durationem diuturnam etiam Judaismo & Paganismo ac quibusdam heresibus competere. ead.
2. Antichristi Synagogam longo tempore durasse & duraturam usque ad finem mundi. 1163.
3. durationem diuturnam ac nunquam interruptam non esse inseparabilem ab Ecclesia. ead.
4. Ecclesiam ante mundi finem insignem defectionem passuram, imò ipsam Romanam aliquando Sedem Antichristi fore. ead.
5. quod nostra Ecclesia nec respectu temporis preteriti, nec respectu temporis futuri durationem derogare possunt. ead.

Thesis specialis quarta. Multitudo sive amplitudo non est genuina & infallibilis Ecclesie nota. 1164.

Exdicit. ead.
Antithesis. ead.
Nostre sententia confirmatio. 1165.
Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt, paucos quandoque esse veritatis confessores & Ecclesiam in angustum redigi. ead.
2. ex sola multitudine doctrine celestis veritate destituta non posse argumentum duci vel pro Ecclesia, si adsit, vel contra Ecclesiam, si absit. 1167.
3. Christo in terris docenti paucos credidisse. 1169.
4. ab Ecclesia Rom. magnam secessionem ac defectionem esse factam, ut de pristina amplitudine gloriari nontiquam amplius possit. ead.

Item, Antichristo, quicumque tandem illi sit futurus, maiorem partem adbasuram quam Ecclesia Catholica. 1171.
5. Ecclesiam nostram esse longe lateque propagatam. ead.
6. quod Bellarminus disputat, fidem non idè habere certitudinem, quia toti Ecclesia communis est, sed quia nititur autoritate Dei. 1173.
7. quod agnoscunt, Ecclesiam nondum esse per totum terrarum orbem propagatam. ead.

Argum. Adversar. ex Psal. 18. In omnem terram exivit sonus eorum. ead.

Thesis specialis quinta. Successio Episcoporum non est genuina & infallibilis Ecclesie nota. ead.

Exdicit. 1174.

Antithesis. ead.

Nostre sententia confirmatio. ead.

Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt, successionem personalem ac localem nihil valere absque successione doctrine. 1175.

2. à successione ad demonstrandam Ecclesie veritatem non posse procedi affirmatively. ead.

3. successionem localem & personalem non convenire Ecclesie perpetuo ac semper, nec soli vera Ecclesia convenire. ead.

4. successionem in Ecclesia Rom. aliquoties fuisse interruptam. 1176.

Argum. Adversar. Sola Sedes Romana mansit sine heresibus, cum Constantinopolitana, Alexandrina, Antiochena & alia Ecclesie variis heresibus fuerint contaminata. 1178.

Thesis specialis sexta. Conspiratio in doctrina cum Ecclesia antiqua non est genuina & infallibilis Ecclesie nota. 1179.

Exdicit. ead.

Antihesis.	ead.	pitae, non est genuina & infallibilis Ecclesie	
Nostra sententiae confirmatio.	ead.	nota.	ead.
Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt, discrimen esse inter Scripturam sacram & Patrum scripta, illamque esse normam, cui Patrum scripta subiicienda.	ead.	Exdoris.	ead.
2. quod ipsimet Patrum scripta iudicio Ecclesiae, h. e. Rom. Pont. submitunt.	ead.	Antihesis.	1181.
3. quod agnoscunt, Patres sapienter errasse.	ead.	Nostra sententiae confirmatio.	1182.
4. quod multi, etiam praetlarissimi veteris Ecclesiae Doctoribus, in specie errores quosdam tribuunt, vel certe eorum auctoritatem elevant.	ead.	Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt, non omnem unitatem & pacem esse piam & approbandam, sed eam tantum, quae cum verbo Dei consentit, & fidei unitatem includit.	ead.
5. quod agnoscere coguntur, Patres multos in uno puncto simul errare.	ead.	2. unitatem non esse Ecclesiae propriam, sed cum ceteris haereticis communem.	1183.
6. quod in expositione Scripturae a maiori parte Patrum quandoque discedunt.	1180.	3. unitatem non esse Ecclesiae perpetuam.	ead.
7. quod agnoscunt, Patres a semetipsis quandoque dissentire.	ead.	4. ad unitatem Ecclesiae requiri duntaxat unitatem in fundamento doctrinae, licet diversitas sententiarum esse possit circa fundamentum, sive in questionibus fidei fundamentum minime cöcernentibus.	1184.
8. in scriptis Patrum esse multa suppositicia & adulterina.	ead.	5. ab unitate non posse duci argumentum affirmativum ad probandam Ecclesiae veritatem.	ead.
9. in genuinis Patrum scriptis multa esse corrupta & depravata.	ead.	6. Ecclesiae unitatem sub uno Papa esse tantum externam.	ead.
10. quosdam Patres legitime interpretationis regulas non semper observasse.	ead.	7. Pontificem posse errare & in haerese incidere.	ead.
11. multa fidei Papalium dogmata assensu Patrum destitui.	ead.	8. Sede vacante non habere locum unionem cum Pontifice.	1185.
12. quod ex ipsis Pontificum Scriptis demonstrari potest, Romanam Ecclesiam multas in doctrina & ritibus novitates fovere, ac quaedam ex gentilismo, quaedam ex Iudaismo, quaedam ab haereticis mutuatas esse.	ead.	9. Pontificum decreta saepe invicem pugnare, ac Scholasticos in multis a se invicem dissentire.	ead.
13. quod Bellarminus aliquoties ab illorum Patrum, qui primis quingentis post Christum natum saeculis vixerant, doctrinam discedit.	ead.	10. inter aetates Romanae Ecclesiae dissensiones.	1186.
Thesis specialis septima. Unio membrorum inter se & cum Rom. Pontifice, tanquam ca-		11. quosdam non semper habuisse unionem cum Pont. Romano & tamen in unione Ecclesiae Catholicae mansisse.	1192. ut potest
		1. Polycratem, Irenaeum & alios Orientalis Ecclesiae Episcopos.	ead.
		2. Cyprianum.	1193.
		3. Athanasium.	1194.
		4. Hieronymum.	1195.

5. Ambrosium. cad.
 6. Augustinum. 1196.
 7. Hilarium. cad.
 8. Ecclesiam Græcam. 1197.
 9. Ecclesias Britannie antiquas. cad.
 10. Syros, Armenos, Georgianos &c. cad.
 11. Henricum VIII. Angliæ Regem &c. cad.
 12. Jacobum Uchansky Archiepiscopum in Polonia. 1198.
 12. quod disertis verbis fatentur, unionem cum Rom. Pontifice non esse simpliciter ad salutem necessariam. cad.
 13. quod agnoscunt, unionem cum Rom. Pontificibus quandoq. fuisse noxiam. 1199.
 14. in Rom. Ecclesia sapientia exorta fuisse schismata. cad.
 15. Concilia & Imperatores quosdam Pontifices deposuisse. cad.
 Thesis specialis octava. Sanctitas doctrina non est genuina & infallibilis Ecclesia nota. 1200
 Eadior. cad.
 Antithesis. cad.
 Nostra sententia confirmatio. cad.
 Eidem suffragatur. 1. quod quidam agnoscunt, doctrinam Ecclesie ad normam Scripturæ esse exigendam. cad.
 2. quod statuunt, puram doctrinam in falsa Ecclesia locum habere posse. 1201.
 3. quod multi de corruptelis doctrina in Rom. Ecclesia fuisse conquesti. cad.
 4. quod in doctrina Rom. Ecclesie occurrunt quadam minus sancta. cad.
 5. quod olim varii heretici venenata sue doctrina semina per Italiam, comprimiti Roma, sparserint. 1202.
 6. Si sanctitas doctrina esset nota Ecclesie, sequeretur, Theologiam naturalem esse veram religionem, & ejus professores esse veram Ecclesiam. 1203.
 Arg. Bellarm. Duo in Ecclesiis Lutheranorum docentur, quæ cum doctrina sanctitate pugnant, cum sint contra omnem rationem.
 1. Justificatio per solam fidem specialem. & ex ea orta gratia certitudo. 2. Infantum baptizatorum fides. cad.
 Thesis specialis nona. Efficacia doctrina non est genuina & infallibilis Ecclesia nota. 1204.
 Eadior. cad.
 Antithesis. cad.
 Nostra sententia confirmatio. cad.
 Eidem suffragatur. 1. quod agnoscunt, paucos quandoq. esse veritatis confessores, & Ecclesiam in angustum redigi. cad.
 2. Ecclesiam Israeliticam tempore V. Test. fuisse in angustum redactam; Itemq. Ecclesiam Christianam tempore passionis Christi, tempore decem persecutionum, ac tempore dominantis Arianismi eandem sortem fuisse expertam. cad.
 3. Etiam hereticos falsam suam doctrinam multos ad se pertrahere. cad.
 4. quod gloriam Martyrii Confessoribus nostrum denegare vix possint. 1205.
 Argum. Adversar. Efficaciam doctrinae suæ ex se potissimum probant, quod gentiles in novo orbe ad Ecclesiam Romanam convertant. cad.
 Thesis specialis decima. Sanctitas vita non est genuina & infallibilis Ecclesia nota. 1210,
 Eadior. cad.
 Antithesis. cad.
 Nostra sententia confirmatio. cad.
 Eidem suffragatur. 1. quod agnoscunt, ex sanctitate vita externa non posse, nec debere judicium fieri de doctrina & Ecclesie veritate, ac vice versâ ex vita improbitate non esse judicandum de doctrina falsitate. cad.

2. veram sanctitatem esse internam & invisibilem, quin & multis infirmitatibus reſtam. 1212.
3. Sanctitatem non esse Ecclesie notam, vel certe non infallibilem notam. 1213.
4. etiam hereticos, cumprimis Antichristum & ejus satellites simulare ac profiteri sanctitatem. ead.
5. notam hanc non perpetuo convenire Ecclesie. 1214.
6. quod docent, fidem veram & Catholicam posse esse ab omnibus bonis operibus separatam. ead.
7. quod agnoscunt, vitam sanctam cum corruptelis doctrina non posse simul consistere. 1215.
8. quod ipsi conqueruntur de invalescente in Ecclesia Romana vise impietate & corruptelis omnium Statuum. ead.
9. quod nostra Ecclesia hominibus externe sanctitatis studium tribuunt. 1223.
- Argum. Adversus J. Lutherum erat insignis meribubulus, contentiosus, pertinax, vehementis ingenii, impatiens, incestuosus. 1224.
2. Lutherus, Musculus, Brasmius, Jacob Andree &c. de corruptelis vite & morum in Ecclesiis Evangelicis graviter conqueruntur. ead.
3. Lutherus fateatur mundum nunc esse deteriore, quam sub Papatu. 1225.
4. Maximilianus I. Imperator in Comitibus Wormaciensibus Anno 1518. vidit Catodemonam formam corpoream Lutheri humeri insidentem. 1226.
- Thesis specialis undecima. Miracula non sunt genuina & infallibili Ecclesie nota. 1227.
- Endors. ead.
- Antithesis. ead.
- Nostra sententia confirmatio. 1228.
- Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt, quandoq; etiam gentiles & hereticos miracula facere. ead.
2. potestate & illusione Demonum tam mirabilia fieri posse, ut ea non possint externo aspectu a veri miraculi discerni. 1236.
3. Antichristi miracula futura vel vera vel certe veri similia. 1239.
4. miracula nec edi, nec necessario requiri omnibus Ecclesie temporibus. 1242.
5. veram fidem & miracula non esse perpetuo conjuncta. 1248.
6. miracula sine doctrina veritate nihil valere vel probare. 1249.
7. in extraordinaria tantum vocatione miracula requiri. 1251.
8. viros quosdam J. & G. extra ordinario & immediate a Deo vocatos non fecisse miracula. ead.
9. Pontifices Romanos non facere miracula. 1252.
10. magnum esse miraculum, conversionem tot hominum, per verbum sine miraculo factam. 1253.
11. Legendas Sanctorum multis contaminari esse mendaciis. ead.
12. quod miracula, que in Rom. Ecclesia celebrantur, quedam sunt fallacia & mendacia, fraudibus hominum confecta, quedam opinione duntaxat talia, quedam absurda & pudenda, quedam Magica, quedam ludicra & puerilia, pleraque omnia idolatrie confirmande causa vel facta vel excogitata. 1255.
13. quod ipsimet Pontificii excusant defectum miraculorum per Europam. 1262.
14. quod fidem sui miraculi ipsimet derogant. 1263.
- Argum.

<p><i>Arg. Adversar. Provocant ad miracula, quae Jesuita in novo orbe faciunt, & ex iis doctrina & Ecclesia Papalis veritatem probare satagunt.</i> ead.</p>	<p><i>Thesis specialis decima quarta. Infelix exitus Adversariorum non est genuina & infallibilis Ecclesia nota.</i> 1277.</p>
<p><i>Thesis specialis duodecima. Lumen Propheticum non est genuina & infallibilis Ecclesia nota.</i> 1266.</p>	<p><i>Eadior.</i> ead. <i>Antithesis.</i> ead. <i>Nostre sententiae confirmatio.</i> ead.</p>
<p><i>Eadior.</i> ead. <i>Antithesis.</i> 1267. <i>Nostre sententiae confirmatio.</i> ead.</p>	<p><i>Eidem suffragatur, 1. quod negare non possunt, quosdam Pontifices Romanos Tragicum habuisse exitum.</i> ead.</p>
<p><i>Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt, miracula non esse genuinam & infallibilem Ecclesiam notam.</i> ead.</p>	<p><i>2. quod multa exempla afferri possunt eorum, qui nostram doctrinam & Ecclesiam oppugnaverunt, vel ab ea defecerunt, ac Tragice postmodum perierunt.</i> 1278.</p>
<p><i>2. etiam Ethnicos, hereticos ac homines impios dono prophetiae quandoque instruitos fuisse.</i> ead.</p>	<p><i>Argum. Adversar. Lutherus, postquam vesperi letus ac sanus opiparam cenam sumpsisset, ac facetiis suis ad risum omnes provocasset, repentina morte sublatiis est.</i> 1281.</p>
<p><i>3. prophetiae praeter & extra verbum prolatae juxta regulam verbi esse examinandas & sine verbo nihil valere.</i> 1269.</p>	<p><i>Thesis specialis decima quinta. Felicitas temporalis non est genuina & infallibilis Ecclesia nota.</i> 1282.</p>
<p><i>4. donum prophetiae non esse Ecclesiam perpetuum.</i> ead.</p>	<p><i>Eadior.</i> ead. <i>Antithesis.</i> ead. <i>Nostre sententiae confirmatio.</i> ead.</p>
<p><i>5. veras prophetias a falsis difficilime distinguisci.</i> 1270.</p>	<p><i>Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt, veram Ecclesiam & vera eius membra in hac vita cruci esse subiecta.</i> 1283.</p>
<p><i>6. in prophetiis ejusmodi fraudes Satanas sapientius deprehensas.</i> ead.</p>	<p><i>2. ex felicitate temporali non posse argumentum divinae gratiae vel verae religionis infallibile deprimi.</i> 1285.</p>
<p><i>Circa applicationem hujus nota observanda.</i> 1271.</p>	<p><i>3. argumentum a felicitate temporali ductum fuisse ab Ethnicis olim Christianis obiectum.</i> ead.</p>
<p><i>Thesis specialis decima tertia. Confessio Adversariorum non est genuina & infallibilis Ecclesia nota.</i> ead.</p>	<p><i>4. Catholicos quandoque infelices; hereticos contra felici praelio dimicasse.</i> 1287.</p>
<p><i>Eadior.</i> ead. <i>Antithesis.</i> ead. <i>Nostre sententiae confirmatio.</i> 1272.</p>	<p><i>Argum. Adversar. 1. Deus volens sententiam suam contra Concilium Basiliense ostendere tam terribili peste Basileam tunc affligebat, ut major pars eorum Patrum, qui ibi erant, extincti vel secedere coacti sint.</i> 1289.</p>
<p><i>Eidem suffragatur, 1. quod in gentilibus quaedam approbent, cum tamen gentilium non approbent.</i> ead.</p>	<p><i>2. quod in hereticis quaedam approbent, cum tamen haeresin non approbent.</i> ead.</p>

Circa applicationem hujus nota observanda. 1274.

2. Infelix fuit exitus belli Germanici, quod Elector Sax. cum Carolo V. gessit. 1290.
Appendix hujus articuli. 1292.
- I. Querela. p. ead. Conqueruntur sibi tribui,
1. diffensiones. ead.
2. quod statuant, Ecclesiam posse novos fidei articulos condere. 1293.
- II. Calumnia. ead.
1. In genere. p. ead. Tribuunt nobis
1. quod nostra de Ecclesia confessio constata sit ex heresi Pelagianorum, Novatianorum ac Donatistarum. ead.
2. quod duas Ecclesias fingamus. ead.
3. quod initio Ecclesiam invisibilem fecerimus. 1294.
4. quod ab Ecclesia illos tantum peccatores excludamus, qui non verè credunt. ead.
5. quod statuamus, Ecclesiam absolute loquendo non posse deficere. ead.
6. quod de notis Ecclesie invicem dissentiamus. ead.
7. quod statuamus, Ecclesiam, ut est vera & Spiritus S. discipula, errare posse. 1295.
8. quod Ecclesia nostra sit heretica, cum à Luthero denominetur Lutherana. ead.
9. quod Ecclesia nostra Doctores & socii omnes sint indocti. 1296.
10. quod Studiosi nostrarum Academiarum sint moribus effrenes. 1277.
11. negant, nos esse Christianos. ead.
2. Specialit. p. ead. Luthero tribuunt,
1. quod notas Ecclesie in Symbolo Constantinopolitano assignatas repudiaverit. ead.
2. quod in Symbolo Apostolico mala fide loco Ecclesie Catholice posuerit Christianam. 1298.
- III. Opiniones absurda & erroneae. 1299.
1. Credendum esse in Ecclesiam. ead.
2. Ecclesie nomine solum Pontificem Romanum intelligi. ead.
3. primos parentes, cum duo tantum fuerint, non fuisse Ecclesiam. 1300.
4. Lupanaria publica toleranda esse. ead.
5. Ecclesiam esse notioiorem & priorem Scripturæ. 1301.
6. Posse esse doctrinam ab omni errore putam in falsa Ecclesia. ead.
7. Ecclesiam nunquam constringendam ad unam aliquam partem aut nationem. ead.
8. Miracula fieri, vel ad confirmandam fidem, vel ad illustrandam alicujus Sancti gloriam. ead.
9. Librum Interimisticum esse recipiendum. ead.
10. Hereticum esse, qui non obaudit Statutum Romane Sedis. 1302.
11. Ecclesie vocem significare locum, in quo fideles congregantur. ead.
12. Populum V. T. proprie dici Synagogam, populum N. T. nunquam sic vocari. ead.
13. Ecclesiam dici sanctam, quia nemo in eam ingreditur, nisi per Baptismum ablutus & sanctificatus. 1303.
14. non constare, quod miracula, quib. Scriptura divinitus probata, sint vera. ead.
15. In V. T. tantum promissiones temporales fuisse. ead.
16. Nomen hereseos non fuisse Apostolorum temporibus infans. ead.

Errata Typographica graviora.

p.6.col.1.lin.29 leg. *Mox*. p.7.col.1.lin.15 leg. *Judicium*. p.21.col.1.lin.23 leg. *Rugerus*, col.2.
lin.31 leg. *Ecclesie judicio*. p.23.col.2.lin.18 l. *Resp.* p.29.col.2.lin.24 leg. *Hermerti*. p.31.col.2.lin.
36 leg. *Epistola*. p.39.col.2.lin.29 leg. *Esdra autoritate*. p.38.col.2.lin.33 leg. *habendum*. pag.39.
col.1.lin.24 pro *Judeorum leg. Christianorum*. p.91.col.2.lin.10 leg. & *impersonaliter*, ut. p.101.
col.2.lin.21 leg. *Arias*. p.157.col.1.lin.27 leg. *inobedientes*. p.165.col.2.lin.15. *Damasi*. p.172.col.1.
lin.3 leg. *compertum*. p.200.col.2.lin.ult leg. *vertantur*. pag.201.col.1.lin.37. leg. *interpretatio*.
p.207.col.2.lin.38. dele, ad. p.217.col.1.lin.5 pro *immersus leg. Cimmerius*. p.222.col.2.lin.1. leg. *Dei*
verbo. p.224.col.2.lin.16 leg. *Tubi*. p.227.col.2.lin.19 leg. *adferenti*. p.248.col.2.lin.ult. lege, per-
versum illum *Scripturas interpretandi morem*, quo. p.281.col.2.lin.26. pro *non leg. nos*. p.305.
col.1.lin.17. pro *in leg. in*. p.346.col.2.lin.16 leg. *Collat.* p.388.col.1.lin.18 leg. *Tigurinos*. p.400.col.
2.lin.31 leg. *Naturu*. p.408.col.1.lin.19. l. *profecit*. p.435.col.2.lin.5. l. *ac gloria*. p.443.col.2.lin.19.
l. *omnium*. p.486.col.1.lin.5. l. *vita eterna*. p.505.col.1.lin.23. l. *mügligh*. p.507.col.2.lin.5. l. *exclusi*
di. p.541.col.1.lin.29. l. *inititur*. p.557.col.1.lin.25. ac lin.21. l. *conversazione*. p.561.col.2.lin.21. l. *pe-*
tra. p.580.col.1.lin.ult. l. *per omnes Ecclesias*. p.585.col.2.lin.32. dele *et*. p.604.col.1.lin.21. pro *an-*
tem laudi. p.624.col.1.lin.24. l. *intrusum*. p.636.col.1.lin.8. l. *Georgius*. p.648.col.1.lin.34. l. *affe-*
ctationem. p.660.col.2.lin.14. leg. *dimissâ*. p.689.col.2.lin. antep. l. *excusari*. p.717.col.1.lin.12 leg.
continenter. p.753.col.1.lin.2. l. *habendum*. p.760.col.2.lin.20. l. *de Vio Cajetannus*. p.763.col.1.
lin. antep. l. *finem*. p.766.col.1.lin.7. l. *Idem Barradins*. p.767.col.2.lin.30. l. *Metropol.* p.773.col.2.
lin.11. l. *subnixos*. p.798.col.2.lin.23. l. *evassisse*. lin.33. l. *duraturam*. pag.806.col.1.lin.5. l. *confusio-*
nem. p.816.col.2.lin.29. l. *Eliam*. p.858.col.1.lin.31. l. *ante*. p.862.col.1.lin.22. l. *es pro et*. p.878.col.1.
lin.19. l. *Regum*. p.893.col.2.lin.35. dele, *et*. p.895.col.2.lin.37. l. *Appariterem*. p.924.col.1.lin.36.
l. *consentientium*. p.945.col.1.lin.12. l. *pro*. p.968.col.1.lin.2. l. *indictum*. p.971.col.1.lin.31. l. *Impera-*
torum. p.984.col.1.lin.1. l. *statuat*. p.1012.col.2.lin.29. dele, *de*. p.1013.col.1.lin.11. dele, *Si*. p.1029.
col.1.lin.36. l. *conditio*. p.1031.col.2.lin.20. l. *leg*, lin.31. pro *nec l. ne*. p.1032.col.1.lin.21. l. *policitum*,
lin.30. l. *restiterunt*. p.1038.col.2.lin.30. l. *ablegatus erat*. p.1084.col.2.lin.ult. leg. *Curia*. p.1097.
col.1.lin.35. l. *fecit*. p.1101.col.1.lin. penult. l. *Apostolos*. p.1128.col.2.lin.6. l. *veri*. p.1131.col.2.lin.6.
l. *Bellarminus lib.4*. p.1138.col.2.lin.19. l. *progressa*. p.1160.col.2.lin.7. l. *accedentibus*. p.1163.col.2.
lin.1. l. *est pro esse*, lin.16. l. *non interrupta*. p.1164.col.1.lin.7. leg. *pro hereticu*. p.1181.col.1.lin.13.
l. *consensio*. p.1229.col.1.lin.15. l. *discinctâ*. p.1244.col.2.lin.ult. l. *inter*. p.1263.col.1.lin.3. lego 14.
pro 16. p.1288.col.2.lin.4. l. *hujus hosti*. p.1290.col.1.lin.7. leg. *Jordanem*. p.1302.col.2.lin.23. l. *an-*
tiquissimâ. Reliqua leviora æquus Lector sponte corriget.

